

חוברת י"ב

(ניסד בשנת תרע"ג בפולין)

שנה ט"ז
(לחופשתו בארצות חב"ד)

חדשי אדר א' — ב' תש"ג

הפרדס

סובץ רבני חדשי

יופיע לאור כעת בשיקאגו

ישא מדברותיו להגדיל תורה ולהאדירה בהשתתפות גאוני וגדולי דורנו שלישי

העורך והמו"ל

הרב שמואל אהרן הלוי פרדס

מלפנים רב ור"מ בזוירצח ובנדון (פולין)
ואב"ד במשמששקאוו (גאליציען), וכעת בשיקאגו

מחיר הפרדס לשנה:

בחו"ל: — 2 דולר

בארצנו: — 3 דולר

"HAPARDES"

Rabbinical Monthly Journal
Price—\$3.00 Per Year

Volume 16.

March, 1943

Number 12.

RABBI S. A. PARDES, Editor

1220 Independence Blvd.

Chicago, Illinois

Phone: ROckwell 3290

Entered as second class matter November 15, 1928, at the Post
Office at Chicago, Illinois, under the Act of March 3, 1879.

תכן הענינים

ועד לפקוח נפשות מאגוה"ר. — דלנציה של אגוה"ר בוואשינגטון. — אספת
ועד הפועל של אגוה"ר. — אספה של ועד הצלה בשיקאגו. — סדר האספה. —
החלטות האספה. — מגבית של ועד הצלה בשיקאגו. — בשורה טובה
מישיבת מיר בשאנכאי. — מגבית של עזרת תורה. — כנסיה של אגו"י
בלונדון. — חגיגה שנתית של מרכז הישיבות "תומכי תמימים" ליובאוויטש.
מעשה רוקח. — יין של רוקח. — לילות הסדר — מצה זו מצת מנישביץ. —
אזהרת אגוה"ר. — חגיגת חברת ש"ס הכללית דבוסטון. — מצת הורוויץ
מרנטן. — בית מאפה של גודמאן'ס מצות. — משקה קאקא-קאלא כשר לפסח.
בונה הלכות. — חג התורה. — מאפה של סטרייטס מצות. —

המערכת

אין פרוד במחנה היראים — — — — — הרב ר' אליעזר סילבר, סינסינטי
בל תניחני לעושקי — — — — — הרב ד"ר יצחק לעווין, ניו יארק

(צ) בדיון קבלת גר קטן — — — — — הרב רא"נ לעוויתאן, בראנקס, נ. י.
(צא) בדיון לא תעמוד על דם רעך — — — — — הרב ר' ישראל גאלדין, רוטשסטר, נ. י.
(צב) מטיל מום בבע"מ — — — — — הרב ר' ברוך סעראצקין, קליוולאנד
(צג) משלוח מנות — — — — — הרב רמ"צ איכנשטין, סט. לואיס
(צד) בגדי כהונה — — — — — הרב רא"מ הערשבערג, מאנטרעאל
(צה) שליחות הגט — — — — — יעקב גראדסקי, סט. לואיס
(צו) גדרי לשמה בקרבנות — — — — — הרב ר' שמעון מורדוכוביץ, בראנקס
(צז) עבודת יוה"כ, דיני יבום — — — — — יוחנן דייטש, ניו יארק
באור במקרא — — — — — הרב ר"א שולמן, שיקאגו, איל.

מ ד ו ר ל ד ר ו ש

לתמיכת עזרת תורה — — — — — הרב רי"א הענקין, ניו יארק
לפרשת מקץ — — — — — הרב רש"א רובין, ניו יארק
לפ' בשלח — — — — — ישראל יצחק עברי, ברוקלין

ועידה של תלמידי סלבודקה. — למרגן ורבנן. — העיר בלטימורי. — אבדות
גדולות. — חג הסמיכה. — מצות לדרום אמריקה. — בית הרב בסינסינטי.
בית היין של מאנארך קא. — יין של מאנישביץ. — בית היין של מנן דוד.
בית היין של פרעדאגניא. — החתונה הנדולה בדעטרויט. — חגי אירוסין.
חגי נשואין. — העיר טורונטו. — בואכם לשלום. — ועידת החנוך בבלטימורי.
חג היוכל בלואיסוויל. — על הרוחש של בשר כשר במדינה. — מכתבו של
מר יעקב לעווין משיקאגו באנגליה. — ספרים חדשים. — דירסטוריון באנ-
גליה למיני מזונות כשרים. — מודעות בעולם הכשרות לפסח ולכל השנה.

תלגרמה מירושלים עה"ק

זה עתה בא תלגרמה מירושלים לחרב
ר"א סילבר מסינסינטי למהר לשלוח כסף
תמיכה לפסח למאות משפחות רבנים
ובע"ב פלטים, וחתום מהרבנים: הרצוג,
מלצר, דושינסקי, ירושלים.

עזרו למגבית ועד הצלה!

עזרת תורה

"עזרת תורה" המוסד הגדול והקדוש,
המיוחד במינו לפקו"נ ולפדיון שבויים עזר ותומך
לרבנים ות"ח בא"י ובאירופה, בהצלה ותמיכה.
כפאת חוסר אמצעים לא יוכל המוסד למלא
בקשת אחינו הרבנים, שובי"ם ות"ח, ועסקני-
צבור הנתונים בצרה והצועקים אלינו — חוסו!
רחמו עלינו! עטפים אנו ברעב! — אנא אל
תשכחנו!

EZRAS TORAH FUND
132 Nassau St. New York, N. Y.

ועד לפקוח נפשות מאגודת הרבנים

זה זמן אשר נתיסד מאגודת הרבנים ועד לפקוח נפשות, שבו משתתפים באי-כח כל אגודת החרדים, אגודת הרבנים, ועד הרבנים, מזרחי, אגודת ישראל, אגודת האדמו"רים, ישראל הצעיר ועוד, וחרבה עבודת פקוח נפשות, נעשה, אספות תכופות, נסיעות לווא-שינגטאן.

לפני זמן פנתה אגודת הרבנים להאפיפיור ברומא בבקשה לעזור לעורר את הרגשות האנושיים ולהציל את הנרדפים, על בקשה זו ענה האפיפיור אחרי ימים אחדים על ידי צירו בוואשינגטאן שהוא עשה בענין זה והוא מוכן לעשות גם להבא.

בימים אלה נתפרסם בעתונים אשר הגאון ר"א הרצוג שליט"א ראש הרבנים לארץ ישראל פנה להאפיפיור ברומא, והשיב לו כן.

בקשר עם אספת המחאה נגד שחיטות היהודים באירופה, שהיתה צריכה להיות במע-דיסאן סקווער גארדען בניו יארק בסוף חודש שבט (תחלת פעברואר), עכלה אגודת הרבנים את הטלגרמה הבאה מהרבנות הראשית בארץ ישראל.

„בבקשה למסור לאספת המחאה — הישוב משתתף בקריאתכם החמה להרעיש שמים וארץ עד שהממשלה והעם האמריקאי יכירו בחובתם הקרושה לקחת צעדים ממשיים מבלי להתחשב עם הוצאות וקרבנות בכדי להציל את שארית ישראל באירופה“.

חתומים:

הרב יצחק אייזיק הערצאג,

הרב בן-ציון עווילאל,

הרבנים הראשיים.

ביום ה' י"ג אדר א' התקיימה אספת הועד לפקוח נפש בלשכת אגודת הרבנים.

נשמעה דרישה ליהדות האמריקנית לעשות כל האפשר להציל מיד את 70 אלף היהודים הרומ-ניים (שכפי שהודיע כתב ה„טיימס“ הסכימה הממשלה הרומנית לתת להם רשיון יציאה במחיר חמשים דולר הנפש). — עד היום לא נתבררה עוד אמיתות הידיעה הזו.

כן נתקבלה החלטה להשתתף באספת המחאה הגדולה ב„מעדיסאן סקווער גארדען“ בניו יארק, שצריכה להיות ביום ב', ב"ד אדר א', אולם האספה התליטה פה אחד שהאגודות האורתודכסיות תשתתפנה רק בתנאי שאספת המחאה לא תתעסק בדרישות פוליטיות, כי אם תסתפק בדרישה לממשלות הנאורות, וביחוד לאמריקא, להציל את אחינו.

עוד החלטה חשובה נתקבלה והיא שהאספה מסכימה בפרינציפ להשתתף בעבודת הועדה המיוחדת לחצלת היהדות האירופאית שעל יד הסונגרס היהודי, שבו משתתפים כל ההסתדרות הלאומיות הגדולות.

האספה נפתחה על ידי הגאון ר' ישראל הלוי ראזענבערג, חבר הנשיאות של אגודת הרבנים. הגאון ר' אהרן קאטלער פנה בקריאה חמה לכל הנאספים לעשות תיכף כל האפשר כדי להציל את היהודים ברומניא, שאפשר להצילם. התחילו וכוחים בדבר האמצעים לעבודת הצלת נפשות ופדיון שכנים זו, שבה השתתפו הרבנים רא"ד בוראק, ר"א קלמנוביץ, רח"י בלאך, רי"מ נאדראן, ר"צ דאכוויץ, ר"א פרעדמסקי, רנצ"י ריף, ר"מ שולמאן, ר"מ חאדראו, רי"מ חרל"פ, ר"ז רייכמן, מר ד. ל. מעקלער, עורך ה„מארגען זשורנאל“, מר אפרים קפלן, מר י. ל. געלמאן, נשיא המזרחי, מר גדלי' בובליס, ומר ז. וואהרהאפטיג.

כן הוחלט בפרינציפ לשלוח משלחת לווא-שינגטון, נשמעו הצעות בדבר קריאת תענית צבור כללי, שיהי' מעין יום כפור, וע"ד אמצעים לעורר את היהדות האמריקנית למעשים לשם הצלת אחינו באירופה ולדרוש מהעולם לעשות קץ לשיון הנפש משלהם בנוגע לגורל היהודים באירופה ההיטלרית.

דלגציה של אגודת ר' בוואשינגטאן

הרב ר' אליעזר סילבר, הרב רד"א הכהן לע"ווינטאל, הרב ר' יעקב לעווינסאן והרב דוד ליב סילבר מהריסבורג בקרו את מר מעקנאט ראש הלשכה להשיג פועלים לתעשית מלחמה, המה דברו עמו אשר יהודים העוסקים בעבודת

באספה זו השתתפו רבנים נאונים גדולים, עסקנים חשובים מנהיגי מרכזי ישראל באמריקה, ראשי ישיבות דאירופה אשר נצולו וכאו לכאן ע"י ועד הצלה.

עוד לפני האספה התאחדו ראשי ועד הצלה עם הרבנים הצעירים תלמידיו ישיבת ר"א וביהמ"ד לתורה, ונבחר גשיאות של ועד הצלה לערי המערב והדרום. הרב ר' אליעזר סילבר מסינסינטי, הרב ר' אפרים עפשטיין משיקאגא, הרב רחב"צ נטולוביץ, ולסגנים: הרב חיים דוב שעוועל מלואיסוויץ, הרב ש. דולגין מלאס אנד גלעס, ולמזכיר הרב אלימלך וואהלנעלערענטער מדיטרויט.

באספה זו התאחדו זקני הרבנים עם הרבנים הצעירים, הבטיחו לעבוד שכם אחד בעבודת ועד הצלה.

נשמעו נאומים בהתלהבות עצומה על פעולות העזרה של ועד הצלה. מנאם הראשון עד נואם האחרון נשמעו צעקת בני ישראל, ועל הנחיצות להגדיל המפעלים לוועד הצלה.

באספה זו הוחלט אשר הרב ר' אלעזר ראובן מושקין משיקאגא, יו"ר המגבית של ועד הצלה בשיקאגא, נכנס לחברי הנשיאות של ועד הצלה למחוזות המערב והדרום.

השתתפו באספה הרב ר' אליעזר סילבר, מחברי הנשיאות של אגוה"ר וועד הצלה, הרב ר' אהרן קאטלער ר"מ דשיבת קלעצק, הרב ר' ראובן גראזאווסקי, ר"מ דשיבת קאמינעץ, הרב רחב"צ נטולוביץ, הרב ר' נפתלי הירץ הכהן ויציסק מדעס-מאָינס, הרב ר' שלמה יצחק לעווין ממינעאפאָליס, הרב ר' יצחק סטאַלמאן מדעטרויט, הרב ר' שמעון ווינאָגראד ממילוואָ, קי, הרב ר' גחמי' כ"ץ מטולידה, וכל חברי מרכז הרבנים דשיקאגא, הרב ד"ר מ. לעדער-מאן מדענווער, הרב ח"ד שעוועל מלואיסוויץ, הרב אלימלך וואהלנעלערענטער מדעטרויט, הרב שמואל פאסס מאינדיאנאפאָליס, הרב ליי פא קארדאן מספרינגפיעלד איל. הרב מ"ד סאלאמאן מקענזעס סיטי, הרב שלום בארענ-האַלץ משיבויגען, וחברי הסתדרות הרבנים דשיקאגא.

הננה יוכלו להחליף את יום השבת שלא יעשו מלאכה, ועבורו יעשו ביום הראשון, מר מעק-נאט הבטיח לראות ולעיון בזה, בתקוה אשר יבוא להטבת הענין הזה.

כן בקרו לשכות סענאטרים כמו טאפט ועוד, על דבר פקוח נפשות ליהודי אירופה.

אספת ועד הפועל של אגוה"ר

באספת ועד הפועל של אגודת הרבנים ביום ג', י"ח אדר א' ניתנה קבלת פנים לאורח החשוב הרב ר' מאיר ברלין.

הרב ר' ישעי' קרלינסקי, יו"ד ועד הפועל, פתח את האספה, והרב ר' ישראל ראזענבערג, חבר הנשיאות קבל את פני האורח בשם אגודת הרבנים בנאום יפה, והביע את הירידות הלכבית שאגודת הרבנים רוחשת לו.

הרב ברלין הביע את תודתו עבור קבלת הפנים היפה ונשא נאום מלא תוכן בדבר מצב היהדות בעולם בכלל ובארץ ישראל בפרט. הוא העיר ע"ד הצורך הגדול לעזרה, וע"ד המאמצים הגדולים שכל אחד צריך לקחת על עצמו בזמן זה. כן דבר באריכות על מצב הרבנים העולים ומצב הישיבות בארץ ישראל.

ועד הפועל דן על שאלות אחדות, ביניהן שאלת החוק החדש שנתקבל באלבאני בדבר פתיחת בתי הספר העירוניים בשבת. טלגרמה נשלחה לגאווערנאר דיואי בבקשה לבלי לחתום על החוק הזה עד אשר יקבע ראיון לוועדה מאגודתנו. הגאווערנאר השיב שהוא מתחשב עם הדרישות הדתיות ושולח את הביל חזרה לאסעמבלי לרון על זה מחדש.

אספה של ועד הצלה בשיקאגא

כימי ד' — ה' פ' פקודי, ג'—ד' אדר שני, התקיים אספת ועד הצלה בשיקאגא. אספה זו נקראה על פי החלטת אספת ועד ההצלה שהתקיים בניו יארק בחודש טבת, — לקרוא אספה מהרבנים ועסקני-הצבור מערי מחוזות המערב והדרום בעד פליטי הישיבות והרבנים ננועי המלחמה.

ומתפרים מעבודה והמה אומרים כי לא יוכלו לעזור, וגם לא נוכל להציל משם, זהו ממש דנין דיני נפשות, ואין דנין בלילה.

הננו מפרסמים ברבים עבודת ועד הצלה אשר הרבה מאות אלפים נשלחו וגם כהיום יש לנו אופן משלוח לשאנכאי ולסיביר, ויש לנו אופני הצלה משם ונחוצו לזה סכומים גדולים. וישנם מקומות אשר ועד ההצלה הוא המוסד היחיד אשר עושה עבודה גדולה להצלת נפשות, עבודה קדושה במסירות נפש.

ופונה אני לכל הרבנים המשתתפים באספה זו אשר יעזרו לנו. הן לקרוא המנבית של ועד הצלה בשיקאגא, והן בשארי ערי המחוזות מערב ודרום, והנני קורא מאמר חז"ל אלו היה ראובן יודע שהקב"ה יכתוב עליו וישמע ראובן ויצילהו מידם היה מרכיבו על כתיפו ומוליכו אצל אביו (ויק"ר פל"ד), כן עבודת ועד הצלה בטח ירשום למופת לדורות הבאים. וכל הפעולות ירשמו, שמות האנשים העושים, ואז כל אחד יחשוב שאם הייתי יודע גודל העזרה והמצוה, כל אחד היה רץ וחוטף עבודה לעשות.

הרב ר"א סילבר סקר בקצרה על האספות שהתקיימו אצלו בסינסינטי לפני שנה וגם בזמן הקרוב על אחור בין אנודת הרבנים והסתדרות הרבנים לפעולה אחידה לעזרת ועד ההצלה והושג הסכם בנדון זה. וכעת עלינו להוציא מן הכח אל הפועל את ההחלטה הזאת. הרב ר' אהרן קאטלער נואם מקירות הל"ב ובהתלהבות עצומה על העזרה לועד ההצלה, הוא מברך כל חברי האספה שבאו להשתתף באספה רבה כזו, ומכריז בקול גדול מה שאמרו חז"ל (תענית י"א) בזמן שהצבור שרויין בצער אל יאמר אדם שלום לך נפשי וכו'. מוכן החוב הגדול להרגיש בצערן של ישראל, ועתה אשר כל ישראל נתונים בצרה גדולה, והתורה שרויה בצער, הבני תורה מתגוללים בארצות סיביר ושאנכאי מי יוכל לפרוש מצרת ישראל ולומר שלום עלי נפשי.

אנו הרבנים צריכים לצעוק בני היכן אתם? כהני היכן אתם? ואבדה חכמת חכמיו ובינת

סדר האספה של ועד הצלה בשיקאגא

הרב ר' אפרים עפשטיין פותח האספה ואומר:

"מן הראוי לוועידה בעת הזאת אשר מליוני יהודים מובלים לטבח בתופת האירופי וחרב הצר הצורר עוד שטוחה בידו, לפתוח בתפלה וזעקה לפני שוכן מרוםם ולבקש רחמים, אבל כבר אמר קהלת "לכל עת", וכעת היא הזמן לעבודה מעשית, התאספנו לעזור לאחינו האומללים שארית פליטת עם ישראל, ובעת הזאת אין זמן לנאומים ואסור לדבר. "מה תצעק אלו דבר אל בני ישראל ויסעו", בזמן כזה העבודה אך "הצלה" למצוא הדרך ולחשוב עצות אך להציל, אבדנו בגלות סיביר גדולים ועלולים שנוועו מרעב וקור. משאנכאי יקראו לפניכם מכתב, ותדעו על הגדולות והנפלאות, לומדים בהתמדה ובשקידה עצומה, היו מסרים ששלחו עזרה לסיביר וקבלו תשובה שהעזרה בא מאוחר.

לנו רבני ישראל מגיע זעקת דמי אחינו, הננו האחראים פה היום ועלינו לתת דין וחשבון לימים יבואו. במשך שני החדשים האחרונים נשלח לסיביר ושאנכאי סכום של יותר מששים אלף דולר.

אח"כ מסר רשות הדבור להרב ר' אליעזר סילבר.

הרב ר"א סילבר מתחיל בנאום, ואומר: החורש אדר מזל דנים, ודנים אומרים שירה קול ד' על המים, מים אינם שוים מאומה, משיגים בתנם, אבל בעת שאין מים זהו הצורך הנחוצו יותר — כי מבלי מים לא נוכל לחיות. כן נמשלה התורה למים. ואנו ראינו קול ד' על המים, הנסים הגדולים שקרה לנו בהצלת דבנים גדולים ראשי ישיבות ותלמידיהם. מוילנה ליאפאן ומיאפאן לאמריקה.

קול ד' על המים, בעת קולות מים רבים אדירים, נשמע קול ד', לומדים תורה בהתמדה ובשקידה רבה בשאנכאי.

"אין דנין דיני נפשות בלילה", בעת שהחושך כסה ארץ, אין דנין דיני נפשות בלילה. כי רבים אשר אינם יודעים מה שנעשה בועד הצלה

אידען, מ'קען נאך ראטעווען!

עס דערטרעגט זיך צו אונז א וועהגעשריי פון אונזערע ברידער—גרויסע רבנים נאונים, פיהרער פון די גרעסטע ישיבות אין פוילען, ליטע, לאטוויע און אנדערע אָקור פירטע לענדער — פון זייערע טויענדער תלמידים און פיל געוועזענע פיהרער פון אייראָפעאישען אידענטום, וועלכע זיינען אנטלאָפֿען פון זייערע היימען, כדי זיך צו ראטעווען פון דעם מערדערישען שונא.

זיי זיינען איצט צווייט און צושפרייט אין א נייעם גלות. זיי זיינען פארשליי—דערט געוואָרען קיין סיביר, טורקעסטאן, פערסיע, שאַנכאי און אין נאָך פילע אנדערע פלעצער פון אייראָפע, אפריקע און אין די פארוואַרפֿענסטע ווינקלען פון דער וועלט. זיי ליידען דארטען גרויסע צרות און נויט. זייערע לעצטע סליידער האָבען זיי שוין לאנג פאר א שטיקעל ברויט פארקויפט. יעצט געהען זיי ארום ווי שאַטענס און זוכען ארום אויף די פעלדער צו געפינען עפעס א פארוואַלנערט שטיקעל גרינס כדי סענען דערמיט דערהאלטען די נשמה.

זיי רופען צו אונז און שרייען געוואלד אז מיר זאָלען זיי ראטעווען ווי אַם שנעלסטען! זיי בעטען שפייז, א בנך, זיי זאָלען סענען דערהאלטען דעם לעבען און אָנ־געהן ווייטער מיט'ן לערנען וואָס זיי האָבען, אפילו אונטער די שוידערליכסטע אומ־שטענדען, מיט'ן מסירות נפש אָנגעהאלטען, אז דאָס הייליגע אידישע ליכט פון דער תורה זאָל נישט פארלאָשען ווערען. זיי בעטען פון אונז רחמים, אז מיר זאָלען זיי העל־פען סומען צו א שטיקעל מקום מנוחה. זיי פארלאנגען פון אונז, אז מיר זאָלען זיי מציל זיין פון געפאָהר־פון טוידט, וועלכע דראַהט זיי דורך הוגנער און עפידעמיעס, וואָס האָ־בען שוין געבראכט א גרויסע צאָהל קרבנות.

אידען אין אמעריקא! מיר רופען צו אייך! לייגט צו אייערע אויערען און דערהערט דעם וועהגעשריי פון אונזערע ברידער, די גרויסע תלמידי חכמים און צדיקים, נאונים התורה, און זייערע תלמידים. אַמעריקאנער אידען! אייך האָט השי"ת געהאָלפֿען איהר זענט אין אייערע ווארימע היימען, איהר זיצט צוזאמען מיט אייערע פאמיליעס, דערהערט דעם געשריי ראטעוועט אונז! ראטעוועט אזוי לאנג ווי עס איז נאָך מעגליך, זאָל מיר ניט דארפֿען ברענגען קיין עגלה ערופה און קאָנען זאָנען ידינו לא שפכו את הדם הזה.

באזונדערס ווענדען מיר זיך צו אלע רבנים, פיהרער פון שוהלען און ארגאניזאציעס אַנצואווענדען אלע געהעריגע מיטלען און איינפלוס, אז די ינויטיגע הילף זאָל וואָס גיכער דערהאלטען ווערן.

העלפט דעם ועד הצלה שאפען די סומע פאר דריי פערטעל מיליאָן דאָלאַר. פיהרט דורך אפיעלס אין אייערע שוהלען. שאפט גרעסערע סומען ביי יחידים, שיקט גלייך אין אָפּים פון ועד הצלה 132 נאָסאָ סטריט ניו יארק.

זייט מקיים די גרויסע מצוה פון פקוח נפשות, וועט איהר אלע געהאָלפֿען ווערען מיט א ישיועה פאר כלל ישראל

אגודת הרבנים דארצות הברית וקנדה

ועד ההצלה

ועד ראשי ישיבות

VAAD HAHATZALA

132 NASSAU STREET (Suite 819)

NEW YORK, N. Y.

• Tel. REctor 2-4235

ראשי ועד הצלה, הרב רצ"י אלשוואנג מחברי הנשיאות של מרכז הרבנים פותח האספה ונותן רשות הדבור להגר"א סילבר מסינסינטי.

הרב ר"א סילבר מציע להתחיל תיבה במנבית של ועד הצלה בשיקאגא, ואומר כי שיקאגא צריכה להיות סמל בהתחלת המנבית, כמו שהתחילו בניו יארק למחוז המזרח, כן העיר שיקאגא למחוזות המערב והדרום.

הגר"א קאטלער הלהיב את הלבבות ודרש מהרבנים להגביר חילים במפעל ועד ההצלה. כי דם אחינו הרבנים ובני הישיבות צועק אלינו מגלות סיביר ושאנכא, ומי יכול לפרוק מעליו חוב קדוש זה המוטל עליו בשעת הרת עולם זו.

באספה זו נבחר הרב ר' אלעזר ראובן מושי-קין יו"ר המנבית ועד הצלה בשיקאגא.

האספה החליטה להתחיל מיד המנבית של ועד הצלה בשיקאגא, ובשבת פ' ויקרא, פרשת זכור ולמחרתו ביום הפורים לעשות מנבית בבתי הכנסיות בשיקאגא.

החליטו אשר כל רב בשיקאגא מחויב לתת חצי משכורת השבוע לועד ההצלה. ונבחר הרב ר' חיים מערניק לגזבר של הכספים הללו.

ביום ה' צהרים התקיים אספה השניה מכנסית ועד ההצלה, יו"ר הרב ד"ר מ. לע-דערמאן מדענווער, הוא מרצה על פעולות המעשיות של ועד ההצלה, ואומר שנתברר לפניו כל הנעשה בועד הצלה הן במשלוח כסף ומשלוח חבילות, והן להצלה להעביר משם, פליטי חרב ורעב, ואומר כי כל חברי הסתדרות הרבנים המה נכונים לעשות בקהלותיהם לעזרת ועד הצלה, וקורא לגשת מיד בכל מלא האחריות והאפשרות.

הרב ר' חיים יצחק קארב ר"מ דבהמ"ד לתורה אומר פלפול נאה על ענין הצלת נפשות, בד"ן רודף הניתן להציל בנפשו, ומדגיש הזריות לעשות מיד להצלת נפשות.

אח"כ קורא את הרב ר' אלימלך וואהלגער נערענטער לקרוא ההחלטות.

נכונים, מובחרי בני תורה נמצאו בסיביר. וכמה אשר נפטרו שם ולא הגיע אליהם העזרה, תסמר שערות ראשו מהשמועות הנוראות שהגיע אלינו, וכן בשאנכאי נמצא כעת הישיבה הגדולה מדור הזה, כחמש מאות תלמידים, ורובם משיבת מיר אשר אחרי הצרות הגדולות שם הרפיוסו גמרות, חידושי חרשב"א. מובן גודל המס"ג בעד התורה, ועלינו בלי להמתין אף רגע ולראות אופן הצלת עזרה, ויש הרבה אופנים לשלוח להם כסף לכלכלה וכן אופן להצילם ולהעבירם למדינה אחרת.

התורה מספרת לנו מאברהם אשר שמע כי נשכה אחיו, וירץ אברהם למלחמה להציל לוט, וזה לימוד לנו איך שמסר נפשו במלחמה עבור איש פרטי ומכ"ש אנו אשר צריכים לעשות במס"ג, ואנו באמריקה בשויון הנפש בעת צרה כזאת אשר צריכים להראות מעשים כבירים.

הרב ר"א קאטלער מכריז בקול גדול ליהודי אמריקה אשר עלינו מוטל הערכות ליהודי אירופה, ואנו צריכים לקיים הערכות כעת, לראות אופני העזרה להצילם.

הרב ר' מאיר ברלין בהיותו אורח בשיקאגא השתתף באספה של ועד הצלה, ונתכבד לעזר העם לעזרה.

הרב ר"מ ברלין מתחיל בנאומו, ומתאר החורבן הגדול וקנים עם נערים, גאוני ארץ עד תינקת של בית רבן, וזהו מלחמת עמלק כנגד כסא הכבוד.

בנאומו מזכיר מאמר חז"ל למד ולא קיים... זהו המס"ג אשר צריכים היום לקיום התורה, לא די אם לומדים לתרץ איוו רמב"ם, העיקר הוא לראות המס"ג על עבודת ועד הצלה לקיום התורה, ועד הצלה אינו הצלת היום רק הצלת המחר והעתיד.

בנאומו מספר על הישיבות של א"י, ובכלל ערכה של א"י, ועל רבני א"י, ונותן הצהרה אשר ועד הצלה יביא אלו פליטי בני תורה לא"י.

ביום ה' צהרים התקיים אספה משותפת ממרכז הרבנים בשיקאגא, והרבנים הגאונים

ה) הוכרז על מנבית כללית בערים ובעירות שבכל גלילות המערב והדרום משך החדשים של אדר שני — סיון, החל מהיום, (מלבד במקומות היוצאים מהכלל שערכו מנבית אשתקד בזמן אחר).

ו) לשם עבודה הפעילה תניים קבוצת של חמשים רבנים או יותר שיתגברו לנסוע מחוץ לעריהם ולנהל את המנבית, וכבר יותר משלשים רבנים חברי הסתדרות הרבנים סניף המערבי הביעו את כונתם להשתתף.

ז) הרבנים בקהלותיהם ייסדו ועדים של עסקנים להתחיל חומ"י בהכנות למפעל המנבית, לפרסם את הישגי ועד ההצלה בעתונות, לדרון עם באי כח ה"פידריישאנס", לרכוש את דעת הקהל בעבודת ההצלה העכשווית. ולהכנת התעודות הגדולות והתפקיד של ועד ההצלה בעתיד.

ח) האספה החליטה על יהודי שיקאגו תקציב על מנבית לועד ההצלה סכום של חמשים אלף דולר.

השלשים מדינות של מחוזות המערב והדרום, המה: אילינואיז, אינדיאנא, מישיגן, אהיו, מיזורי, קענועס, קאלאראדא, נעבראסקא, אקס-לאהאמא, אייזווא, ארקענועס, קאליפורני, ארעגאן, וואשינגטאן, טענעסי, פלורידא, דוארדא, לואיזיאנא, אלאבאמא, מיסיסיפי, ניו מעקסיקא, סויטה קאראליינא, נארד קאראליינא, וויסקאנסין, ווירדוניא, נאָרד דעקא-טא, סויט דעקאטא, טעקסס, ארעזאנא.

תורה רבה להרב ר' יצחק דווארעץ אשר היה רות החיה בארגון אספה זו, ובעבודתו וחכמתו הצליח במשך זמן קצר לבוא בקשר עם כל השלשים מדינות של מחוזות המערב והדרום, אשר עסקנותו החרוצה כבר נתפרסם לכל, כי הוא עושה הכל במסירת נפשו, ומצליח בעבודתו.

ותורה רבה להרב אלימלך וואהלגעלערענטער מדעטרויט המוכיר של ועד ההצלה למחוזות המערב והדרום שעשה הרבה בעבודת האספה. כבר התחילה המנבית של ועד ההצלה בשיקאגא, נא, ומובי בע"כ החשובים יודעים להעריך

מלגרמה של התעוררות מלשכת ועד הצלה בניו יארק

"לכבינו מאוחדים אתכם בועידה. אנו מבקשים אחוד מלא של הרבנים והעסקנים הנוכחים, תפקידנו ברור, הבה נעבוד יחד להציל את חברנו הגולים במדינות שונות, עלינו מוטל האחריות לעזור להם במצבם הנוכחי ובהצלתם המידית.

הרב ישראל הלוי ראזענבערג,
הרב יעקב לעוויןסאן.

החלטות אספת ועד ההצלה

א) האספה התכנסה בעת צרה גדולה, בעת משבר לכלל ישראל, ובחודש אשר נאמר "סימו וסבלו" אנו קוראים ליהודי אמריקה: "לתשובה".

ב) לתת לעצמנו דין וחשבון אם מלאנו החוב בהצלה "אבל אשמים אנחנו", על אפשרות הצלה שעדיין לא ניצלנו, הועידה מחליטה על המנבית המפעל שבעתיד נוכל לומר שמלאנו את התפקיד והאחריות המוטל עלינו.

ג) האספה מכרת ערכה החיסטורי של עבודת ועד ההצלה, ומסירת נפשם של ראשי הישיבות וראשי ועד הצלה העומדים על המשמר ומעירים יום יום את היהדות האמריקאית וממשיכים את הקשר עם הרבנים, הרמ"ם, התלמידים, ובע"כ חשובים בסיביר ושאנכאי, ארץ ישראל, וארצות נטרליות להספקת מזונותיהם ואמצעי הגירה בכל מקום שאפשר.

ה) הועידה המיוחדת שנתמנתה ע"י הועידה עברה התעודות השונות ומהן שלא ניתנו לפרסם, ולמרו על דרכי העבודה הנעשית בחריצות במס"נ ובתוצאות מפליאות).

ד) האספה החליטה כי ועד ההצלה למחוזות המערב והדרום כשלשים מדינות בארצות חברית צריכה לאסוף שנה שנה שליש מן המכסה הכללי של ועד ההצלה, אשר בשנה זו הכריזה על מנבית של שלשת רבעי מליון דולר על כל רחבי אמריקה. המחוזות המערב והדרום צריכים לאסוף הסכום של רבע מליון דולר.

הישיבה שלא יגרע ויחשיך מצרכיו הכי נחוצים וקנו להם הספרים באהבה ושמחה רבה".

באחד באדר משמיעין על השקלים

כבר נעשה המנהג לחוב קדוש וקבוע, אשר מתחלת חודש אדר בשבת פ' שקלים להשמיע מגבית בכל בתי כנסת ל"עזרת תורה", המוסד הכי גדול וקדוש, אשר עוזר ותומך לרבנים וכל משרת בקדוש בא"י ובארצות אירופה.

בשנה אשתקד נשלח יותר מששים אלף דולר מעזרת תורה לרבנים ות"ח פליטי חרב, שזכו לבוא לארץ ישראל, ובארצות סיביר, אנגליא, צרפת, ושאר ארצות שונות, וגם לפליטים שזכו לבוא לאמריקה. כל העזרה שנשלח עתה הוא ממש הצלת נפשות, נחוצים אנו כעת לסכומים גדולים לפי היקרות הנורא השורר עתה בארצות אלו. פונים כעת לכל יהודי אמריקה, אשר כל בית כנסת וחברה יעשו הכרזה עבור "עזרת תורה", בשבת פ' שקלים, ושאר שבתות, כל יחיד יתן נדבתו ביד רחבה, שזהו עזרה לאלפי ישראל קדושים, וזהו גם קרבן כפרה לנו להנצל מחרב, דבר ורעב ומכל צרה וצוקה, אשר זרענו ואחינו ישובו לביתם מהמלחמה לחיים ולשלום, וארצנו תנצח ותפיל שונאינו, ויקום, וכל קרני רשעים אנדע תרוממה קרנות צדיק". המוסד עזרת תורה אין לו משולחים, וכל ביהכ"נ ישלח מיד הכסף הנגבה ללשכת עזרת תורה.

ככן נבקש בלי להחליף "עזרת תורה" עם "ועד ההצלה" כי זהו לשכות מיוחדות לצרכים שונים".

ועד "עזרת תורה",
ישראל הלוי ראזענבערג, נשיא
יוסף אלי הענקין, מזכיר

כנסיה של אגודת ישראל בלונדון

בימי ט"ו—י"ט טבת (תש"ג) התקיים בלונדון דון כנסי' של אגודת ישראל דאנגלי'. האספה נפתחה על ידי הרב הנאון ר' יוסף יונה הורוויץ מפראנקפורט וכעת רב בלעמשי ווארט, מברך האורחים החשובים, הרבנים

העזרה הנחויז כעת לוועד הצלה, ונותנים נדבתם ביד רחבה.

מר יעקב לעווין ושותפו מר יחזקאל פאזען מבית חרושת של "סיני כשר", נתנו חמשה מאות דולר להמגבית של ועד הצלה, מר יעקב לעווין בנו של ר' שלמה לעווין ו"ל הולך בדרכי אביו, ברא כרעי' דאבוהו, יודע ומבין העת הזאת הנחויז לעזרה.

שמות הועד מנהלי המגבית של ועד הצלה בשיקאגא יפורסם בחוברת ניסן הבאה אי"ה.

בשורה טובה חדשה מישיבת מיר בשאנכיי

בימים אלה נתקבל מכתב להרב ר"א קלמנוביץ מאת הרב הנאון המפורסם ר' חיים שמואלעווין שליט"א ראש ישיבת מיר בשנכיי, וז"ל המכתב "המצב הרוחני של הישיבה ב"ה נשגב מאוד, השקידה והעליה למעלה מהשנתנו, אין להם לכל בני הישיבה בעולמם אלא ר' אמות של הלכה, ובוה משימים כל מעיינם הרבה יותר מאשר בשנים כתקונן, כמה וכמה נעשו ממש גדולים ממש בתורה ויראה במשך זמן קצר כזה, והשינוי מה שלא היו משיגים בשום אופן בזמנים נורמליים, אנו עומדים ומשתוממים מעצמנו על המראה הגדול והקדוש הזה. כי כמה וכמה דברים נפלאים מתרחשים אתנו מבלי להתאר בכתובים, ואנו רואים השגחה על כל צעד הן בעניני רוח והן בעניני חומר, ופרט אחד אנע, דבר הדפסת הספרים בפה, הן מי מאתנו פלל כזאת כי נזכה להדפיס בקיץ העבר "נמרות ניטין, רשב"א, ט"ו שיטות, שיערי תשובה לרבינו יונה, מסילת ישרים", ועתה בחורף זה הדפסנו "נמרות בבא קמא עם רא"שורי"ה", ושמה מקובצת על ב"ק ורמב"ם הלכות נזיקין וקדשים". והכל נעשה בהדרור ויופי ומושך את הלב ללמוד, וההתמדה מתחזקת והולכת, והחידוש מתחדד ומתרבה, ומי יתן ונמשיך עליה כזו הלאה, האהבה והחיבה אל הסתמים כ"כ גדולה עד שאין לך אחד מבני

שהובאו ללונדון לראות שיתחנכו בדרכי תורה ויהדות. השתתפו בנאומים מר. ר' שפרינגער מלשכת ממשלת טשעכאסלאוואקיי, בעלאל שטערן, הירש ראטענבערג, שבתי שיינפעלד, גדל היילפרין, שפירא, ד"ר דוד אקס, יוסף הלפרין, שטרויס, באנקאוויץ, מ. שעכטער, ש. ניומאן, הרב שייקאוויצקי, הרב אבערמאן, איי-זיק, לעווענשטיין, וואלף שיף.

ישיבה מיוחדת על שאלת ארץ ישראל, נפתחה על ידי מר ה. רוטנברג, ונאמו ד"ר קא-פנהיים, שבתי שיינפעלד, גודמן, הרב ליפא הא-ניג, שטרויס, ברונער.

היו עוד ישיבות עבור חוגי הדת, ועל התרבויות האגודות.

נעילת הועידה נפתחה על ידי הנשיא א. גוד-מן, ונאמרו תפלות ותחנונים על צרות עם ישראל, היו"ר נועל הועידה בקול, "שמע ישראל"... וכל הנאספים קראו בקול, "שמע ישראל"...

העתקה מהרעקארד של ברכה

נשלח להכנסיה של "אגודת ישראל" בלונדון מאת הרב ר' אליעזר זילבר נשיא אגודת ישראל מארצות הברית וקנדה.

רבותי! יו"ר רבנים חברים באגודת ישראל היקרים שלום!

בשם מועצת חכמי תורה פה, ובשם אגודת ישראל באמריקה וקנדה, בתור נשיא הנני מברך ומאחל כל טוב להכנסיה של "אגודת ישראל" בבריטניה הגדולה.

כאחות צעירה הנני מרגיש את עצמי בקחתי חלק בשמחת אחותי הבכירה, וברטעות על עיני הנני שולח את ברכתי, הייתי מתגעגע יחד אתכם להיות עתה לבכות ולהתאבל יחד על שבר בת עמי, על חרבן התבל, להרים קולי לבכות על קברי הקדושים, העוללים והיונקים, עלי אב ואם את ואחות, מה עגמה נפשי לשיח אתכם, לברך איש את רעהו, להשתעשע ולספר לכם את כל התלאה והעמל שסבלתי בארץ החדשה עדי בנינו בית, לספר לכם מכל הגדולות

ובע"ב שבאו להשתתף באספה, וקרא לאחדות התרדים בעת צרה כזאת, האספו ושמעו אל ישראל אביכם, אחריו מדבר הרב ר' נפתלי שייקאוויצקי מנייטסהער, וקורא להתחזקות חומות הדת, הרב ר"ש ראבינאו מזהיר על קרבות לעם אחר, ומזכיר מאמר חז"ל בזכות ד' דברים נגאלו אבותינו ממצרים, שלא שינו את שמם ולשונם מלבושם וטהרת המשפחה.

הרב ד"ר שאהנפעלד אומר כי "אגודת ישראל" זהו החומה הבצורה לישראל, אשר מטרתה להשריש בלב ישראל תורה ואמונה, ומזכיר פעולות "אגודת ישראל" על בנין ארץ ישראל, הרב ד"ר דוב אקס מברך האספה בשם יהודי מאנטשעסטער, מר אברהם קאהן מברך האספה בשם צעירי אגודת ישראל, בנייטס-הער, נשיא אגודת ישראל האנגלי מר ה. א. גודמן מסיים בפרשת השבוע, "הקבצו" ושמעו אל ישראל אביכם, כמה אגודות קראו "הקבצו" אבל אין בהם "שמעו אל ישראל אביכם" חסר להם רוח ישראל סבא, אבל התאספות "אגודת ישראל" קורא "הקבצו" ושמעו אל ישראל אביכם, התאחדו כולכם בקול תורה ויהדות, שלשים שנה של "אגודת ישראל" נשא האחריות הגדולה לעם ישראל, בנאומי מזכיר טלגרמות של ברכות שנתקבלו, מורנו ר' יעקב רוזנהיים מניו יארק, הרב ר"א סילבר, נשיא אגודת ישראל באמריקה וקנדה (ברכתו נדפסה להלן), הרב רי"מ לעווין מירושלים, הרב ר"מ בלוי מירושלים, הרב ר"י אברמסקי, לונדון, "אגודת ישראל" שווייץ, ד"ר שלמה עהרמן, הרב רבינוביץ, סונדערלאנד, והרב ראנאשניצ-קי, ניוקאסעל.

ישיבה שניה נפתחה ע"י הרב ר' אברהם יצחק טווערסקי שליט"א מלונדון, בנאומי מתאר הפרוגרמה של אגודת ישראל אשר "הליכות עולם" נתאחדו ב"הליכות עולם", ומזכיר כל פעולות אגו"י הפוליטית שנתיסר בלונדון על ידי מר א. גודמן, אחריו מדבר מר גודמן בארוכה על כל הנעשה מאגודת ישראל עבור עם ישראל באירופה, המה היו מהראשונים אשר קבלו רשיון מהממשלה לשלוח תבילות מזונות לאירופה, עשו הרבה עבור הילדים הפליטים

שליט"א אחדים מעסקני חב"ד בניו יארק, רבנים ובעלי בתים חשובים ומסר להם החלטתו הק' ליסד ישיבה תומכי תמימים בברוקלין ולהעמיד במשך הזמן שורה של ישיבות כאלה בערי השדה דמדינתנו. האדמו"ר פנה לאנ"ש ולכל חובבי תורה שיהיו בעזרו להביא מחשבתו הלוו מהכח אל הפועל. יודע ומכיר אני בטוב — אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א — את הקושיים שיש בדבר, להכניס רוחה של ישיבת תומכי תמימים למדינה זו, מבין אני למדי — המשיך אדמו"ר דבורו — את הפקפוקים והספיקות שרוחשים אתם כלבבכם, אם ארץ זו דאמעריקא מסוגלה לגיל נטיעות כאלה, תלמידים „תמימים“, גאנצע אידען בתורה וביראה בלי פשרות, מעין זהו בארעא דלויבאוויטש ובישיבות תומכי תמימים דפולין וליטא, אף על פי כן — סיים האדמו"ר דבורו להנאספים — החלטתי ליסד ישיבה תומכי תמימים באמעריקא והשי"ת יהי בעזרינו. והנה לא ארכו הימים וישיבת תומכי תמימים בברוקלין ברוחה וסגנונה המיוחדת, היתה למופת חי ונראתה בעליל, כי צדקו דברי האדמו"ר מלויבאוויטש שליט"א ושברית כרותה לעבודה ותעמולה כלולה ברצון אדיר ותוס מפנימיות הנפש שאינה חוזרת ריקס והעוכרות של מרכז הישיבות תומכי תמימים במשך השלש שנים יוכיחו וידברו לעצמן.

ליום חגיגת שנה השלישית להתיסדותו בא מרכז הישיבות תומכי תמימים עם סך הכל יפה ונהדר של עבודה עשוי בשדה הרבצת תורה במדינתנו פה. חמשה ישיבות תומכי תמימים בערים שונים וחמשה חדרי תורה בניו יארק גופא נוסדו בעזה"י במשך השלש שנים האלו. הישיבות הן: א) הישיבה והמתיבתא המרכזית תומכי תמימים בברוקלין, מקום שם לומדים איזה מאות תלמידים, וכיניהם עילויים מצוינים, מופלגי תורה ויראה ומוסמכים להוראה. התלמידים מקבלים פה כל הספקתם במזון, לבוש ובית המלון על צד היותר טוב ונאות. 600 סעודות ערוכות בכל יום לתלמידים היקרים ויותר ממאה תלמידים מסודרים בהדארמיטא¹ ריעם שעל יד הישיבה. ב) הישיבה הנדולה תומכי תמימים במאנטרעאל, מקום שם לומדים

שב"ה עשינו בשנים המועטות, הרים עלינו, בקעות ירדנו ועלינו, לא בעצלתים ישבנו, עלינו בתורה, בהצלחה, גדלנו צעירים, ושם ויד ב"ה עשינו לנו ולאגודת ישראל והתקוה תגדל בעתיד.

אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו, בארצות החדשות והצעירות נגדל שיהיו לתפארת לישראל בתורה ויהדות, בחכמה וביראה, בארצות אירופא, כהישנות נבנה עם גדולים, גאוני תורה עם יראים וחביבים, כראובן ושמעון, כהוקנים יהיו, לזה נקוה לעשות על ידי „אגודת ישראל“ שתתחזק במדינה פה מיום ליום, שולח אני את ברכתי מקרב לבי באהבה לכם חברי „אגודת ישראל“ באנגלי, „אגודת ישראל“ של המדינה שהיא שותף לנו במחית עמלק היטלר ימ"ש. נחיה לראות הנצחון על שונאינו המשותף, תבנה ארצנו ותושע ישראל. תרום קרן תורתנו ואמונתנו. תתברכו שתי הממשלות אנגלי ואמריקה עם ראשיהם, ותקוים נבואת ישעי' הנביא במהרה כימינו, הר בית ד' יהי בראש ההרים, וגר זאב עם כבש, ויצא חומר מנוע ישי אמן.

אליעזר זילבר,

נשיא אגודת ישראל באמריקה וסנדח

חגיגה שנתית של מרכז הישיבות תומכי תמימים לויבאוויטש

— ז' אדר ב', תש"ג —

החגיגה השנתית של מרכז הישיבות תומכי תמימים לויבאוויטש שהתקיים ביום א' ז' אדר ב', במלון מאררי הייל בניו יארק, עוררה התענינות גדולה בין כל שדרות חובבי תורה דמדינתנו. החגיגה של השתא היה לה ערך מיוחד, לפי שהתקיים ליום שנה השלישית להתיסדותו של מרכז הישיבות תומכי תמימים באמריקא.

הדבר הי' לפני שלש שנים. בתחלת בוא כ"ק אדמו"ר הרה"ק המפורסם נשיא ישראל, הרבי מלויבאוויטש שליט"א וחדב"נ הרב שמרי' גורארי שליט"א ומשפחתם שי', למדינת אמריקא, ימים אחדים לפני פורים, קרא האדמו"ר

חגיגת התורה

של מרכז הישיבות

תומכי תמימים ליובאוויטש

ליום מלאת שלש שנים להתיסדותו באמעריקא

התקיים ביום א' ז' אדר ב' תש"ג במלון מאררי הילל, ניויארק, נ. י. בהשתתפותו של כ"ק אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש.

הישיבות תומכי תמימים; חדרי תורה של המרכז:
בניו יארק רבתי

בארא פארק, 4404—14 עוו. ברוקלין
בושוויק, 555 בושוויק עוו., ברוקלין
איסט ניויארק, 535 הינסדרייל סטר.
איסטערן פארסוויי, 263 מראי עוו.
וויליאמסבורג, 363 ס. 5 מע סטר.

הישיבה והמתיבתא המרכזית „תומכי
תמימים" בברוקלין, נ. י.
הישיבה והמתיבתא תומכי תמימים
במאנטרעאל, קענעדע
הישיבה אחי תמימים בפייטסבורג, פא.
הישיבה אחי תמימים בוואוסטר מאס.
הישיבה אחי תמימים בנארק, נדו.

בית המזנון, בית המלון, ואהלי קיץ (זוממער קעמפס)

בקרב יוצא לאור ספר הזכרון השנתי (סאווערניר זשורנאל) שלבד
תמאמרים חשובים אדות הישיבות „תומכי תמימים", יבואו בו ברכות
הערצה ו„עדס" שונים.
הבתי כנסיות, חברות, ואנשים פרטים חובכי תורה, צריכים לקחת חבל
בהזורנאל תלזה בשילוח עדס וברכות הערצה (קאמפלימענטס).

החזיקו בעד מוסדות התורה

המפורסמות האלה!!

שלחו „עדס" להזורנאל!

YESHIVOTH TOMCHEI TMIMIM LUBAVITZ
770 Eastern Parkway Brooklyn, N. Y.

הלשכות השונות המטפלים בחינוך, בהצלחה, במוסדות הצדקה, ועל דבר פרוד בין חברי אגודת ישראל בארץ ישראל. הכלל כלנו אך למלחמה עינינו נשואות. אין שלום לנו. עם מפורד ומפורד אנחנו כדברי המלשין הידוע. למרו יאמרו מהלאומיים, מהחפשים כלם כמעור אחת הם, באהבה ואחווה ילכו ואם יריבו מיד ישלימו, הם אשר יקימו קרא כדכתיב את זהב בסופה, לא אנו החרדים. וכמוהם מחנה המתבוללים. שלום ושלום בעדרם. תפיליהם מחודדים, רק בנו ביראים יחזו יריעות קרועות ואותיות מטושטשות ומפורדות. טלאי על גבי טלאי ומחזי כמנומר, כל הפרשה שלנו אחר התקון ואני רבותי! אשר גדלתי בספרי-תורות וביריעות וסופר ומגיה כן סופר ומגיה הנני ואחשב כמגיה מובהק ומנוסה בעזה"י. בעיני אין כל פזר אות ואין טשטוש בפרשה זו. אדרבה כולם כל אותיות ושטות פרשת החרדים מסדרים כדת. פה סתומה ופה פתוחה. שם א' זעירא ולמד זה ארוך. ה' זו קצרה והשני' רחבה ועבה. שורה זו אריח על לבנה וזו אריח באמצע. ולפעמים מ"ם סתום באמצע לפתוח בסוף אבל כה הסדר כנהוג וכדת בפרשה אחת ובגט אחד וביריעה אחת שורה זו לא כהשניה, ורק בעיני הדיוט הכתב משונה בלי סדר וכמנומר שלא כדיון. בעיני ובחזיוני כלפנים אנחנו כל החרדים מעור אחת ממש, כלם אנשי צבא חיל ישראל סבא, המשועבדים לשמוע ככל אשר יצוה שר הצבא תורת משה ותחתיו נשמע לכל שרי הצבא הפוסקים הראשונים ואל אחרון האחרונים לכלם נשמע ולא נמרד ח"ו, על העובר לתרץ ולישר דרכיו להתאים עם הפסס דין שיצא והנכתב בספר ואם נצים ונצבים במחנה פלפולי הוראה וש"ת וכוחי סטראטעני אני רואה, סוף כל סוף אין לנו בתי סהר להושיב במאסר כל מקשה ומפלפל, כל משיב ומפרק, סותר ובונה. גם בצבא רשות נתן בממשלתנו לקטן כגדול להרבות בפלפולים וסברות, להקשות על דברי גאוני קדמאי בפרט על פסקי גאוני הרור וספריהם. זהו סדר צבאותינו. חיינו כספר כי הלא עם הספר אנחנו וכספר שו"ת מלאי פלפול, קושיות ותירוצים אנחנו. כלנו

שתי מאות תלמידים בערך. ג) הישיבה אחי תמימים בפיטסבורג, פא. ד) הישיבה אחי תמימים בוואוסטער, מאס. וה) הישיבה אחי תמימים בנוארק, נרו. החדרי תורה הן: 1) בא-רא פארק, 2) בושוויק, 3) איסט ניויארק, 4) טראי עוו. 5) וויליאמסבורג. יותר משמונה מאות תלמידים כ"י לומדים בהמוסדות האלה העומדים הכן במלחמת ה' במס"נ בעד קיום התורה ושמירת המצוות בלי פשרות במלא מובן המלה.

על החגיגה של הישיבות תומכי תמימים כיום א' ז' אדר ב' מסד הרב שמרי' גור ארי' חרב"נ ננשיא ועד הפועל, רו"ח מפורט מהעבודה ההסתעפותית של מרכז הישיבה תומכי תמימים בשדה הרבצת תורה במדינתנו בעת האחרון והציע תכנית עבודה ביסוד ישיבות וחדרי תורה בערים שונים בעתיד הקרוב אי"ה.

כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש שליט"א השתתף בחגיגה הלזו והשמיע דבורו הכי חשוב בקריאה לתשובה ודברי ניהומין ותעודות לכלל ישראל בשעה הרצינית יוצא מן הכלל הלזו.

הרבה מהרבנים הגאונים המפורסמים ובעלי בתים חשובים, עסקנים חובבי תורה ונדיבי לב לקחו חבל בחגיגה הלזו שהיתה אחת מהכנסיות היותר חשובות לשם שמים, לכבוד התורה ולומדיה, ולכבוד כל היהדות החרדית במדינה זו.

אין פרוד במחנה היראים

מאת הרב ר' אליעזר זילבר,

סינסינטי, אהיו

הן נם עתה כלפנים שלש מפלגות במחנה ישראל, ותחת שמלפנים המפלגות היו פרושים צדוקים ואסיים. עתה יתחלקו בני"י לחרדים לאומיים ומתבוללים.

בימים האחרונים רבו המוכיחים ומגירי המוסר, מפלפלים ומתוכחים על דבר נגע הפרוד שרבה בין היהודים החרדים, יהודי המזרח. בכל עבר ופנה יראו אך ריב ומצה, פה, בחו"ל ובארץ ישראל. פרוד בין המזרחי והאגודה, פרוד בין הרבנים מדור הישן ובין הצעירים, ריב בין

כשמניע לפני הפסח מתנדלת הזהירות והדקדוק בבית חרושת של „רוקח“ כפלים, וכל מין של תוצרה לפסח עובר שבע חקירות ובריקות עד שזוכה להכנס במספר התוצרה של המינים הכשרים לפסח במספר רוקח.

הרב הגאון המפורסם מו"ה יעקב לעוויןסאן שליט"א זה יותר מעשר שנים שנכנס לשרת בבית החרושת של רוקח בתור ראש הכשרות שם. על ידי בחירתו של מיסד הפירמה ר' ישראל רוקח ז"ל.

כל תוצרות לבית רוקח הוא מהמין המובחר שאפשר להשיג, ובנוגע לבטחון הכשרות אינם חסים על הוצאות, וזהו הצלחתה של הפירמה. כל המינים הכשרים לפסח תמצא בחלק המודעות במודעה של „רוקח“.

אשקד ביין ה„רוקח“

אשקד ביין ה„רוקח“ זה התלמוד. (שחש"ר ח').

זה כבר נתפרסם יין כשר של „רוקח“ לפסח ולכל השנה.

במסחר יין כשר באמריקה ישנו הפקרות גדול, אינם מדקדקים על חשש יין נסך לכל השנה, ובפרט על חשש תערובות חמץ לפסח. רבנים ויהודים חרדים תמיד מבקשים, אשר המסחר ביין כשר, שיוכלו להשתמש בו לקדוש בכל השנה ובפרט לפסח, יהיה נעשה בהדרגה הכשרות, באופן שלא יהיה שום חשש ופקפוק. ולפני שלש שנים אשר נתפרסם כי חברת „רוקח“ התחילו במסחר יין כשר, המה מתענגים, ובטוחים, כי הפירמה של „רוקח“ שזה יותר מחמשים שנה שהמה מפורסמים לכל בהדרגה הכשרות הנעלה, כן היין כשר הוא בהדרגה הכשרות.

יין כשר של „רוקח“ התחילו בדריכת הענבים בשנת תרצ"ט במדינת קליפורניא, בהשגחת הרב הגאון מו"ה מאיר צבי הירש, שליט"א, אשר נבחר מהרב הגאון מו"ה יעקב לעוויןסאן שליט"א העומד בראש הכשרות של חברת „רוקח“. הרב ר' מאיר הירש רב בסן פרנציסקא,

בני משפחה אחת הננו עם אבות ואמהות, אחים ואחיות, גדולות וקטנות אהבת נפש בין כלנו. אבל כלנו נבונים, חכמים ומלומדים מתוכחים אנו, מפלפלים ואל אבינו נביט מה יאמר ומה תאמר אמנו. זר כי יבא אל הבית באמצע הפלפול ידמה כי שנאה מבצבצת מעיני כל אחד, מלחמה במחנה, ואוי לכסיל שכה ידמה וילשין עלינו. לא יבין שתוך החניות וההכרות, הקשתות והרמחים, העקיצות והקוצים תוך נצוצי האש, התרגום אונקלס הוא אשר הבין לתרגם צלותא ובעותא, אהבה ואחווה.

ואם בן יצא לתרבות רעה, יתרועע עם בריוני ועם ילדי נכרים ובנות הערלים יתנהג, יתרחק מאתנו אז, ודאי הכאב גדול אין לשער, ונפחד פן לא ישוב. מי ירגש הצער צער האב, והאחים עת הבן הנחמד יתרחק, קוינו לו, ח"ה יהי, יגרל. אם מזרחי שמו או צעיר ישראל, בן ציון או פועל כבן יחיד הוא לנו, נרעיש תבל לישר דרכו באהבה נקבלו אם ישוב מעט כאנך הוא תפארתנו נתגעגע לו. פרוד לא בינינו, שם במחנות הערלים ובהולכים בעקבותיהם שם אנרכי אני רואה, אין שר צבא אין קשר ותבור. איש כל הישר בעיניו יעשה, אין מלך ואין מושל, אין תורה, ואין פוסק, הפקרות וחופשה אני רואה שם אין אהל ואין חומה, אין בריח ואין קלעים, במחנה היראים אין פרוד ב"ה, שר צבא אחד לנו זו התורה.

מעשה רוקח

כמנהגי בכל שנה ושנה לבקר בית החרושת של י' רוקח ובניו, ולתת הערכה ב„הפרדס“, כן נהגתי גם בשנה זו.

בכל שנה ושנה רואים שם הוספה בתור הכשרות, וכוחו של מיסד הפירמה ר' ישראל רוקח ז"ל רואים בכל פנה ופנה, ופירמה זו ממש היחידה בהיסטוריה של מסחר הכשרות ששמה נודע מסוף העולם ועד סופו בזהירות בעיני כשרות ובהאימון שרכשה לה מצד הקהל העברי.

בנו ד"ר אהרן רוקח יחי' העומד בראש הפירמה רואה לחזק הכשרות של בית מסחר זה, ולהחזיקו על הגובה והזהירות שהעמידו המיסד אביו ז"ל.

והיה בהופיע מצה זו — מצת מנישביץ בבתי ישראל בלילות הסדר, עת לב היהודי מתעורר ומתרגש לזכר עברו, ועת היהודי מתעמק בסוד העבר שלו, ותניד לו מצת מנישביץ חידות מני קדם, ותנל לו המצה המעובדה במכונות מנישביץ את סוד קיומנו.

מצת מנישביץ מוכיר לנו את אותה המצה שנאפתה בחפזון בצאת ישראל ממצרים, עת השליך מעליו את עולה המעיט של מצרים, כן מצת מנישביץ אשר נאפתה בחפזון במכונות משוכללות לפי הדרישות המדעיות האחרונות מעבדות מצות לרכבות עבור עם ישראל, זה מדגיש ומסמל קיום ישראל אחרי כל צרותיו.

מצת מנישביץ תתנה תוסף קדושת עם ישראל שנשאר בחיים בעל ששונאיו אפסו תמו מני ארץ. אנו חיים וקיימים אחרי כל הדורות שעברו מאותו הזמן שבו השתחרר ישראל מכבלי הסבלות במצרים.

כן השנה הזאת לילות הסדר עם מצת מנישביץ יביא לנו אמונה ותקוה לחירות העתידה, זכרון מנחם ומעודד לאלה הנדכאים ונענים, ותהי זכר יציאת מצרים מעוֹם בעת צרה, ישראל נושע בד' תשועת עולמים.

מצת מנישביץ, אין לתאר בחרט אנוש גורל הכשרות המתוררה והזריזות היתירה שבעשיתה מהחל עד כלה, בית מאפה של מנישביץ מיוחדת בגדלה וברחבה למדי, והמהירות מנתינת הקמח ומים שלנו עד גמר אפיית המצות, וכל בית ישראל יודעים זאת, והמה מכירים את יקר ערכם וחשיבותם של מצת מנישביץ שיופיע על שלחנם בלילות הסדר ובכל ימי הפסח.

כבר נתפרסמו שם האחים לבית מנישביץ, ובראשם האיש המורם בעם, הדגול מרכבה ר' צבי הירש מנישביץ שליט"א שהעלו את תוצרת המצות למדרגה גדולה ונעלה במאפיה גדולה וכבירה לאפיית מצות במזרח המדינה בדוריו סטי, נד"ו.

בית מאפה של מצות מנישביץ עומד תחת הכשרם והשגחתם הגדולה והמשובחה של אנגודת הרבנים דארכות

מפורסם לכל הרבנים, לאיש ברום המעלה, מיחירי סגולה לעבודת כשרות ה'יו, וכל היין של "רוקח" נעשה על ידו עם המשגיחים שלו, מהחל עד כלה, וגם מילוי הבקבוקים באו על ידו, ויבאו לכאן חתום.

אשקך מיין ה"רוקח" זה התלמוד. יין של "רוקח" נעשה בהתאם לכל דיני התלמוד וש"ע.

יהודי אמריקה! ידעו תמיד אשר שם "רוקח" הוא בכל המובן להדור הכשרות, כן היין של "רוקח" מבטיח לכם, הדור הכשרות לכל השנה ולפסח. ובכלל יין של "רוקח" הוא טוב ומטיב.

עטרו שלחן הסדר עם יינות של "רוקח".

לילות הסדר

מצה זו — מצת מנישביץ

מיוחד במינו הוא ליל התקדש חג המצות, זמן חרותנו שאין דוגמתו לשמחה וחרוה בכל ימות השנה, בלילה זה רוח של חרות וחרוה ממלאה את כל בתי ישראל ומעוררת אותם לתחיה, בהם תקוה ואמונה, לגאולתם וחרותם העתידה.

בכניסת הלילה מתכנסים בתי ישראל כולם למשפחותיהם ולבית אבותיהם, השלחנות מלאות דשן ואורה, ולפניהם מצה זו — מצת מנישביץ.

חביב ואהוב מאוד חג המצות בכלל עם כל מצוותיו, סיניו וגדריו, באשר הוא מסמל חרותו הנצחית של ישראל שהתחילה בימי חג המצות ונמשכת לעולמים כל זה מסמל לנו מצה זו — מצת מנישביץ.

כמה תקופות עברו כמה דורות חלפו למני העת שבני ישראל יצאו ממצרים מכבלי העבדות והשפלות, כמה הרפתקאות עברו על עמנו במשך התקופות השונות, בכמה נסיונות נתנסה עמנו במשך הדורות מן העת שבה אפו בני ישראל את מצותיהם בחפזון ובמסלולתיהם בידיהם?

בני ישראל כעת במצב יותר מר ונמהר, עם ישראל נתונים בצרה ובשביה, להרוג ולאבד כל היהודים מנער ועד זקן טף ונשים ושללם לבו.

דגלו של הרב דמתא הנאון רי"ד סולוביצקי שליט"א.

הדרשות שנאמרו על ידי הנאון רי"ד סולוביצקי בזמנים שונים, וביחוד במשך הימים הנוראים ובימי החגים המפיקות זיו וחכמה, דרשות נפלאות מפז ומפנינים יקרות, הפיחו רוח חדשה בכל הקהלה דבוסטון, השפיעו אהבת התורה וחיבת יהדות. כח גדול וחשוב הלך ונוצר. כח יהדות חרדית שלא תכרע בדרך לפני עמי הארץ, ושתשמור בהרף נפש על קרשי ישראל.

ברם זכורה לטוב חברת ש"ס הכללית דבוסטון שאלמלא היא היתה היהדות החרדית דבוסטון פרועה לשמצה ומדרס לרגלי הראביים הריפורמים. חברה ש"ס הכללית עמדה על המשמר והגינה בהרף נפש על כסא הרבנות שלא יחללו אחרים את כבודו. כתר הרבנות נשמר על ידי חברה זו במשך ששים שנות קיומה, וזכות חברת ש"ס עמדה כי הרבנות החרדית בדוסטון מתנוססת לתפארה.

חברה זו שעל דגלה חונים תלמידי חכמים, בע"כ חשובים ונכבדים וכל טובי העיר, מורכבת מחברות ש"ס שבבתי כנסיות ובתי מדרשות ונפרדת להרבה סניפים וחבורות העוסקים בתורה ומצות, חברת ש"ס מייצגת את היהדות החרדית, שמנה וסלתה של בוסטון.

נשיאה של חברת ש"ס הכללית הוא איש מורם מעם, דגול מרכבה זקן ונשוא פנים, ת"ח גדול בתורה ובעל אגדתא מוה"ר משה נחום פריינק שליט"א. רמ"נ פריינק עוד בילדותו ספג לתוכו תורה ויראה, הוא איש מלחמה לשם הגנה על קרשי ישראל.

בכל שנה ושנה חברת ש"ס הכללית חוגגת את יום טוב השנתי שלה ביום השבת פ' משפטים, ולמחרתו ביום א' פ' תרומה, ומה נהדר הוא המראה לראות מסיבה של ת"ח, חרורה וספוגה רוח קדושה. מטה אוון קשבת לדברי תורה וחכמה.

בשמונה שנים האחרונות היה רגיל לבוא אבי הרב, הנאון האמתי החסיד הרב ר' משה הלוי סולוביצקי זצ"ל להשתתף בחגיגה זו, ובשנת

ה'תר"ס נדחה, ומשניח תלמידי הרב הנאון רמ"מ הויכשטיין.

גם בשנה הזאת נאפה שם מצה שמורה משעת הקצירה.

מצת מני שב יץ המה מיוחדים באמריקה לכשרותם הנעלה והמהודרה, המה ראויים אשר יהודי אמריקה יכירו וידעו לתת להם תורה על מפעל זה.

אזהרת אגודת הרבנים

כבר יצאנו כמה פעמים נגד יחידים שמפרסמים את עצמם בתור רבנים בזמן שאין להם שום שייכות לזה, ועל חשבון זה הם עושים כל דבר אסור, ולרגלם מאשימים את הרבנים האמיתיים. אגודת הרבנים וכן ועד הרבנים דניו יארק הזהירו כבר פעמים רבות בעתונות לבלי להכשל על ידי רבני שקר אלה, אולם ההמון עודנו נכשל.

עתה העירו אותנו על שתיקתנו בנוגע להפקרות החרשה שאנשים אחרים התחברו וקראו לעצמם „בית דין דאמריקא“, וכנו את עצמם בתארים מצלצלים כגון „אב בית דין“, „דיין“ וכדומה והם קוראים בשם הרבנות והיהדות כאלו היו הם באי כחם.

חובתנו היא למחות נגד הפקרות כזו. והננו מעוררים את דעת הקהל לצאת נגד מעשים כאלו לתסיר מכשול מדרך עמי, ולעשות קץ לתהו ובהו השורר בשרה זה.

אגודת הרבנים דארצות הברית וקנדה

חגיגת חברת ש"ס הכללית בדוסטון והסביבה

העיר בוסטון רבתי אשר זה כבר גתרוסנה הרבנות, גודלה השפעת עמ'הארצות והראביים הריפורמים. היתה העיר כאלמנה משוללה מתורה ויהדות, הולכת ומתנוגת, עד שזכו למרא דאתרא הנאון האדיר איש האשכולות פאר ישראל והדרו הרב ר' יוסף דוב הלוי סולוביצקי שליט"א. לרגל ת"ח חלו שינויים מהפכיים בקהלת בוסטון והסביבה. הקהלה לבשה צורה חדשה לגמרי. כל היהדות החרדית בדוסטון נתארגנה תחת

פריינק בזרועות פתוחות כי נכבד האיש מכל אחיו, ומנתה אותו לנשיאה ונבאי הראשון מתוך שמחה ותוגה יתירה הכל המליצו עליו, „אשרי זקנתו שלא ביישה את ילדותו“.

עבשיו נצח הגאון רי"ד סולוביצק את הרי-פורמים שאחזו בארון הקודש חברת ש"ס ורצו לבלע את הקודש, הרב סולוביצק לא נרתע ולא נפחד מכל אלו האינטריגת של אנשי דמים ומרמה, רקמו נגד היהדות החרדית ורצו לקעקע את כל הבירה, בחרף נפש עמר וחנן על קרשי ישראל שלא יבאו פריצים ויחללו אותם, בן לילה היה ובן לילה אבד, וכל יצירתם לא יצאה לאור. ההפגנה היותר גדולה על נצחון היהדות החרדית התקיימה השנה בחגיגת חברת ש"ס הכללית.

רמ"נ פריינק בתור יו"ד המסיבה הביע בנאומו איך שבא לידי הכרה שאין אפשרות של שלום עם אלו הקונסרבטיבים הריפורמים, דבריו נתקבלו בהתלהבות.

הרבה החלטות נתקבלו, בתוכם החלטה המאשרת עוד הפעם כי הרב רי"ד סולוביצק הוא רבה היתירי של חברה ש"ס הכללית לכל ימי חייו, ואשר החברה ש"ס אינה מכירה בשום תקנות של ועד הקהלות.

ישנם החלטות אשר באו לזכותם שונים, ובמה מהמשתתפים רצו להנעים את החריפות שבהחלטות, אבל מר ש. ה. ווייט השקיט את הרוחות והעביר את ההחלטות ונתקבלו בהסכם כולם, המסיבה הפגינה את כנותה ונאמנותה לרבם הגדול הגאון רי"ד סולוביצק שליט"א.

במסיבה זו נתקיימו בחירות, ור' משה נחום פריינק נבחר לנבאי ראשון, לואיס לעווין לנבאי שני, אברהם קוטניק לגזבר, א. ל. לעווין למזכיר, שארי הפקידים יבחרו באספה הראשונה של החברה.

נתקבלה החלטה לשלוח מכתב להרב רי"ד סר לוביצק בהבעת הוקרה במלחמתו הכבירה והמרצית למען התורה, וכן השתתפות בצער שנגרם לו בשנה האחרונה. תוכן המכתב ירשם בפנקס החברה לדורות.

נתקבלה הצעה להזמין את הרב סולוביצק

ת"ש השנה האחרונה לשנות חייו (נפטר ג' שבט תש"א), כשהשתתף בחגיגה הכריו בנאומו כי על יהודי בוסטון לבנות מרכז של תורה ולתמוך את הישיבות באירופה.

בשנה האחרונה (שנת תש"ב) אנשי מרמה הכניסו פרוד בין הדבקים, פרצה מריבה בין חברת ש"ס הכללית, ונעשה הריסה וסתירה. וזהו גרם צער גדול להרב דמתא הגאון רי"ד סולוביצק שליט"א. זה אל זה שואלים על „משה" האיש, כי לא ידענו מה היה לו? אבל כח תורתו של „משה" התנכר. ולא עזבו להשאר שם, ושכ לדרך האמת, לתורה ויהדות השלימה בלי פשרנות, וחגיגה גדולה התקיימה בשנה הזאת במקדס.

החגיגה השנתית של חברה ש"ס הכללית דבוסטון התקיימה הפעם במצב רוח מרומם, ובהתלהבות מיוחדת, כי שני הצדדים התאחדו והופיעו שוב למסיבה זו, „ושבו בנים לגבולם“. רב העיר הגאון רי"ד סולוביצק נצח במלחמתו הנמרצה בשנים האחרונות.

חברי חברה ש"ס הכללית באו לידי הכרה ברורה כי אין להם חלק וגחלה באורגן ריפורמי וקונסרבטיבי אשר בשם „ועד הקהלות" יכונה. וכי עליהם לעתיד לעמוד בקשרי המלחמה עם רבם הגאון ר' יוסף דוב הלוי סולוביצק שליט"א, בהתנגשותו הגדולה, עם האלמנטים הריפורמים השואפים להשתרר על כל חיי הצבור בבוסטון.

לפני שנתים התחיל השטן לרקד בחוגי חברת ש"ס, ואחרים מחבריהם עם נשיאה ר' משה נחום פריינק פרדו מהצבור החרדי ונספחו אל ועד הקהלות, כמוכנ שחתירה כזו תחת כבוד הרבנות גרמה חלול השם ובזיון כבוד התורה, ברם ר' משה נחום פריינק, איש המעלה, ירא שמים ת"ח מצוין, קנא ולוחם מלחמת ד', הכיר תיבה בטעותו וישגתו, רוח עושים נסכו עליו, וכי טעה בהתחברו לחבורת עצבים, „אשר נשיא יחטא, אשרי הדור שהנשיא מתורה על חטאיו“, הודה ולא בוש „חטאתי“, חברת ש"ס הכללית שכמעט כולה חנתה כאיש אחד חברים על דגלו של הרב סולוביצק, קבלה את רמ"נ

החלטות

שנתקבלו בוועידה השנתית של

חברה ש"ס הכללית בבוסטון

יום א' תרומה בערב, ב' אדר ראשון, תש"ג, בבית הכנסת „עדת ישורן“

- (א) הועידה של חברת ש"ס הכללית מביעה את תודתה לרב העיר, הגאון ר' יוסף דוב הלוי סולוביציק שליט"א, על העבודה הפוריה והמרצית שעבד במסירות נפש למען חוס התורה והיהדות בבוסטון. הועידה מאשרת עוד הפעם שרבה היחידי שנתמנה לכל ימי חייו הוא הרב רי"ד הלוי סולוביציק, ומבטיחה לתת יד שתוף פעולה במלחמתו עבור יהדות חרדית, עצמאית גאה וחזקה.
- (ב) הועידה מביעה את שביעת רצונה מהעובדא שחברת ש"ס הכללית מאוחדת שוב כאיש אחד ומצהירה שהשלום שולט בשורותיה.
- (ג) הועידה מצהירה כי שום קשר אינו קיים בין חברת ש"ס הכללית ובין הסיעה, המכונה את עצמה „ועד הקהלות“ כי אין אפשרות של פעולה משותפת בין חברת ש"ס ובין כנופיה המשמשת כלי שרת לריפורמי.
- (ד) הועידה מצהירה שאינה מכירה בשום תכנות שועד הקהלות שואף להנהיג.
- (ה) הועידה מחליטה כי החברים של חברה ש"ס אינם רשאים להספח על ועד הקהלות.
- (ו) הועידה מחליטה כי במקרה של אי-משמעת, ופסיד חברת ש"ס יצטרף ל„ועד הקהלות“ אז באופן אוטמטי מסולק הוא מכהונתו.
- (ז) הועידה מאשרת את האיגוד של חברה ש"ס עם הארגון החרדי „ועד העיר“ דבוסטון, אשר בעבודתו החברה משתפת בפעולותיה זה משך שנים רבות.
- (ח) הועידה מחליטה לשלוח מכתב ערוך לרב רי"ד סולוביציק ולהודיע על אלו ההחלטות.
- (ט) הועידה מחליטה שהנבאים יתמנו בבחירות פומביות ולא ע"י קלפי.
- (י) אלו נבחרו לנבאים, רבי משה נחום פריינק גבאי ראשון, לואיס לעווין, נבאי שני, אהרן לעווין, מזכיר.
- (יא) הועידה מחליטה שההחלטות אלו ימסרו לעתונות היהודית.

משה נחום פריינק גבאי ראשון

אהרן ל. לעווין, מזכיר

עופות 50, קאסטאנאוויץ 50, ר' משה נחום פרייגס 25, ר"ש ווהייט 25, יוסף פישר 25, ליפסקי 25, ש. קוביצקי 25, ב. לואיס 25, ה. סאטרין 25, מאריס סיטרין 25.

הנאון רי"ד סולוביצקי הסכים להצעת חברה ש"ס לומר שיעור פעם בשבוע לפני לומדים ובע"ב דבוסטון. והוקבע זמן השיעור על יום ה' בערב בכל שבוע, וכבר התחיל לומר השיעור ביום ה' בערב בבית „ישיבה אקאדעמיע" 98 רחוב וואשינגטון, דארטשעסער.

מצת הורוויץ-מארגרעטען

כבר חלפו קרוב לששים שנה מאז נוסדה בית אפית מצות מחברת הורוויץ מארגרעטען, אשר יצא שמם לתהלה ולתפארת בישראל.

מצות אלו של הורוויץ מארגרעטען נאכל בכל מושבות ישראל, ובכל מדינה ומדינה יעלו על שלחן ישראל מצת הורוויץ-מארגרעטען, בליל שמורים. בליל שמורים אשר יצאו ישראל בחפזון ואפו מצות בחפזון, נאכל מצת הורוויץ מארגרעטען, אשר נאפית בחפזון, במכונות משוכללות לפי הדרישות המדעיות האחרונות. המעבדות מצות לרכבות בער בני ישראל בכל קצוי תכל.

מצת הורוויץ-מארגרעטען, המה מהודרים בכשרותם הנעלה. והזריות היתירה שבעשייתם מתחלה ועד סוף. מנתינת הקמח ומים עד גמר אפית המצות. בית מאפה זו עומד בהכשר רבנים גדולים מפורסמים שליט"א בניו יארק.

חברת הורוויץ-מארגרעטען, המה מיקורי עמנו הכי חשובים. לבם ער לכל דבר שבצדקה, וכל מוסד הקדוש לעם ישראל ולתורתו מרגיש את נדיבותם של חברה זו — עמודים לצדקה.

בכל שנה ושנה הנני מבקר בית מאפה של מצת הורוויץ - מארגרעטען. וגם בשנה זאת בקרתי בית מאפה זה, וראיתי גודל הכשרות המהודרת בזריות ובשמירה יתירה היותר נעלה בכל שנה ושנה אופים שם מצות שמורה משעת קצירה, ברוכ עם הדרת מלך, מתאספים שמה רבנים ובע"ב חרדים, ואופים מצות שמורה.

להגיד שיעור פעם בשבוע בישיבה ללומדים ובע"ב.

הרב רא"ל אבעלאוו סקר בקצרה הפעולות וההשגות של הישיבה ומוסד הרמב"ם, הוא ספר את קושי העול המוטל על הרב סולוביצקי, ופנה בדברים חמים לעזור בתמיכות המוסדות, הנאספים נענו באופן ספנטני, וסכום של שלשת אלפים דולר נאסף.

הרב הנאון המפורסם סוה"ר אברהם יצחק זלמנוביץ שליט"א מניו יארק אחד מסגני הנשיאות של אגודת הרבנים, ור"מ בישיבת רי"א, השתתף בחגיגה וברך את המסיבה והלל במיוחד את פעולותיו של הרב סולוביצקי, אשר תאר אותו בתור האישיות התורנית הכי גדולה בעולם. נאום היה מתובל בפלפולי דאורייתא ומאמרי חז"ל. ונתקבל בתשואות.

הנאום הגדול והמשובח אשר כל חברי המסיבה חכו עליה היה נאום של הרב דבוסטון, הנאון רי"ד סולוביצקי, הרציא רעיונות עמוקים ומלאי תוכן במשך יותר משעה. וצטט מאמרים נשגבים, והוכיח בחריפות את הפוסחים על שתי הסעיפים, הלומדים שמעו לדבריו במאמרי תורה ומדע, המפיקים מרגליות, בסגנונו הנשגב והמיוחד במינו, ושפע של התרגשות והתלהבות השאיר בין המסובים, ועשה רושם כל ימחה, הד דבריו יזכרו בלבנות יהודי בוסטון קומן רב.

אחרי חצות בשעה מאוחרת נגמרה החגיגה במצב רוח מרומם, וכולם התאחרו תחת השפעת הרב רי"ד סולוביצקי.

בין המשתתפים בחגיגה היה הרב ר"ש זעלצער, הרב ר"מ לעוויטאס, הרב ר"ח גולרין, הרב ר"מ מונק, הרב ר"מ בערנסטין מלין, כן נוכחו מספר גדול של נשיאי בתי הכנסיות ובע"ב חשובים מבוסטון והסביבה.

אלו תרמו לישיבה, היימן קלאין, 1000, מ. לואיס 500, ביהכ"נ „בית אל" 200, לואיס לע-ווין 200, י. ב. לעווין 100, יוחנן סילווערמאן 100, היימאן גלאזער 100, אברהם קוטניק 50, ביהכ"נ אגודת אחים 50, בית מדרש הגדול 50, ביהכ"נ אנשי שעפעטאווקע 50, וואסערמן 50, קאוואש 50, א. ל. לעווין 50, אגודת שוחטי

יודע גם מבלעדי זה שטוב מאד היה לנצח תכף והוא גם בקי בטכסיסי מלחמה למדי.

מה שנחוי להרגיש בקול רם, באופן שישמעו גם בברלין, הוא: העם האמריקאי דורש מהעם הגרמני לשום קין להשחיתות של רבבות היהודים, אנשים נשים וטף. זוהי תכלית ההצהרה של הקונגרס: כבר די! אל תשפכו דם יותר! העם האמריקאי לא ישבח את האכזריות הללו ואם יש ברעתכם לשבת בעתיד אתנו מסביב לשולחן אחד — הרף! אם דברים כאלה היו נשמעים (ויש גם אפשרות להפיץ את ההצהרה במיליונים ע"י הורדה מאוירונים באשכנו גופא), אולי היה איזה רושם. אולי היו שואלים בגרמניה: למה לנו הצרה הזאת? למה לנו לעורר חמת העם האמריקאי בגלל תאותו של מי לדם העברים?

באופן זה היה להם לדבר למנהיגי הפועלים האמריקאים ולגדולי הכומרים באסיפת העם. מיותר הוא לזרז את היהודים שיחגרו כל כחותיהם למען המלחמה. זה מובן מאליה וגעשה ממילא.

הבה ננסה לרשום כאן כמה ענינים ממשיים. א. אם רוצים אנחנו להוציא באמת את מי שהוא מעמק הבכא, נאמר: הילדים או הנשים או הזקנים — אז תנאי קודם למעשה הוא שממשלות העמים המאוחדים תמסרנה מודעה, אשר מוכנות הן להחליף את האוטללים האלה נגד נתיני אשכנו בארצותיהן. בחנם הרשע לא יתן דבר: ידוע לנו שאף לאף הילדים בצרפת סרבו לתת רשות היציאה. איך יעלה איפוא על הדעת שפתאום יתרהרו בתשובה ויסכימו, בלי שום פרס, להוציא רבבות ילדים מארצם? ואם תאמרו שאין פה או באנגליא מספר גדול כזה של נתיני אשכנו למען החליף אותם — אין זה נכון. יש ויש נתינים כאלה, אך אולי אינם במאסר. ובנוגע לחילוף אין הבדל גדול, כי אפשר להצהיר שגם אלה שאינם במאסר יוחלפו (אפילו נגד רצונם). אמנם שאלת הטרנספורט היא קשה מאד, אבל גם היא תלויה ברצון הטוב של העומד בראש הממשלה ובסיפוס הכסף לתשלומין. יש ספינות ניטר-

הננו מאחלים לחברת הורוויץ - מצארגרעטען שתעלה מעלה מעלה בקודש, וימשיכו הלאה את עבודתם הקודש.

בל תניחני לעושקי!

מאת הרב ד"ר יצחק לעווין

בימים האחרונים נדמה לנו שהיהדות האמריקאית התחילה כבר להתעורר מתרדמתה. ראינו סימנים שבקרב העם חי רגש השתתפות בצערן של ישראל. כשנקראה האסיפה הגדולה לאולם „מדיסן סקווער" בניו יארק למען תת בטוי כלפי חוץ שיהודי אמריקה דורשים במפניע להציל את שארית הפליטה באירופה, נתמלא האולם הענקי על כל גדותיו וכמה רבבות אנשים עמדו מבחוץ והפגינו בבחינת „חזו דאתאי". העם מוכן לעשות את שלו. הציבור נתעורר. האדישות לגבי החורבן באירופה חלפה. אבל האמת גיתנה להאמר שכל ענין ההצלה והעזרה איננו הולך קדימה. צעדים ממשיים טרם נעשו.

ואמנם קשה להכחיש שישנם אנשים יחידים, אשר מתאמצים בכל כחם לזוז את הענין ממקומו. מטעם „אגודת הרבנים" נוצר ועד מיוחד מבאי כח כל המפלגות החרדיות לפקח על נפשות יהודי אירופה, והועד הזה גרם שצירי הקונגרס העברים בושינגטון התאספו לישיבה והחליטו להתחיל בתעמולה מעל במת הקונגרס האמריקאי. ונתקבלה הצהרת מחאה בסינט גגד השחיתות. אולי תלך גם מלאכות חדשה לנשיא ארצות הברית. אבל השאלה העיקרית היא: מה יש לעשות? ומה יש לדרוש?

באולם „מדיסן סקווער" שמענו כמה גאומים, אשר טוב היה להם לו לא נאמרו כלל. מי שבא כיום ונותן עצה להנשיא רוזוועלט שינהל את המלחמה ביתר שאת ויתר עז, שיפתח „חזית שנייה, שלישית ורביעית", ובזה יושע ישראל — אליו נוכל להגיד: „שתסתך יפה מדבורך". הנשיא רוזוועלט אינו צריך לעצות כאלה. הוא

חובם המוטל עליהם. בשעה זו יש לה"רעד-קראס" מחסני מזון ורפואות בגנף. ורק שאלת הכסף הוא העיכוב. חדשים עברו מעת אשר ה"רעד קראס" הודיע באופן רשמי שאם יקבל מעות (בפרנסים שויצריים) מוכן הוא להמציא עזרה להקהילה העברית בקראסא. בושח תכסה פנינו, אבל אל נעלים: אף דולר אחד לא נשלח עד עתה! אמת היא שאין רשיון. אבל גם אמת היא, שלא מ פ א ת זה היה העיכוב! ובצדק שואל אחד מחשובי העסקנים בשווייץ במכתב שהגיע לפני ימים אחדים: הכי יוכלו יהודי אמריקה להביא ביום פקודה עגלה ערופה ולומר "ידינו לא שפכו את הדם הזה?" מה עשו להקל גורלם המר של אחיהם באירופה בשעת החורבן? איזה מסירת-נפש הראו?

לפני זמן מה הצעתי שיש להשתדל שהיהודים בניטו'ת יוכרו בתור "ציוויל-איגטרינרט", ואז יקבלו כל הזכויות של כת זו (וגם הזכות לסכל באופן ישר חבילות מכאן). כפי שנודע לי, התחילו בשבועות האחרונים לנהל מו"מ מאיוה צד עם ה"רעד קראס" בענין זה והרעיון מצא לו מהלכים. זה כר נרחב לעבודה, אין לשער גודל התועלת אילו אפשר היה להשיג דבר זה. העיקר הוא: מעשים! מעשים! בריבור בעלמא ל א סני:

פעמים רבות אני חושב: איזו טעות נוראה היא כשסוברים שהאסון הוא אך של יהודי אירופה ופה הוא רק ענין של השתתפות בצרת חברו. לא מיני' ולא מקצתי'. אדרבה! האסון הוא אחד. כלנו בצרה ובשביה. ומה שיעשו יהודי אמריקה בשביל יהודי אירופה — אליבא דאמת הוא בעד ע צ מ מ לא פחות מאשר בעד האומללים גופא.

"סמוך הכתוב יציאת מלחמה לכאן, לומר לך: אם עשית משפט צדק, את מובטח; שאם תצא למלחמה אתה נוצח, וכן דוד הוא אומר: עשיתי משפט וצדק כל תניחני לעושקי" (רש"י, פ' שופטים, על הפס' כי תצא למלחמה על אויבך).

בשעת מלחמה תהי סיסמתנו, "עשיתי משפט

ליות למדי (של שוודן, לרונגמא), העומדות בטלות, ואם אך יבוא לידי הסכם להחליף הנתינים ויובטח הדרך בעד הספינות רצוא ושוב (כנהוג במלחמה עם ספינות בחילוץ דיפלומטי או של הצלם האדום) נקל יהיה לפתור השאלה הזאת, כי אז רק לכסף נצטרך למען נשכור כמה אניות שנרצה.

התנאי השני להוצאת היהודים מארץ הרמים הוא להבטיח מראש את זכות הכניסה לאמריקה או לארץ ישראל בעד מספר מסוים של אנשים, כי כל ההבטחות הפורחות באויר הן משוללות כל יסוד ביחסים הבין-לאומיים ואין להן שום ערך. יש לדבר דברים ברורים, יש להגיד: כמה אנשים רשאים לבוא לארצות הברית, כמה לאנגליא וכמה למדינות אחרות? יש להקל את החומרות היתרות של חוק האימיגרציה, למען השפיע בזה באופן מוסרי גם על ממשלות אחרות למען תת אות ומופת, שאמריקה לא במחשבה בלבד משתתפת בצערנו, כי אם גם בפועל ובמעשה. בעניני הצלה אין המחשבה מצטרפת למעשה, וריזולוציא של השתתפות בקונגרס לא תספיק! ואם תאמר: אין זה בגדר האפשרות להקל כעת את חוק האימיגרציה בקונגרס (כאשר כן שמענו), הרי עלינו למסור מודעה ברכים, שאין הדבר כך. לא ולא! הקונגרס הוא הוד קולו של העם. מה שהצבור דורש, הקונגרס מקיים. יש לזרז את צירי הקונגרס והסינטורים בתלגרמות מאנשים חשובים ובעלי השפעה במחוזות הבחירה שלהם — ואז יכנעו על בטח, בתלגרמות צריך להדגיש, שבעת נוראה זו העם האמריקאי לכל מפלגותיו דורש לתת זכות הכניסה לאה"ב וכל מי שיעלה בידו להמלט מעמק הבכא, ולתכלית זו צריך הקונגרס להסכים שמספר מסוים של ויזות יוקצב בעד יהודי אירופה מראש. אין כמעט ספק שעבודה זו תצלח.

ב) אם חושבים אנו להמציא איזה עזרה לאחינו האומללים בפולין ובליטא באשר הם שם, אז רק דרך אחת לפנינו: להשתדל שנשיג רשיון לשלוח מעות לה"רעד קראס" בארץ שווייץ, ובעונה אחת שישולח די מזון לה"רעד קראס", למען אפשר יהיה בשבילם למלאות את

בונה הלכות

הליכות עולם לו אל תקרי חליכות אלא חלכות. (נדה ע"ג.)

ורב שלום בניה, אל תקרי בניה אלא בונה. (ברכות ס"ד.)

התורה נבראה לפני בריאת העולם, וכל קיום העולם בזכות התורה. ובכל דור ודור מומן נתינת התורה על ידי משה רבינו, נמסדה לדור דור. זהו תורה שבעל פה, אשר התנאים והאמוראים קיימו את המסורה של התורה שבע"פ וישכלולה כנתינתה מסיני, וכבדו אמרו חז"ל (סנהדרין כ"ד.) במחשכים הושיבני כמתי עולם זה תלמודה של בבל, בעת התקופות החשיכות בעולם, בזמני הצרות האיומות לישראל, או תלמודה של בבל כח התורה שבעל פה הגן על שארית ישראל, ותהי להם לאור יומם ולעמוד אש לילה, התורה שבע"פ האיר הדרך לישראל, ובכל מקום בואם ואון וחסר ותקן, עשו אזנים לתורה, זהו תורה שבע"פ (עירובין כ"א.).

בדורות האחרונים אשר כח התורה שבעל פה הלך והתגבר, בפלפולא דאורייתא, מחרו ומסדת, יורד לעומקה של הלכה, עומק של הגמר ותוספות, רמב"ם והראשונים, ובכל דור ודור היה לנו למאורות חכמי וגאוני התורה, בונים שמים וארץ בכח עומק חריפתם, ועוצם בקיאותם, המה חזקו מוסדי ארץ, אנכי תכנת עמודיה סלה, בזכות "אנכי" שזהו התורה המתחלת באנכי, תכנו עמודי ארץ, ואם לא ידעו ולא יבינו בחשיכה יתהלכו, שלא יהיו הולכים ועוסקים בתלמודה של בבל שנקרא "חשיכה" אז ימוטו כל מוסדי ארץ, יחרב העולם ויחזיר לתוהו ובוהו. הליכות עולם לו, העולם מתקיים בזכות הליכות בתורה, ורב שלום בניה, שלום העולם תולה באלו גאוני וחכמי הדור בוני התורה. בכל דור ודור הראה ההשגחה העליונה להעמיד לנו גאוני הדור, ראשי ישיבות, מרביצי תורה, וב"ה גם בדור חשיכה זו ישנם גאונים אדירים, שרי התורה, אשר בכח עוצם חריפותם ושכלם המה מבוני הלכות, בוני עולם. ודוקא

וצדק — כל תניחנו. לעושי! כשנקיים זאת — הרי אנו בטוחים שיקיים גם: „אם תצא למלחמה אתה נוצח" . . .

בית מאפה של גורמאנ'ס מצות

ניו יארק, נ. י.

בית מאפה של גורמאנ'ס מצות, בניו-יארק, ידוע ומפורסם משנים רבות לשם ולתפארת בעולם היהדות. המה נעשים בתכלית הכשרות מהחל ועד כלה. ומהודרים בתכלית היופי, מכונות משוכללות, לפי הדרישת המדעיות האחרונות. מגמר הלישה עד סוף האפיה, הכל הגלגול ועשיית המצה נעשה בבת אחת במכונה. וממש להפליא המהירות והזהירות מהחל ועד כלה.

בית מאפה זו נעשה מצות מרובעות, מצות עגולות, מצה עשירה. האול-ווייט מצות, מצה מעלה, מצה פארמפל, הכל מהודרים בכשרות לפסח.

בית מאפה של גורמאנ'ס מצות עומד בהכשרו של הרב הגאון הנעלה בנש"ס מו"ה מנחם מענדיל חאדארוב שליט"א.

הרב רמ"מ חאדארוב הוא מחשובי הרבנים בניו יארק. גדול בתורה מגוע צדיקים גאונים וקדושים דור דור זי"ע. ונקאמן עלינו עדותו והכשרו של הרב רמ"מ חאדארוב, כי הכל נעשה בזהירות ובזריזות יתירה וכשרים לפסח בתכלית הכשרות.

משקה קאקא-קאלא כשר לפסח

Coca-Cola

כמו בכל שנה ושנה כן בשנה הזאת בקרתי בית חרושת היסודי של קאקא-קאלא, באטלאנטיק טא דזשארדושיא. וחקרתי ודרשתי על כל הנעשה שם. והנני לאמור אשר המשקה המשובח קא-קא-קאלא כשר לשותותו בפסח ובכל השנה, ואין בו שום חשש תערובות חמץ או תערובות איסור, כולו נעשה ממינים הכשרים לפסח ולכל השנה, וזהו ממשקה ישראל מן המותר לישראל, וכל רב בעירו שנותן הכשרו על משקה זו לפסח צריך לראות כי החביות והבקבוקים יהיו חדשים ויחמימו לדיני פסח.

שמואל אהרן הלוי פרדס

חג התורה

לכבוד הופעת ספר הגדול והחשוב

בנין הלכה

על הרמב"ם ז"ל

מאת הרב הגאון העילוי הנפלא, בקי בכלהו תלמודא

אוצר התורה והחכמה

מוה"ר אהרן חיים צימערמאן שליט"א

ר"מ דבהמ"ד לתורה בשיקאגא

רבנים גאוני הדור, וראשי ישיבות וטובי בע"ב החשובים ישתתפו

בחגיגה זו לכבוד התורה.

החגיגה תתקיים ביום הראשון, כ"ח אדר שני (4 אפריל)

במלון מידלזאנד, שיקאגא

כל אוהב וחובב תורה מתבקש לבוא להשתתף בשמחת חג התורה

שמואל א. ברוידא, יו"ר; וויליאם כ"ץ; וויליאם לאווין — סגני יו"ר.

יוסף ראלניק, גזכר; הרב יצחק פינמשיק, מזכיר.

רבי יעקב ריטש, יו"ר אכוסטיבי

בשעת הרת עולם זו, שעת חירום, המו גוים ומטו ממלכות, ושלטון הרשע עלה וכלכל ארץ ומלואה, ועם ישראל מפרפר בין חיצו ידי אכזרים, והתורה חוגרת שק, גלו בני העליה ויצאון בני הישיבה ונרו ממקום למקום, ממדינה למדינה, מעיר לעיר, אז נמצאו גאונים וחכמי מדע אשר עורכים מערכה בהלכה ובונים עולמות.

החג יתקיים ביום הראשון, כ"ח אדר שני במלון מירלאנד, שיקאגא.

ועד החגיגה המה מחשובי וטובי העיר.

מר שמואל א. ברוידא יו"ר, מר וויליאם כ"ץ, מר וויליאם לאווין, סנני יושב ראש, מר יוסף ראלניק נזכר, הרב יצחק פינ' טשוק מזכיר, ועמהם מחשובי הרבנים וטובי הבע"ב, רבי יעקב ריטש יו"ר העקזקטור טיבני.

בחגיגה זו ישתתפו הגאונים הרב ר' אליעזר סילבר, הרב ר' ראובן גראזאווסקי ר"מ רישיבת קאמעניץ, הרב רח"צ נטולוכיץ ועמהם חברי מרכז הרבנים דשיקאגא, וראשי ישיבות ביהמ"ד לתורה.

הרב רא"ח צימרמן הוא בנו של הרב הגאון ר' יעקב משה שליט"א גיסו של הגאון רב"ד לייבאוויץ, זצ"ל.

יהי רצון שיכירו גדלו בתבל ויתעלה ויתרומם, למען יגביר חיילים לתורה, ויפיצו מעינותיו חוצה, ובו ישראל יתפאר.

בית מאפה של סטרייט'ס מצות

בית מאפה של סטרייט'ס מצות המשובחים כטעם בכל השנה, לפני חג הפסח נעשה הכל כשר לפסח, ועומד בהכשרו של הגאון הגדול מוה"ר אשר ניסן הלוי לעוויטאן שליט"א, הרב משאוול, כעת רב בכרונקס, ביחד עם הרבנים: הרה"ג ר"א באראש, והרה"ג רח"א ביאליק, נעשה שם השגחה מעולה.

בקרתי בית המאפה של סטרייט'ס מצות, ומצאתי כי בשנה זו נתחדשה בהדור הכשרות, הן במכונות המודרני, ובתנור המאפה, וישנה שם השגחה תמידית, בזריות הדור הכשרות, מלבד הרב רא"ג לעוויטאן ושאר רבנים שבאו שם יום יום, לבקר כל המאפיה.

אחד המיוחד בחבורה כדור הזה, העילוי הנפלא, גאון מצוין, מלא בחריפות ובקיאות, מעמיק ומחדש סברות ישרות הרב ר' אהרן חיים צימרמן שליט"א, אשר האיר לארץ ולדרים כספרו החשוב, "בנין הלכה" על סדר, "משנה תורה" להרמב"ם ז"ל.

הרב ר' אהרן חיים צימרמן הוא ר"מ בבהמ"ד לתורה בשיקאגא, מרביץ תורה ברבים, ובעת שנתקבל לר"מ בבהמ"ד לתורה בשנת תרצ"ז נתקבל מכתב בלשכת "הפרדס" מדודו הגאון רבן ומאורן של ישראל הרב ר' ברוך דוב לייבאוויץ זצ"ל ר"מ רישיבת קאמעניץ, ותאר אותו "הרב הגאון העילוי החו"ב מעמיק ומחדש ח"ת בעמקות וישרות ר' אהרן חיים צימרמן שליט"א, תוכה לעשות חיל בהרבצת תורה, יש מפזר וגוסף, ויעשה כמעין המתגבר להורות לבני יהודה קשת".

הגאון רי"א הלוי הרצוג שליט"א הרב הראשי לא"י בהיותו פה שיקאגא בשנת תש"א, נתן הסכמתו ונדפס בראש ספרו ותאר אותו, "העילוי הנשגב והעצום המפורסם לגאון בקי בכלהו תלמודא וברו"א מוה"ר אהרן חיים הלוי צימרמן שליט"א, השתוממתי על המראה הגדול הזה, הנה כוכב חדש, אור גדול, אור בהיר הופיע על שמי תורתנו, בהמשך הזמן יצא שמו ב"ה בתור אחד מיוחד בין יחיד גדולי גאוני הדור".

הגאון ר'א סילבר שליט"א כתב במכתבו (בנין הלכה עמוד קס"ח) מתאר אותו לגאון בקי נפלא בשני התלמודים, אחד מהיחידים, ומשבת ספרו מאור.

העיר שיקאגא, חברי מרכז הרבנים וראשי ישיבת כהמ"ד לתורה מרגישים כי "גדול"

סימן צ'

ברין קבלת גר קטן אשר אביו
ישראל ואמו נכרית

(המשך מהפרדס שנה ט"ז חוברת י"א סי' פ"ו)
וידדי הגאון אב"ד דקובנה שליט"א מתרץ
את קושית הרב הגאון השואל על נוסח ברכת
מילת גרים וז"ל: אבל לא ידעתי מה תמוה
לכת"ר אטו רק מצוה חיובית מברכים ולא על
מצוה שהוא רק הכשר והרי על שחיטה
מברכים אע"פ שהיא אינה מצוה חיובית אלא
הכשר שאם רוצה לאכול בשר בהמה צריך
לשחוט כמו שכתב הרא"ש פ"ק דכתובות, ה"ג
מילת גרים מצוה של הכשר שאם נכנים גרים
ציוונו אופן הכנסתם בברית במילה וטבילה
כמבואר בכריתות ה' דכתיב ככם כגר
עכ"ל הגאון מקובנה שליט"א, אבל לענ"ד
אינני רואה עוד בזה ישוב מספיק כי לענ"ד
קושית הרב השואל עוד במקומה עומדת על מי
הוא הציווי הלא על הגר אשר הוא עור עכו"ם
אין ציווי כי יכנס בברית ועלינו אין ציווי
לקבל גרים ומה הוא הדמיון לשחיטה או ליתר
מצוות של הכשר אשר שם הוא הציווי
לנו בני החיוב כי אם נרצה לאכול בשר עלינו
לעשות את ההכשר באופן זה אבל הכנסת גרים
למי הוא הציווי, רק התורה גלתה לנו כי רק
אחרי מילה וטבילה יכנסו לברית אבל על עשית
הכשר זה אין לכאורה על מי לחול הציווי
והקושיא במקומה עומדת מה היא הכוונה של
ציונו בנוסח ברכה זו.

וראיתי להגאון החת"ס ז"ל בתשובה סי'
רצ"ב אשר כותב בזה"ל כדכתיב בתורה להדי'
מ"ע המול לכם כל זכר שתהיה המצוה מוטלת
על כל ישראל למול זכריהם ועבדיהם וגרים
שביניהם כדאי' פ"ק קידושין, עכ"ל הגאון החת"ס
והנה לכאור' הדברים תמוהים כי שם בקידושין
לא נזכר מאומה מחיוב מצות למול את הגרים
ועבדיהם, רק כתוב היכא דלא מהליה אבוה
מחייבי בי דינא למימהליה וכו' הלא זה רק כי
בית דין מחייבים למול ילדי ישראל היכא דלא
מהליה אבוה אבל ממילת גרים ועבדים לא נזכר

כלל. והרמב"ם פ"א מהל' מילה הל' א' פסק
ובית דין מצווים למול אותו הכן או העבר
בזמנו ולא יניחו ערל בישראל ולא בעבדיהם
ומחויב בית דין למול את הגרים לא זכר כלל
(גם מה שכתב שם הגאון ח"ס כי מי שכבר
נימול אינו יכול להיות שליח למול כי הוא
אינו. בר חיובא במצוה זו זה הוא תמוה מאד
וכי א"א אינה יכולה לקבל קידושין לתכרתה
ואכ"מ להאריך בזה) וכן מוכח בקידושין ס"ב
ע"ב מי יומר דמודקסו ליה הני תלתא הרי
מוכח כי אין כלל חיוב על בית דין להודקס למול
ולטבול את הגרים. ואם כי הראי' מש"ס
קידושין הנ"ל אפשר לרחות כי זה רק על
קבלת מצוות, ולהלן בדברינו בע"ה יבורר עוד
זה אבל על כל פנים תמוה על הגאון חת"ס
אשר כתב כי מ"ע לקבל גרים ומהמקום אשר
ציין מהש"ס קידושין כ"ט לא גזכר מאומה
מזה והש"ס סנהדרין ז' והספרי על מקומו על
הכתוב ושפטתם צדק בין איש ובין אחיו ובין
גר חתרו לבאר את מלת גרו דאוגר עליו
דברים או על עסקי דירה ולא בארו על קבלת
גרים מוכח כי אין חיוב לקבל גרים.

והגאון דבר אברהם שליט"א להלן בדבריו
שם מתרץ קושיא חמורה על הטור אשר הגאון
בית הלוי ז"ל מביאה בשם גאון אחד: הש"ס
שבת קל"ג קאמר כל זמן שהוא עוסק במילה
חוזר בין ציצים המעכבים את המילה בין על
שאינם מעכבים וחולקים בזה הרמב"ם והטור,
דעת הרמב"ם דבין בשבת ובין בחול על ציצים
שאינם מעכבים אינו חוזר ודעת הטור דרק
בשבת אינו חוזר אבל בחול חוזר גם על שאינם
מעכבים. והקשה על זה הגאון בית הלוי ז"ל
דהא הש"ס יבמות מ"ז גבי גר קבל עליו מלין
אותו מיד נשתיירו ציצין המעכבים את המילה
חוזרין ומלין אותו שנית נתרפאו מטבילין אותו
מיד והרי מילת גר היא בוראי בחול שהרי מילת
גר אינה דוחה את השבת ויו"ט ועכ"ל דוקא
על ציצים המעכבים חוזר ועל שאינם מעכבים
אינו חוזר וזה להדיא כדעת הרמב"ם ולא
כהטור ועל זה קאמר הגאון ר' אברהם דוב
שפירא שליט"א ולענ"ד אינה קושיא כלל כי

עליה דין של התנאה, והנאון בית הלוי ו"ל תירץ מטעם שהיוי מצוה לא משהינן ואם יחזרו על ציצין שאינן מעכבין יצטרך להשהות את הטבילה לזאת מבטלין את מצות ואנוהו כדי למחר מצות טבילה.

ולענ"ד גם התירוץ זה אינו מתקבל כי זה תלוי במחלוקת האחרונים הרב"ו והח"צ אם להעביר ממצוה קלה לחמורה ובמקום אחר בארתי ענין זה של אין מעבירין על המצוות בארוכה אך באופן שכבר התחיל במצוה או אין מעבירין מוראי גם מקלה לחמורה, ובנידן דירן אשר כבר התחיל במצוה או בוראי אין להעביר ממצות אנוהו השייך למצות מילה שהתחיל בה למצות טבילה אשר עוד אינה לפנינו ועוד לא התחיל בה. אך יש לקיים את תירוץ הנאון בית הלוי על פי תשובת ר' אליהו ו' חיים המוכא בש"ך ס' ש"ה אשר מצות מילה שהיא הכנסת ברית קודמת גם למצוה שומנה היום כמו פדיון הבן בן יש לאמר נבי גר אשר הטבילה היא נמר הכנסת לברית קדושת ישראל היא קודמת ודוחה את מצות אנוהו של מילה אשר היא רק תחילת הכנסתו לקדושת ישראל אם כי עדיין צ"ע. אבל בעיקר הדבר בדין מילה וטבילה גר נלענ"ד לולא דמסתפינא לאמר כי לאחר שקבל עליו תורת ישראל ושמירת המצוות אם כי בזה עוד לא נכנס לקדושת ישראל ואם יחזר לסורו אינו נידן כישראל מומר. אבל לאחר קבלת מצוות הוא מחויב להכנס בקדושת ישראל וזה הוא ביאור לשון הש"ס יבמות שהיוי מצוה לא משהינן אשר לכאורה אינו מוכן איזו מצוה היא הלא אין מצוה בטבילה גר רק הכשר מצוה. וכן לשון הרמב"ם פ"א דמילה גר שנכנס לקהל ישראל חייב במילה תחלה אשר גם זה לכאורה אינו מוכן מה שייך לאמר חייב הלא עוד איננו גר ואם כן לא שייך לאמר חייב רק צריך למול תחילה. אלא מוכח כמו שאמרנו כי לאחר קבלת מצוות או המילה והטבילה כבר חיוביות ומסור לזה ש"ס בריתות ככם כגר מה אבותינו לא נכנסו לברית אלא במילה וטבילה אף לדורות כן. והרמב"ם פ"ג מא"ב הל' ו' וכן לדורות בשירצה עכו"ם להכנס לברית ולהסתופף תחת כנפי השכינה ולקבל עליו

עיקר חיוב חזרה על ציצין שאינם מעכבים את המילה רק מטעם זה אלי ואנוהו התנאה לפניו במצוות זה לא שייך אלא על מילת ישראל שהיא גופה מצוה אבל מילת גר שהיא רק הכשר לכניסתו לברית לא שייך כלל לאמר בה התנאה לפניו במצוות דאטו נימא התנאה לפניו במצוות שיהי' האיזמל נאה ושיהי' המקוה שטובל בו נאה. אבל לענ"ד אינני מוצא עוד כדי סיפוק בתירוץ הנאון הנ"ל כי לענ"ד לכאורה הוא ברור אשר גם הכשר מצוה אשר ביחד עם ההכשר היא נעשית חלק ועצם המצוה שייך בה בוראי דין של התנאה לפניו במצוות אם כן לפי המבואר כי במצות מילה יש בה שתי מצוות עצם מעשה המילה אשר הוא מ"ע של המול לכם כל זכר והמצוה להיות מהול אשר היא מ"ע אחרת של והיתה בריתי בשרכם כמו שבארו זה באר היטב הגאונים ח"ם ו"ל ובית הלוי שם באותה תשובה והמצות עשה של והיתה בריתי בשרכם היא מצוה נמשכת כל ימי חיי האיש הישראלי וגם גר בכלל אחרי אשר נכנס בברית אם כן גם אצל מילת גר אם כי עצם מעשה המילה היא רק הכשר אבל עם נמר מעשה המילה כבר נעשית עצם המצוה ואף כי חסרה עוד הטבילה אבל הטבילה היא כבר חיובית ואם כן בנ"ד לא שייך לאמר כי היא רק הכשר מצוה ואין עליה דין של התנאה לפניו, ואיזה דמיון הוא זה לאיזמל של מצוה ולמקוה אשר לעולם אינם נעשים חלק וגוף המצוה. וממה שעורר הנאון שליט"א על דברי רש"י ו"ל ב"ס ט' ע"ב התנאה לפניו במצות פי' רש"י ו"ל כגון טלית נאה וציצית נאה ואתרוג נאה הלא המצוה היא רק הציצית ולא הטלית. הנה נראה מזה כי הסבר הדבר יען כי קיום מצות ציצית בלי טלית אינה מצוה ומצות ציצית היא רק באפשר כשיש טלית לזאת הטלית אם כי אינה מגוף המצוה נחשבה כאילו הוא מגוף המצוה וגם עליה נמשך הדין של התנאה במצוות. אם כן לענ"ד מכ"ש בנידן דירן בהכשר מצוה אשר עם ההכשר היא נעשית חלק וגוף המצוה כמו מילת גר אשר היא נעשית גוף המצוה מהמצות עשה והיתה בריתי בשרכם אשר בוראי שייך

ובסמ"ע גם כן, אם כן כיון דמטעם השבת אבדה הוא כמו באברה קי"ל והתעלמת פעמים שאתה מתעלם כמו שדרשו חו"ל כגון זקן ואינו לפי כבודו א"כ מהשבת גופו נמי פטור כהאי גוונא. ומביא שם, "ראית בדורה" מסנהדרין ע"ה דמשום פגם משפחה ימות זה יעו"ש דלא רק מעשה דהשבת אבדה פטור כי אם גם מלאו דלא תעמוד על דם רעך גם כן פטור היכא דבזיון להמציא עכ"ל.

והנה לא אאמין אם יצאו דברים כאלה מפי גאון ושר התורה כרבנו שלמה קלוגער וצ"ל, הלא מפורש אמרו על זה במשנה סוטה (כ') ע"א, "חסיד שוטה הרי הוא מבלי עולם", ופרשו בגמרא שם (כ"א ע"ב), "היכי דמי חסיד שוטה כגון דקא טבעה איתתא בנהרא ואמר לאו אורח ארעא לאיסתכיל בה ולהצילה". ואיך יאמר גאון ורשכב"ה על הידוע שבמקום שיש פסוק נפש נאמר, "וחי בהם" ולא שימות בהם, ומחללין עליו את השבת. ומצוה בגדולים, "וכל הזריז הרי זה משובח", אבל מלבד כל אלה עיקר דיוקו בזה שהלימוד השבת אבדה בגופו מחשבת אבדה דממונא צריך להיות דמיין אהרדי בענין זקן ואינו לפי כבודו, והבא מן הדין להיות כנדרון בזה, הלא מעיקרא דדינא פירכא כי גם בהשבת אבדה דממונא הכלל הוא כדברי רבא בבא מציעא (ל' ע"ב), "כל שבשלו מחזיר בשל חברו", נמי מחזיר" והובא זה לדינא בחושן משפט (סימן רס"ג סעיף א') בלשוננו: "ואומר דעתו אלו היה שלו היה מחזיר לעצמו כך חייב להחזיר בשל חברו" ופירש שם הסמ"ע אם היו מונחין במקום שיש לחוש שיגנבו או יתאבדו לא היה בוש מחמת הזיקו והיה מטפל בהן להכניסן, וכן הוא ברמב"ם (פרק י"א) מהלכות גזילה ואבדה. ורואים אנו לפי זה שבענין הטובע בנהר הרואה את חברו טובע, האומד הוא גם כן אם היה הוא בעצמו היה טובע בנהר הלא לא היה מונע את עצמו בכל האפשרות להציל את עצמו, אפילו בדרך בזיון והיה מוחל על כבודו, כמו כן בדרך זה חייב להציל את חברו ואם אינו מצילו על זה אמרה התורה וחשבות לו בין בגופו בין בממונו. ונוסף על השבת אבדה רגופו הלאו על, "לא תעמוד על

עול תורה צריך מילה וטבילה וכו' שנאמר ככם כנה. אם כן נראה כי הדבר אשר תלוי ברצונו הוא רק קבלת המצוות אבל לאחר קבלת מצוות אז המילה והטבילה חיוביות כמו שמגלה על זה לשון הרמב"ם בהל' מילה חייב מילה ודבר זה נלמד מהקרא ככם כנה כמו שאבותינו היו מחויבים לעשות את המילה והטבילה כי הלא היה על זה ציווי ד' כן לרורות לאחר קבלת מצוות מחויבים העכו"ם להכנס לברית ולקדושת ישראל במילה וטבילה ואם כן הכל ניחא. דברי רש"י בפסחים אשר מפרש מילה כגון גר' וקמן אשר עמדנו עליו הלא אין חיוב כלל למול את הגר אבל לפי דברינו עכשיו יש חיוב להגר למול ועל ב"ד לקבלו וכן ניחא מטבעת הברכה של מילת גרים אשר קדשנו במצותיו וצונו למול את הגרים כי לאחר קבלת מצוות יש חיוב, וכנים דברי הגאון הח"ס אשר כתב כי חייבים למול הנרים שביניהם, אם גם אולי לא כוון למה שכתבנו. ודברי הש"ס קידושין ס"ב מי יימר דמזדקסי ליה תלתא צריכין לאמר כי זה על קבלת מצוות ולא על מילה וטבילה שלאחר קבלת מצוות, והדבר צריך עוד עיון.

(המשך יבוא)

אשר ניסן בהרב הרי"ם הלוי לעוויטאן

חופ"ס בראנסק, נ. י.

סימן צ"א

בדין דלא תעמוד על דם רעך

בחושן משפט הוצאת לעמבערג, שנת תרנ"ח דפוק באלאבאן נדפס בגליון מספר, "חכמת שלמה" בסימן תכ"ו דברים דמפרסין איגרי, שם בסעיף א' בדין הרואה את חברו טובע בים וכו' אם אינו מצילו עובר על לא תעמוד על דם רעך. וכתב שם החכמת שלמה וזה לשונו: "נראה לפענ"ד לכאורה דין חדש דהיינו דווקא אם אינו דרך בזיון להמציא אז מחויב להצילו בגופו אבל אם הוי הצלה דרך בזיון להמציא אם אינו יכול לשכור אחרים להצילו אז אינו מחויב להצילו בגופו אם הוי דרך בזיון או טרחא יתירה" שהוא זקן או כדומה". והטעם כיון דלפינו הצלת גופו מוהשבות לו כמ"ש בש"ס

רש"י ולהזכירו מקודם אחרי שמפרש בן בש"ס. הלא זה פחות מיהודא ועוד לקרא, ואף גם זאת כי רש"י כבא קמא שם לא פירש מאומה מדעתו כי אם הוא אומר: „פרכינן כאלו מציאות סבורה — היינו גמילות חסדים. ומסקי לה בזקן ואינו לפי כבודו ואפי"ה חייב. אין זה בכן פירוש רש"י כלל כי אם הביא קושית הנמרא והתירוץ (מבא מציעא ל' ע"ב) כדאי שחברי ורבתי הרבנים הגדולים יאמרו דעתם בזה.

ישראל גאלדין, רב בפה ראמשעסטער, נ. י. מסודם אב"ד בסערהייא בליטא

סימן צ"ב

בענין מטיל מום בבעי'מ

(המשך מהפרדס שנה ט"ו חוברת ב' סימן י"ו)

והנה בתמורה דף כ"א איבעיא להו בגמ' מטיל מום בתמורת בכור ומעשר מהו מי אמרינן כיון דלא קריבן לא מיחייב או דילמא כיון דקדשו מיחייב א"ל אביי ות"ל המטיל מום בתשיעי של מעשר אלא מ"ש תשיעי דלא מיבעיא לך דרחמנא מיעטי עשירי להוציא התשיעי ה"ג מיעטי' רחמנא וכו' קודש הם, הם קריבין ואין תמורתן קריבין. ופירשו בתוס' דהאיבעיא הוא בין לר"מ ובין לרבנן דאפילו לר"מ דוקא בבע"מ לסי משום דמעיקרא חזיא להקרבה אבל הכא לא או ל"ש ולרבנן דבע"מ אינו לוסה משום דמעיקרא נמי הי' בו מום אבל הכא דמעיקרא תם הוא לסי או ל"ש. וברי"ט אלגאזי חקשה דאמאי לא פריך אביי מתמורת פסולי המוקדשין לאחר פדיונן שמתה ואינה ראוי' להקרבה דגם שם יש לספוקי בכה"ג.

והנראה בזה דהנה לפי מה שביארנו דברי ר"מ יש להסביר הספק בהגמ' בכה"ג: מי אמרינן דתמורת בכור ומעשר מכיון דמעיקרא בחלות הקדושה אינם ראויים להקרבה אם כן לא חל עליהו שם קרבן ולא דמי לבע"מ דמעיקרא חזי' לא נפקע מעליהו השם קרבן, ואם כן אין בהן איסור מטיל מום לר"מ, או

דמ' רעך" והוא פשוט וברור גם על משפטי השכל שנצטוינו „ואהבת לרעך כמוך" בכל פרט.

ונוסף לזה הביא הסמ"ע בחושן משפט שם סימן תכ"ו סק"ב וז"ל וביה"מ כתבו דבירושלמי מסיק דצריך אפילו להכניס עצמו אפילו בספק סכנה עבור זה. אך מפני שהשמיטו דין זה יהמחבר ומצו"ם וז"ל בזה האריכו האחרונים אם תלמודא דידן פליג על הירושלמי בזה ויעויין שם בפתחי תשובה (ס"ס ב') אבל כמובן אין עולה על הדעת לפטור ולהציל את חברו מפני בזיון להמציא או „ט ר ח א י ת י ר ה" כגון זקן ואינו לפי כבודו, כלשון ה„חכמת שלמה" הנ"ל. אחרי שגם בספק סכנה הוא מחויב לפי דברי הירושלמי זביאר הסמ"ע „מפני שהלה ודאי והוא ספק", וגם לתלמודא דידן הוכא בפתחי תשובה שם בשם הרדב"ז שצריך לשקול הענין היטב אם יש בו ספק סכנה ולא לרדקס ביותר יעוי"ש.

ובהיות כל אלה דעתי שדברי „חכמת שלמה" מהגאון מהרש"ס בתו"מ סימן תכ"ו להקל ולפטור א"ע מלהציל את חברו המובע בנהר בשביל „טרחת יתירה" אם אינו לפי כבודו, לא מפי הגאון יצאו כי אם איזה תלמיד מתלמידיו הרבים של בני ישיבתו הכנים בספרו בשגנה. כי מלבד כל הוכחותי האמורות בצדק ומשפט השכל עוד שגרת דלישנא מסוף דבריו מתאמת להשערת. הנה אומר שם בהגהותיו בסימן הנ"ל, אחרי שמחליט את דבריו בדין הנ"ל שכבר נראה לו לפי ענ"ד נכון וברור, בסופו לפקפק בהחלטתו וזה לשונו: מיהו צ"ע מפירוש רש"י בבא קמא (דף ס') ד"ה ביסור חולים וסבורה כגון בזקן ואינו לפי כבודו קמ"ל דאפ"ה חייב, אם כן מ ש מ ע דאף בסבורה חייב אף דאינו לפי כבודו, וכן הוא ש"ס מפורש בבא מציעא (ל' ע"א) ומכש"כ בחיים דחייב דאיכא פיקו"נ, וצ"ע טובא כעת ודו"ס, עכ"ל שם „בחכמת שלמה" הנ"ל מזה יראה הסורא כי אין גם זה לפי כבודו של הגאון רש"ס ליחס אלה הדברים אליו, היינו להביא ראיה מקודם מפירוש רש"י ובתוך כדי דיבור הוא אומר: „וכן הוא ש"ס מפורש" ולמה לו ראיתו מפירוש

כרמל כשר פראדוקטען לפסח

כרמל כשר דזשעל דעזוירט כשר לפסח
למהדרין

כרמל כשר ענג לאקשען, מאנדלען, סופ-
נאטס, אויך פאטייטא מעהל, אלעס כשר
לפסח למהדרין.

און נאך אנדערע פראדוקטען כשר לפסח.

און אויך א גאנץ יאָהר בעקומט מען משיקען נודעל סופ, באשטעהט פון לאקשען, מאנד-
לען, פארפעל, ענג דראפס, און פארעווע וועדזשעמייבעלס, און כרמל כשר דזשעל דעזוירט.
די אלע כרמל פראדוקטען פאר פסח און א גאנץ יאָהר זענען אונטער דעם הכשר און
השגחה פון הרב ר' שמואל אהרן הלוי פרדס, שיקאגא.

ספאָרס אין דיעלערס וואָס ווילען קריגען די כרמל כשר פראדוקטען פאר פסח זאלען באַלד
שרייבען צו די:

MIDWEST FOOD DISTRIBUTING CO., H. GREENBLATT, Prop.
4100 W. Roosevelt Rd. Tel Kedzie 8833-8834 Chicago, Ill.

אָרדערס געשיקט און דעליווערט איבעראל אין שטאָט און איבער'ן גאנצען לאַנד

מודעה מבאפלא נ"י

מודיעים אנחנו כי הבעטמער קריעם טשעיז והפארמער טשיעז
הגעשה לחג הפסח הבע"ל בבית החרושת שלנו

FAIRMONT CREAMERY CO., BUFFALO, N. Y.

עומדת תחת השגחת „בית דין צדק" דבאפאלא, הרב הגאון ר' חיים דאווידא-

וויטש שליט"א נשיא, והרב הגאון ר' ראובן וויינשטיין שליט"א מזכיר,

גם משגיח תמידי עומד על המשמר מתחילת החליבה עד אחר המלוי בתחיבות

והשקים. ולכן הוא כשר לחג הפסח הבע"ל, בלי שום חשש ופקפוק כלל. ויאכלו

ענוים ויתענגו בחג כשר ושמה.

FAIRMONT CREAMERY CO., BUFFALO, N. Y.

יינות כרמל

ראשון לציון
ראשון לכשרות
ראשון למעם ואיכות

היין המשובח והמוקדם לברכה, המה יינות כרמל המובאים בבקבוקים חתומים מיסבי ראשון לציון, רחובות וזכרון יעקב, המשוברים מהודרים בכשרותם ובהשגחתם הנעלה לפסח ולכל השנה, וכל איש הירא וחרד יוכל לשתות יינות אלו בלי שום חשש פסוק.

המוכנות היחידה באמריקה של יינות כרמל מהיקב תידוע נמסרה להרב ר' יחיאל מאיר קובלסקי

על כל בקבוק צריך להיות תווית שהיין מובא הנה על ידי הסוכן היחיד, אל תסתכל בקנקן אלא גם בחותם, כי בלעדה אין אנו אחראים שהיין הוא הכרמל האמיתי.

בקושי גדול הצליח בידינו להביא כמות קטנה של יינות כרמל מיסבי ראשון לציון. לכן אנו מבקשים מלקחתנו להודרו בהזמנותיהם.

לפנות בהזמנות אך ורק ישר אל הסוכנות הראשית באמריקה:

RABBI I. M. KOWALSKY,
PALESTINE HOUSE

FAMOUS PALESTINE CARMEL WINES
Founded in 1882 by Baron Edmund
de Rothschild

10 W. 28th St. New York City
Tel. LExington 2-6263

שיקאגו, איל.

צוויינ'ס באנקט האלל און באלל רום
רוועלט ראוד ביי
קעדזי עוועניו

דער שעחנסטער פראכטפאלער האלל אין די וועסט סייד און באלל רום מיט די לעצטע מאדערנע איינריכטונגען, און די בעסטע באהאנדלונג פאר חתונות, באנקעטען, פארטים. א. ז. מיט די מעסינע פרייזען.

אלעס וואס ווערט דארט צוגעגרייט איז סטריקטלי כשר, גייטער דער חשגח פון הרב הנאון ר' יחודא דוד גולדמן שליט"א, מחשובי תרבינים דשיקאגא, דאס קען אלעמען צופרידען שמעלען, פאר די שעחנסטע האגחה
ZWEIG'S BANQUET AND BALLROOM, 3146 W. Roosevelt Road
Phone: Van Buren 4747

סי' ס' סק"נ) לפ"ז במצות רבנן לא שייך לומר
אין עושין מצות חבילות. אם כן ל"ק קו' הכתב
סופר הנ"ל משום דמשלוח מנות איננו מצוה
רק מדרכנן. ובמצות דרבנן לא שייך לומר
אין עושין מצות חבילות כנ"ל.

והנה מידי דברי בענין זה אמרתי לתרץ דברי
האו"ז ה' ק"ש א' כ"ג שכתב טעם אחר מדוע
דלא מברכין על מצות צדקה וז"ל דוקא על
מצות שיש עתים למצוה כגון ציצית, תפילין,
שייך לברך עליהם אבל אותן מצות שלעולם
חייב בהם כגון צדקה אין שייך לברך עליהם
כי לעולם חייב. וצריך להבין אמאי לא נחא
ליה להאור זרוע טעמו של הרשב"א? ונ"ל
לומר דאזיל לשיטתו דסבר דכל מצות שלא
ברך עובר, לעשייתן מברך אחר עשייתן (מובא
ברא"ש פ"ט דחולין ש"ך ביו"ד סי' י"ט) א"כ
לדידי' אפשר לברך אחרי שבא ליד המסביל
ומשו"ה הביא טעם אחר לגמרי ונכון בע"ה.

ורב גדול אחד מניו יארק כתב לי וז"ל דהדין
של האו"ז אינו אלא בדיעבד שאם לא בירך
קודם יוכל לברך אחר עשייתן אם כן גם
להאו"ז נחוש שמא לא יסבל העני והוי ברכה
לבטלה כיון דלכתחלה צריך לברך עובר
עשייתן אף להאו"ז עכ"ל. ובאמת האו"ז הביא
ראיה לדבריו דיוכל לברך אחר עשייתן מטבילה
גר שמברך אחר טבילה משום נברא דלא חזי לא
מצי לברך קודם הרי דהדין של האו"ז אינו
דוקא בדיעבד אלא אף לכתחלה יוכל לברך
אחרי עשייתן אם כן בצדקה הן אמת שלא
יוכל לברך קודם שמא לא ירצה המסביל לסבל
ותהי' ברכה לבטלה אבל יוכל לברך אחר עשייתן
כמו ברכת אירוסין שצריך לברך אחר האירוסין
דילמא הדרא בה האשה, וכמ"ש הראב"ד
(רמב"ם ה' אישות פי"ב ה' כ"ב) וז"ל מרש
זאח"כ מברך והטעם מפני שהדבר תלוי ברעת
אחרים שאם תמאן האשה ולא תרצה הרי
הברכה לבטלה. ועיין בזה ת' חתם סופר ח'
הברה לבטלה. ועי' חת"ס או"ח סי' נ"ה ע"ש.

מנחם צבי אייכענשטיין, בן לאאמו"ר הגה"צ
רי"ח זצ"ל, רב בסט. לואיס

לזכר נשמת אבי הגאון הצדיק ר' יהושע העשיל
זצ"ל שעלה השמימה ו"א אדר ב' ת"ש בשיקאנא

מתנות לאביונים. ועי' בהנהגות מהר"ץ חיות
שהביא רא' מהשאלות כששולח לאביון שתי
מנות יכול לקיים שניהם משום שלוח מנות
ומתנות לאביונים ע"ש. ועי' בשבט סופר ח'
או"ח סי' כ"ז שכתב לתה"ד דהטעם משום שלוח
מנות בשביל הספקת סעודה בודאי יצא בשלוח
מנות משום תרתי ואפילו להטעם משום אהבת
רעים כיון דשולח שתי מנות ניכר גם כן אהבת
רעים. אם כן אם ששלח ב' מנות לאיש עני
האיך יכול המשלח לברך היינו על פי סברת
הרשב"א דשמא לא ירצה המסביל לקבל דהא
על מתנות לאביונים המצוה היא שישביל חבירו
דבצדקה נתינה כתיב.

אבל ראיתי בכתב סופר ח' או"ח סי' קל"ט
שהעיר האיך אמרינן באם שלח שני מנות
לעני אחד עולה נמי משום שלוח מנות הא
אין עושין מצות חבילות חבילות ע"ש. לפענ"ד
זראה פשוט על פי סברת התפארת ישראל שבת
פ"ב שכתב דוקא שאדם אחדעושה ב' פעולות
כאחת כגון כהן שמשקה ב' סוטות כאחת אבל
כשעושה פעולה א' ועי"ז מקיים ב' מצות אין
כאן איסור משום חבילות מצוה אם כן בשלח
שתי מנות לעני אחד עושה פעולה א' ועי"ז
מקיים ב' מצות אין כאן משום חבילות. אמנם
סברת התפארת ישראל נכונה רק אם אמרינן
הטעם דאין עושין מצות חבילות משום שנראה
שהמצות עליו כמשאוי (עי' רש"י ותוס' סוטה
ד' ח') ולזהו טעמא יש לחלק בשאם א' עושה
ב' פעולות כאחת יש איסור משום חבילות
דמיחזי עליו כמשאוי אבל כשעושה פעולה אחת
ועי"ז יקיים ב' מצות אין נראה שהמצות עליו
כמשאוי אבל לטעם שכתב התוס' בפ"ק דמ"ק
אהא דאין עושים מצות חבילות דבעינן שיהא
לבו פנוי למצוה א' ולא יפנה עצמו ממנה מאי
נ"מ כשעושה ב' פעולות כאחת או פעולה אחת.
הא אם יעשה ב' מצות ביחד אי אפשר לכיוון
יפה. אבל באמת סברת התוס' הנ"ל נכון רק
אם אמרינן מצות צריכות כונה אבל אם נאמר
מצות א"צ כונה מותר לעשות מצות חבילות
(ע' בארעא דרבנן מ' אות א'). ומעתה לק"מ
דוקא במצות דאורייתא אמרינן מצות צריכות
כונה אבל לא במצות דרבנן. (עי' מנן אברהם

סימן צ"ד

בקדושת העזרה ומדושת
בגדי כהונה

בזבחים (ד' י"ד ע"ב) בתוס' ד"ה שחיטה לאו עבודה היא הק' לפי דעת בעלי התוס' דהטעם דשחיטה לאו עבודה היא משום דמכשרינן לקמן (כ"ו ע"א) עומד בדרום והושיט ידו לצפון ושחט בקרשי קרשים ובמקביל פסול דדרשינן אותו בצפון ולא שוחט בצפון אבל מקביל בעי צפון ובשלמים מכשירין עומד בחוץ והושיט ידו לפנים ושחט ובמקביל פסול בה"ג עיש"ה והקשו לשמעון התימני דס"ל בזבחים ד' (ל"ב ע"ב) שיהי' ידיו של שוחט לפנים מן הנשחט. אם כן הוי שחיטה עבודה. ועי' בתוס' יומא (ד' מ"ב ע"ב) ד"ה שחיטה ומש"כ בזה.

והנראה לענ"ד בישוב קושייתם בדרך זה דהנה בלשון הנמרא (ד' ל"ב ע"ב) דקאמרי הא מני שמעון התימני היא דתניא ושחט את בן הבקר לפני ה' ולא השוחט לפני ה' שמעון התימני אומר מנין שיהי' ידיו של שוחט לפנים מן הנשחט ת"ל ושחט את בן הבקר לפני ה' שוחט את בן הבקר יהי' לפני ה' עכ"ל הנמרא.

ובאמת קשה לי להבין ד' הגמ' דשמעון התימני אומר מנין שיהי' ידיו של שוחט לפנים מן הנשחט, למאי נפ"ם מדויק במלת ידיו וכי לא ידעינן ממילא דאם ס"ל לשמעון התימני דשוחט צריך להיות בפנים ידיו גם כן בעינן בפנים והיכא משכח"ל דיהי' בפנים ולא יהי' ידיו לפנים ואם כן למה מדויק הגמ' דיהי' ידיו בפנים.

ולכן נראה לומר דבר חדש בביאור ד' הנמרא דאין הכוונה דס"ל לשמעון התימני דהשוחט צריך להיות בפנים בעת השחיטה רק דהוי דין במעשה השחיטה דצריכה להיות בפנים וכן הפעולה של השחיטה צריכה להיות בפנים והוי דין מיוחד בשחיטה כמו שתי דינים.

והנה עיקר הדין דהכהן צריך להיות בפנים בעת קבלה ילפינן מד' הנמרא זבחים (כ"ו.)

בהא דבעי' מיני' מר"ז הוא בפנים וציצתו בחוץ מאי, א"ל לא אמרת והביאום לה' עד שתביא כולה לפנים ה"נ בכואם אל אהל מועד עד שיביא כולו אל אהל מועד.

וברש"י ד"ה הכנים ראשו ורובו כאילו לא נכנס כרילפינן לקמן בשמעתין בכואם אל אהל מועד עד שיביא כולו וגבי עזרה בעי כולו דכ' יעמוד לפני ה' יעיי"ש.

ולכאור' קשה להבין דהרי אמרינן בשבועות (ד' לענין טומאה בביאת מקדש הדין דאם נכנס ראשו ורובו כאילו נכנס כולו דס"ל בכל התורה כולה דרובו ככולו ואם כן למה כאן אמרינן כיון דכ' כתורה בכואם צריך להיות כולו ולא מהני רובו ככולו.

לכן נראה לע"ד כן דהנה היכא דבעינן דין כניסה אמרינן שפיר דרובו ככולו כיון דהתורה הקפידה שלא יהי' בפנים ובנכנס ראשו ורובו הוי כאן כניסה לפנים בטומאה ובהכי חייבה התורה וכן בכל הדינים לענין כניסה.

אבל הכא הוי דין דהכהן צריך להיות במקדש ואין הביאור דצריך רק לכנוס בפנים אלא דהוי דין בקדושת הכהונה כמו שהוי דין דהכהן צריך להיות מלוכש בבגדי כהונה ועי' זבחים (ד' י"ז ע"ב) בזמן שבגדיהם עליהם כהונתם עליהם אין בגדיהם עליהם אין כהונתם עליהם ולכן הוי דין דמחוסר בגדים פסול לעבודה ועי' ברש"י (ד' י"ז) ד"ה אין בגדיהם דכ' דהו"ל דין זר בלא בגדים ומחלל עבודה כמו זר ועי' בתוס' ד"ה אין בגדיהם שם מש"כ בזה, חזינן דהוי דין בקדושת הכהונה, ולכן נראה לענ"ד דכן הוא הדין בזה דהכהן צריך להיות בפנים בעת העבודה דהעזרה מקדשת אותו לעבודה ובלא זה חסר לו קדושת הכהונה ועי' זבחים (ד' כ"ד.) תנא דבי ר"י הואיל ורצפה מקדשת וכלי שרת מקדשים מה כלי לא יהי' דבר חוצץ בינו לבין כלי שרת אף הרצפה לא יהי' חציצה בינו לבין הרצפה עיי"ש. ובתוס' ד"ה הואיל ורצפה מקדשת כ' דפירוש הדבר הוא דמקדשת האדם לעבוד העבודה שם דאינו יכול לעבוד במקום אחר וכלי שרת היינו בגדי כהונה מקדשין האדם לעבוד עבודה. ומהכלי שרת היינו בגדי כהונה לא יהי' עבודה.

מועד ואם כן בע"כ סמכע"ל אם שערו כגופו או לאו כגופו דאם שערו כגופו הדין דצריך להיות בפנים ואם הדין דשערו לאו כגופו אין צריך להיות בפנים כיון דלאו כגופו דמי. ועי' זבחים (ד' י"ט.) יצא שערו בכגדו שערו כגופו דמי או לאו כגופו דמי. ועי' ר"מ פסוהמ"ק ה' י"ב פ"ד בעינן שיהי' בפנים ובהל' כלי המקדש ה"ז דהוה ספק. ועי' בליקוטי הלכות להגה"ק החפץ חיים ז"ל ועי' בש"ע או"ת סי' קצ"ה לגבי חציצה דשיטת הר"ם דצריך שער לא מהני רק בכל הגוף ושיטת הגאונים דמהני ועי' באור שמח פ"א מה' פסוהמ"ק דתליא בהא דפליגי ר"י ורבנן כדתנן בבכורות ועיי"ש. ועי' בשו"ת חת"ס יו"ד סי' קצ"ה וכתום' זבחים ד' פ"ב בד"ה לא נצרכה וצ"ע.

וא"כ בע"כ דסמכע"ל אם שערו כגופו וצריך להיות בפנים או לאו כגופו ולא צריך להיות בפנים ואם כן מאי פשיט לי' מהא בכואם אל אהל מועד ועי' בהערות של הגה"צ ר"מ פרידמן האדמו"ר מבאיאן שליט"א. בראש ספרי "מחשבת הקודש".

ולפי דברינו מיושב שפיר דכיון דדין של העזרה אצל הכהן אין זה דין של העזרה אלא דין פרטי בקדושת הכהונה ובוה נתקדש הכהן בעת העבודה אם כן אין חילוק כלל בין כל הגוף לבין השער דכל מה שישנו על כהן צריך להיות מקודש דאין זה דין של כניסה אלא דין בקדושת הכהן ובאמת סמכע"ל שפיר כיון דאין זה ממש גופו אם צריך להיות מקודש. ופשיט לי' כיון דחזינן דלא מהני כאן רובו ככולו בע"כ דזה הוה גדר קדושה בהכהונה ואם כן צריך להתקדש בהעזרה כל מה שישנו על הכהן. ועי' גמרא זבחים ד"ט יצא שערו בכגדו מאי וברש"י שם ועי' במנח"ח שהק' מפרועי ראש' ועי' בשפ"א להגה"ק מגור שליט"א מש"כ בזה דבשער אחד לא שייך פרועי ראש' וצ"ע ובלקוטי הלכות להגה"ק החפץ חיים פי' בזה דהאיבעי' לפי פירוש הר"מ הוא דיצא שער אחד מהבגדים על ידי נקב ובמקום זה אינו מתכסה השער אם מהני או לא היינו נמי דהוי גדר הקדושה של בגדי כהונה על הכהן ואם השער צריך להתקדש נמי בהבגדי כהונה

חציצה בינו לבין הבגדים דכ' ילכש על בשרו כן ברצפה עיי"ש.ה. ועי' בשיטת הר"י ז"ל דמפרש היינו כלי שרת ממש. הארכתני בזה בחידושי על מס' זבחים דאין בזה פלוגתא בין רש"י ותוס' בביאור הדבר דבגדי כהונה ובקדושתה רק דהוי גדר דבגדי כהונה אם הוי בדין כלי שרת או בקדושת דמים ועי' ריטב"א קידושין בזה פ"ב. ועי' מל"מ בה' עירובין בביאור דבר זה, וכן עי' בספר מהרא"י בביאור הגדר דבגדי כהונה.

ולפי"ז נתברר לנו דדין דהכהן צריך להיות בפנים בעזרה בעת העבודה היא גדר בקדושת הכהונה כמו הגדר דבגדי כהונה דמקדשין את העוכד לעבוד עבודתו ואין כגדיהם עליהם אין כהונתם עליהם. ה"נ דין דקדושת העזרה המקדשת את הכהן ובזמן שאין לו קדושת העזרה אין לו קדושת הכהונה. וא"כ כמו בבג"כ ל"ש לומר דרובו ככולו אפילו אם יחסר בהבגדי כהונה אפילו חוט השערה מפני דכיון דצריכים הבגדי כהונה לקדשו ובחסר במקום אחד לא נתקדשו. הבגדים להכהן ואפילו חציצה חוצצת בזה ואם כן הכ"ג כך הדין בעזרה מפני שאם אינו בכל הגוף בעזרה חסר לו הקדושה באותו מקום ופסול לעבודה, ול"ש כאן רובו ככולו להיות כאלו גכנס כולו דמ"מ אותו המקום שחסר הכניסה נחסר הקדושה דאינו בעזרה ולא נתקדש הקדושה הצריך להתקדש.

ובזה נראה ליישב קושי' שהקשיתי בספרי "מחשבת הקודש" חלק א' דאבע"ל להגמ' זבחים ד' מ"ט דהוא בפנים וציצתו מבחוץ מהו היינו בנכנס כולו בפנים ורק השער לא חכנים רק נשאר מבחוץ אם הוי כאלו נכנס כולו או לא ופשיט לי' מהא דכ' בכואם אל אוה"מ עד שיביא כולו אל אהל מועד הא בע"כ ידע מהא דאמרינן בגמ' (ד' י"ו.) דלא אמרינן כאן דרובו ככולו כמו בכה"ת כולו דאם לא בן מאי קמבע"ל דוקא מאם נכנס כולו רק בלא שער הלא יכול לשאול אפילו בהכנים ראשו ורובו אם רובו ככולו או לא. ובע"כ מוכרחין אנחנו ליישב דבע"כ ידע מזה דלא אמרינן כאן רובו ככולו משום דכ' בכואם אל אהל

ואפילו ראשו ורובו לא מהני בזה בע"כ דהוי עבודה, אבל בשחיטה לשמעון התימני דס"ל דהשוהט צריך להיות בפנים מן הנשחט הוי דין בהשחיטה דכמו דשחיטה טעונה צפון ושאר דינים ואפ"ה לא הוי עבודה כמו"כ צריכה דהכהן יעשה את פעולת השחיטה בפנים ולכן לשמעון התימני כודאי מהני באם נכנס ראשו ורובו בפנים דאין זה דין בקדושת כהונה רק דין בהשחיטה שצריך להיות בפנים והוי כמו שאר כניסה בהעזרה ואם כן מהני ראשו ורובו שפיר כמו בכה"ת כולו דמהני רובו ככולו ודו"ק. ולכן הדגישה הגמ' שפיר דשמעון התימני ס"ל דמנין שיהי' "ידיו של שוחט" היינו דהוי דין במעשה השחיטה ואפילו ידיו לחוד מהני בהכנים ע"י חלון ושחט את הקרבן דכיון דהפעולה של השחיטה נעשה בפנים והפועל ג"כ הי' בפנים ודו"ק.

ולפי"ז מיושב שפיר קושיית התוס' דבשלמא התם אמרינן שפיר דהכהן צריך להיות בפנים אפילו ראשו ורובו לא מהני משום דהוי עבודה, אבל בשחיטה אין זה בגדר עבודה רק זהו דין במעשה השחיטה ומעשה השחיטה צריכה להיות בסכין כלי שרת ובצפון ועי' תוס' חולין (ד' ג') וזבחים (נ"ו.) ועי' בס' טה"ס מה שהעיר בזה דהא שחיטה בע"כ עבודה מצד דשחיטה צריכה כלי שרת וצפון וכל הטעם לשיטת מהר"י אוליניש בזבחים (ד' י"ז:) ומנחות (י"ד:) דנוהגת בחולין ובקדשים והס' הא אינו שוה. ולפי ביאורי בדיני עבודת הקרבנות ובר"מ פ"ב מהל' מעה"ק ועי' שטמ"ק זבחים (ד' נ"ו:) ובחי' במחשבת הקודש ח"א סי' ו' בביאור גדר דכלי שרת בשחיטה מיושב שפיר קושניתו דאין כאן דין במעשה העבודה רק דהוי דינים בשחיטה וממאת זה אינו נקרא עבודה ועי' בריטב"א מש"כ בביאור דשחיטה ועי' תו"י יומא דקצת עבודה הוי שחיטה וצ"ע, אבל לרבנן דשמעון התימני אם יש לו סכין ארוך ושוחט בחוץ יהי' כשר ג"כ דאין צריך אפילו ידיו להיות בפנים ואם שחט בסכין ארוך אפילו ידיו בחוץ גם כן כשר. ועי' זבחים (ד' כ"ו) עמד בחוץ והכנים ידו לפנים ושחט שחטתו כשירה. ואם כן

כמו כל הגוף אם כן ביצא השער לא נתקדש ופסולה העבודה או לא ולכא' תלי' האיבעי' גם כן בהא דאיבע"ל כהוא בפנים וציצתו מבחוץ ואכמ"ל ובספרי מחשבת הקודש חלק ב' אי"ה אכתב בזה באריכות בס' ד'. ועי' ברמב"ן ובסה"מ שפירוש דכל הענין של קדושי בגדים הוא מצד מחוסר בגדים. ועי' בתפא"י בפתיחה לחומר בקודש מש"כ בישוב בסתירת ד' הר"מ ז"ל מפסהמ"ס למעה"ק ועי' בשו"ת הירידב"ז בס' תת"צ. ועי' בספר מהר"י אשכנזי בביאור הענין.

וכזה נתיישב לי לתרץ מה שהס' הגאון הצדיק בעל החפץ חיים זצ"ל בהא דאבע"ל להגמ' זבחים (י"ט.) נכנסה לו רוח בבגדו מאי כינה מהו שתחזי נימא ודאי חציצה והא מכואר ככ"מ בש"ס ועי' עירובין (ד' ד:) אמר ר' יצחק דבר תורה רובו ומקפיד עליו חוצץ ושאינו מקפיד עליו אינו חוצץ וכו' ואם כן כאן למה אמרינן דאפילו נימא חייצא הא כודאי אינה רובו ומקפיד עליו ואם כן למה חייצא בבגדי כהונה כיון דכאן אמרינן דמחלל העבודה וכיון דמחלל העבודה צריך להביא קרבן אחר וכודאי מה"ת פסול דאל"כ הוי חולין בעזרה וא"כ מהיכן למדנו דין זה דחציצה כאן חוצצת אפילו במיעוט המקפיד או אפילו באינה מקפיד.

ולפי ביאור דברינו מיושב קושיתו שפיר דכאן הדין בבגדי כהונה אין הפי' דהוי חציצה כמו בכה"ת כולה מצד דיני חציצה דכאן חוץ מדיני חציצה הוי כאן דין דכיון דהבגדי כהונה מקדשים את הכהן לעבודה ובכל חלק מהבגד מקדש את חלק של הכהן הנוגע בהבגד להעבודה ואם כן באותה מקום דחסר הבגד חסר גם כן הקדושה של הכהונה באותה מקום דאינה נוגע בהכהן וממילא פסול לעבודה וכמו דכ' לעיל בביאור מקדושי בגדים לפי שיטת הרמב"ן ז"ל דהכוונה דהוי מחוסר בגדים דבאותה המקום חסד הבגד ובחסר המקום של הבגד חסר הקדושה ודו"ק.

נחזור לבריינו דהא דהדין בקבלה דהכהן צריך להיות בפנים הוא מצד קדושת הכהונה. ולכן שפיר אמרינן דקבלה עבודה היא דכיון דהתורה פסלה את הכהן באם לא נכנס כולו

נראה דבעינן גם כן ידיו אבל עי' רש"י זכחים ד"ה ואין השוחט (ד' ל"ב) שאם רצה עומד חוץ לעזרה ושוחט בסכין אלוכה. **אנרם מרדכי הערשבערן**, בעמח"ס „מחשבת הקודש“, חתן הגה"צ האדמו"ר מוידויטשוב זצ"ל, משיקנו, רב בבחכ"נ צעירי דת ודת מאנטרעל, קנדה

סימן צ"ה

דיני שליחות בגט

הנה ראיתי בספר בנין הלכה בחידושים להלכות גירושין מהרב הגאון הצעיר רא"ח צימערמאן שליט"א שהוא מביא שם את דברי הגאון רבינו חיים הלוי זצ"ל בהא שהוא מתיר בספרו את דברי הרמב"ם ז"ל בפרק ו' הלכה ט' מהלכות גירושין שכתב שם זצ"ל: קמנה אינה עושה שליח לקבלה וכו' מפני ששליח קבלה צריך עדים ואין מעידין על הקטן, שהשיג שם הראב"ד ז"ל וז"ל: זה הטעם אין לו טעם כו' אלא מעתה גם אתם לרבות שלוחכם מה אתם בני ברית אף שלוחכם בני ברית, נמצא שהשליח והשולח צריכין להיות בני דעת. והנה כתב רבינו חיים ע"ז דלהכי תפס הרמב"ם ז"ל הטעם מפני שאין מעידין על הקטן ואינו מסתפק בהטעם מפני שאין שליחות לקטן משום דמצינו ביבמות ד' קי"ח דמבעי' לו' להגמרא המוכה גט לאשתו מהו. כיון דסניא ליה זכות הוא לה זכין לאדם שלא בפניו. א"ר כיון דומנין דרחמא ליה חוב הוא לה ואין חבין לאדם שלא בפניו וכו'. הרי דבמקום זכות יכול לזכות גט לאשתו גם שלא בפניה. וצ"ע מה דינו בקטנה בכה"ג דהרי קי"ל דזבין לאדם בכ"מ. ומשום דכיון דאמרינן זכין לאדם אם כן הא קטן וגדול שוין ונעשין שליח עבורו שלא מדעתו ולדעת הרבה מהראשונים הוא מד"ת אף לקטן. ואם כן בנט כה"ג צ"ע מה דינו בקטנה. כיון דאמרינן זכין לקטן ונעשין שליח עבורו מד"ת. אם כן יכולין לקבל גט זה דהוי זכות לה עבורה. או דמ"מ לא מהניא בקטנה. ונראה דמ"ה הוסיף הרמב"ם הך טעמא דאין מעידין על הקטן דהרי משום הך טעמא דבעינן בני

דעת הרי היתה יכולה לקבל גט ע"י שליח במקום שהגט הוא זכות לה אבל משום הך טעמא דאין מעידין על הקטן אינו מועיל מה דהוי זכות כיון דמ"מ עדים מיהא בעינן דשליחות צריך עדים ואין מעידין על הקטן וע"כ לא מהניא אף במקום שזכות הוא לה עכ"ל.

והנה בספר בנין הלכה הנ"ל יצא לרון ולפלפל ולבנות את בנינו הנהדר של הלכה זו על יסודו שהניח לנו רבינו חיים ואמר שמחלקותם של הרמב"ם והראב"ד ז"ל היא לכאורה דהרמב"ם סובר דזכיה לאו מטעם שליחות וזכין לקטן מן התורה. והראב"ד ז"ל שהשיג סובר דקטן אין לו זכיה מן התורה וזכיה מטעם שליחות. וכפי שהוא הולך ומבאר שם הרי גם כן דסבירה ליה להרמב"ם דזכיה דאורייתא הוא מגזירת הכתוב דנשיא אחד ממטה. וכדאיתא בקידושין (ד' מ"ב ע"א) ואם כן הרי תמוה לי טובא, דחדא דלשיטת הראב"ד וכל הני דס"ל כוותיה ההוא קרא דנשיא אחד ממטה מאי עבידי ביה, ועוד הרי תקשה לשיטתם מהא דאיתא בגיטין (ד' ס"ד ע"ב) דפליגי התם רב יהודה ורב חסדא דס"ל לרב יהודה צרור וזורקו אגוז ונוטלו דזוכה לעצמו ואינו זוכה לאחרים ורב חסדא ס"ל דאינו זוכה לאחרים אבל תרווייהו מורים דזוכה לעצמו. והתם בע"כ מיירי בדאורייתא כדמוכח התם בתוס' ד"ה שאני (ועיין עוד במסכת סנהדרין ס"ח ע"ב בתוס' ד"ה קטן ובמהרש"א שם). ועוד מהא דאיתא בפרק לולב וערכה (סוכה ד' מ"ז ע"ב) לא ליסני אינש לולביה לינוקא דינוקא מיסנא קני אקנויי לא מקנה דמיסנא קני אפילו מדאורייתא וכדמקשי אמנם בעלי התוס' קושיא זו בכמה דוכתי בש"ס. ועוד הנה מצאתי להדיא שהשיטה מסובצת (ב"מ פרק א"נ ד' ע"א) מביא שם בשם הרמב"ן ז"ל דאדרכה דהראב"ד ס"ל דזכיה דאורייתא. ולא עוד אלא שגם גרסתו שם בגמרא היא מידי דהוה אקטן קטן אע"ג דלית ליה שליחות זכיה מדאורייתא אית ליה (עיין שם), ועוד הרי קשה גם לשיטת הרמב"ם דיליף לה לפי דעת כ' גאוני דזכיה דאורייתא מקרא דנשיא אחד הקושיא שהקשה גם כ' גאוני

הטעם שאין מעידין על הקטן הו"א דהיכא דהשליחות זכות הוא לה יוכל לעשות שליח משום ששליחות כזו לא איתמעט כלל מקרא דאתם.

וברם דלפי דברינו השתא לא מפיק כלל הרמב"ם ז"ל לקרא דונשיא אחד ממטה למיגמר מיני' דזכי' דאו', דאפשר דהוא נטה לדעת הר"ן ז"ל בקידושין ד' ס"ב שכתב שם וז"ל דמכיון דאקשינן ותסברא דהא זכות הוא הא חובה היא דאיכא דניחא לו בהר כו'. ואוקימנא כדרבא אמר רב נחמן דאמר מנין ליתומים שבאו לחלוק בנכסי אביהם לא תפשוט מינה שוכין לאדם שלא בפניו בדבר שאינו שלו וזכין לו לקטן מדאורייתא דהתם שלהם היתה וחליקתן גלוי מילתא בעלמא היא. וסיהו בהא פליגי' על הר"ן ז"ל דאיהו באמת ס"ל מטעם זה דזכיה דרבנן והרמב"ם ס"ל דאורייתא מטעם דלא איתמעט כלל מאתם נם אתם בדאיכא זכות, ואולם הראב"ד ז"ל דס"ל נם הוא דזכיה דאורייתא כהרמב"ם פליג עליה בהא דסובר דגמרינן לה לזכיה דאורייתא מקרא דונשיא אחד ממטה. וסבירא ליה כמו שמפרש רש"י ז"ל התם בסוגיא דקידושין דאמסקנא נמי תפשוט שוכין לקטן ואפילו לחוב ע"מ לזכות. ועיין בשיטה מקובצת ב"מ ד' ע"א מה שכתב שם בשם הרמב"ן ז"ל בזה. והנה אם כן הרי לשיטת הראב"ד דמפיק ליה לזכיה דאורייתא מקרא דונשיא הרי קושיותם של התוס' דמקשי על רב יהודה ורב חסדא הא זכי' מטעם שליחות ואין שליחות לקטן נם מעיקרא ומתחילה ליכא כלל, וממילא דלא צריכנא נמי לתירוצם. וסובר אם כן דמקרא דאתם נם אתם דכתיב בתרומה איתמעט קטן מדין שליחות אפילו במילתא דאיתא בנפשיה ואפילו היכא שזכות הוא לה וה"ה בנט של קטנה אם לא היכא דמוכה על ידי אחר ולא שהיא עצמה עשתה את השליח ואם כן הרי שפיר מקשה הראב"ד לשיטתו דכיון דכן הוא למה טעמא דאין מעידין הא בטעמא דאין שליחות לקטן סגי ליה.

ואמנם לכאורה היה נלעג"ד להביא ראיה לדברי הראב"ד ס"ל דזכיה דאורייתא. מהא דאיתא בקידושין י"ט ע"א דאמר רבא אמר רב

בעצמו דהרי בנט צריך שליחות ומרבינן מושלחה וזכיה לא איתרבאי מושלחה ומנ"ל א"כ דמועיל נם זכיה בגירושין.

והנה בכדי ליישב כל הקושיות הללו ולהחזיק נם בתורת חיים של רבינו חיים הלוי היה נראה לע"ד לומר דהרמב"ם והראב"ד ז"ל לא פליגי כלל אי זכיה דאורייתא או דרבנן. אלא דפליגי במילתא אחרייתא לגמרי. דהנה התוס' במסכת גיטין ד' ס"ד ד"ה שאני שדבריהם מובאים נם בתחילת הענין בספר בנין הלכה כתבו שם וז"ל: וא"ת והא זכיה מטעם שליחות ואין שליחות לקטן מאתם נם אתם. וי"ל דאין למעט קטן מקרא דתרומה אלא במילתא דליתיה כגון תרומה דליתיה בתרומה דנפשי' אבל בזכיה כמו שזוכה לעצמו זוכה נמי לאחרים. עכ"ד. הרי מדלא מתרצי בפשיטות טפי דס"ל לרב יהודה ולרב חסדא דזכיה דאורייתא וכמו שהוכיחו באמת בדבריהם לעיל דפלוגתתם מיירי בדאורייתא אלא דמוכה מדבריהם דאע"ג דאם נימא דזכיה דאורייתא אפשר להיות שאינה אלא מדין שליחות דמרבינן לה מאתם נם אתם. והא דמקשינן הרי אין שליחות לקטן זה אינו אלא במילתא דליתיה בנפשיה כגון תרומה. אבל במילתא דזכיה וראיתא בנפשיה כמו שזוכה לעצמו זוכה נמי לאחרים לרב יהודה ולרב חסדא רק לעצמו. והנה אם כן הרי בנט נמי דהרי כשאין לה אב ונתן לה גט בידה היא מתגרשת לב"ע שייך בה שפיר דין זכיה מטעם שליחות היכא דזכות הוא לה, ומכ"ש לדעת התוס' בכתובות ד' י"א ד"ה מטבילין בסוף דבריהם שכתבו שם וז"ל: ואע"ג דזכיה הוי מטעם שליחות ואין לו שליחות מן התורה. ה"מ בדבר שיש בו קצת חובה כגון להפריש תרומתו דשמא הוה רוצה לפוטרה בחטה אחת או שמא היה רוצה להערה. אבל הכא שזכות גמור הוא לו יש לו שליחות מן התורה, וכן כתב נם הרא"ש ז"ל בקידושין בפרק ראשון סי' כ"ה עיי"ש. והנה אם כן הרי י"ל דגם הרמב"ם ס"ל כדעת התוס' דהיכא דזכות גמור הוא לה לא איתמעט מקרא דאתם נם אתם, וממילא דכבר מתורצת ומסולקת עי"ז השגת הראב"ד עליו וכדברי הגאון רבינו חיים. דהרי אי לאו

נחמן אומר אדם לבתו הקטנה צאי וקבלי קידושין מדר' יוסי ב"ר יהודה לאו אמר ר' יוסי ב"ר יהודה מעות הראשונות לאו לקידושין ניתנו, וכי משייר שוה פרוטה הו' קידושין ה"נ ל"ש, וכתבו התוס' ע"ז וז"ל: וא"ת היאך היא מתקדשת והלא לית ליה זכיה מן התורה כדמשמע פ"ק דב"מ דקטנה אין לה יד לזכות בעצמה וכו', וי"ל דבדעת אחרת מקנה לה יש לה זכיה דאורייתא וכו'. וכן כתב גם הר"ן ז"ל עיי"ש. וכמו כן פוסק גם הרמב"ם בהלכות אישות פרק ג' הלכה י"ד. ומאחר שאין הראב"ד ז"ל משיג עליו בהלכה זו משמע לכאורה שגם הוא סובר דזכיה דאורייתא. ואולם באמת אין מכאן ראיה כלל. דהנה על הא דאיתא שם בגמרא ד' ז' ע"א אמר רבא כתב על הנייר או על החרס שאין בה שוה פרוטה בתך מקודשת לי בתך מאורשת לי מקודשת מדעתו וכו' כתב שם הרא"ש ז"ל: הא דאמר מקטנה מדעתו מקודשת מיירי בדאמר לה צאי וקבלי קידושין. ופירש הראב"ד ז"ל דלאו מתורת שליחות הוא דקטן וקטנה לא בני שליחות נינהו. אלא משום דהו' ליה כמו שאמר תן כבר לכלב שלי או תן ע"ג סלע שלי ותתקדש בתי לך, וכיון שאמר לבתו קבלי קדישך הוה כמו שאמר מי שיתן לך מנה מעלה אני עליו כאלו נתנו לו ותתקדשי בו עכ"ל: הרי דטעמו של הראב"ד ז"ל התם הוא לא מטעם זכיה בדעת התוס' והר"ן וגם הרא"ש שמקשה על הראב"ד ואינו מסכים לדבריו, אלא כמו שהוא מכאן דמשום דהוה כמו שאמר מי שיתן לך מנה מעלה אני כאלו נתנו לי. ואולם מ"מ אין להוכיח מכאן גם להיפך דסבירא ליה דזכיה דרבנן, דגם זה אינו. משום די"ל דכל דעתו של הראב"ד בזה הוא רק להשמיענו דכדין זה דרבא אין אנו מוכרחים לתלות דוקא בטעמא דזכיה וכדעת התוס'. אלא אפילו בלא טעם זה נמי ניתא. ומשום דהרמב"ם ז"ל סתם ולא פירש טעמא של דין זה שהוא מטעם זכיה. ומאחר דבעצם דינו הרי גם הוא מסכים מטעמא דידיה. לכן לא השיג על הרמב"ם בזה.

ושוב במה שהביא שם בס' בנין הלכה

בשם המחנה אפרים שהקשה על מה שכתב הרמב"ם בפרק כ"ט מהלכות מכירה דקטן שקנה מטלטלים ושכר את מקומם לא קנה עד שימשוך והשיג עליו הראב"ד ז"ל דאמאי לא קנה והלא זכין לאדם שלא בפניו והרב המגיד השיב דטעמא של רבינו הוא לפי שחצרו של אדם הוא מדין שליחות ואין שליחות לקטן וע"ז כתב שעדיין קשה ליה דהא קי"ל דזכין לקטן על ידי אחר דאע"ג דלית ליה שליחות זכיה מיהא אית ליה וחצר מדין זכיה קאתי. ועוד הקשה שם בהא דכתב הרמב"ם בפ' ג' מהלכות זכיה דאפילו במתנה דהו' זכות דאין חצרו קונה לקטן דקשה כיון דבמתנה זכות הוא דקטן יזכה לו חצרו וכמו שכתב הראב"ד שם עכ"ל: והנה גלענ"ד ליישב את דברי הרמב"ם בעז"ה באופן מאד נכון. דהנה לכאורה כשנדקדק לעיין היטב בדברי הרמב"ם ובאריכות לשונו שכתב שם בזה"ל: וכן קטן שקנה מטלטלים וקנו מידו ושכר מהם המקום לא קנה עד שימשוך לפי שאינו זוכה בדרכים שזוכין בהם הגדולים. ראיה לדבר שאין חצר של קטן ולא ארבע אמות שלו קונין עכ"ל: דהנה חדא הרי קשה בכאן אריכות לשונו שאינו מדרכו של הרמב"ם כלל. ועוד מדוע הנה באמת לא הביא הרמב"ם ראיה להיפך מקטן שדינו הוא שאיש אחר זוכה בשבילו ואותו האיש בעצמו שאינו יכול להעשות שליח אצלו מפני שאין שליחות לקטן. הרי יכול הוא לזכות בשבילו מדין זכיה ומדוע אם כן גשתנה דין חצר ולא אמרינן גם כן דאף על פי שחצרו הוא מדין שליחות ואין שליחות לקטן הנה מדין זכיה כשיש דעת אחרת מקנה אותן יהיה דינו לזכות. אבל נ"ל שדבריו הם מדויקים ונכונים מאד דהנה איתא במסכת גיטין ד' ס"ה דאמר התם רבא שלש מדות בקטן צרור וזורקו אנו ונוטלו זוכה לעצמו ואינו זוכה לאחרים והקשו ע"ז בתוס' ד"ה צרור וז"ל: וא"ת והא דתנן בפרק מי שמת זכין לקטן ואין זכין לגדול הא קטן נופיה אמר הכא דזכי. וי"ל דהתם בפחות מכאן א"נ בקנין חליפין דאין מבחין. והנה שני התירושים הללו של התוס' מובאים גם כן התם בדברי הר"ן ז"ל. אלא ששם המה

מכיון שגילה בדעתו דלא ניהא ליה להקנות ליה אלא על ידי חצרו אין הקנאה זו מועלת. ולא דמי לנט דמשמע מהגמרא בב"מ ד' י"א דלא מהניא באינה עומדת מצד חצרה משום דאין חבין לאדם שלא בפניו. ולפי זה במקום זכות מועיל חצר בגט קטנה אף באינה עומדת מצדו דשאני גט משום דזכות גמור הוא לה. וכמבואר לעיל שכן הוא דעת התוס'.

ולפי זה הרי גם הרווחנו ע"ז שאין אנו צריכים עוד לתירוצו של הרב המניד בהשגת הראב"ד שעל הרמב"ם דטעמא של הרמב"ם בהא דאינו קונה את המטלטלים הוא משום דחצרו הוא מדין שליחות ואין שליחות לקטן דהא לפי דברינו הרי גם כל השגת הראב"ד עליו בזה מופרכת היא מעיקרא, וממילא דאין אנו מוכרחים עוד משום קושיתו של המתנה אפרים לבוא לידי מסקנתו של בנין הלכה שחזר שם מדבריו הראשונים ומחליט בסוף דבריו שדעת הרמב"ם היא דמה שזכין לקטן אינו אלא תקנה דרבנן. ובמאי דתסינן בהדיא הן ובמאי דלא תסינן לא, אשר מלבד שתירוצו זה דחוק הוא מאד כשהוא לעצמו, הנה גם תמוה לי תמיה גדולה על הנאון הצעיר רא"ח צימרמן שליט"א שנעלם במחכ"ת מעיניו הבדולחים דברי הרמב"ם בפרק ת' הלכה י' מהלכות לולב שכתב שם וז"ל: ואין נותנים אותו לקטן שהקטן קונה ואינו מקנה מן התורה (ועיין שם בל"מ) הרי לעינינו בהדיא דהרמב"ם סובר שזכיות קטן מן התורה בלי כל היסוס בדבריו אלא שהדברים הם כמו שביארנו בעניות דעתנו דבין הרמב"ם ובין הראב"ד וז"ל תרווייהו ס"ל דזכיה דאורייתא. אלא שמחולקים הם בזה דהרמב"ם סובר דזכיה דאורייתא אפילו כשנימא שהוא מטעם שליחות. ומשום דבמקום זכות לא איתמעט כלל מאתם גם אתם וכדעת התוס' והרא"ש וז"ל. ולדעת הראב"ד וז"ל משום דיליף מונשיא אחד ממטה. ובדין קטן שקנה מטלטלים מחולקים הם לדעת הרמב"ם לא קנה המטלטלים מפני שאיננו יודע בדרכי הקנאות ונתמעט מזה מן התורה. ולדעת הראב"ד שמשגי עליו קנה גם את המטלטלים משום דלא משמע ליה לחלק כסכרת הרמב"ם

מבוארים באריכות וביותר ביאור. והנה זהו לשונו: וא"ת דבפרק מי שמת אמרינן דזכין לקטן ואין זכין לגדול. כלומר דאיכא תנא דס"ל דקטן משום דאיהו לא מצי זכי זכין ליה, אבל גדול כיון דאיהו מצי זכי אין זכין לו הרי מ"מ משמע מהתם דקטן לא מצי זכי והכא אמרינן דזוכה לעצמו. ותרצו בזה דמהכא משמע דכי אמרינן זוכה לעצמו דווקא במטלטלים ודוקא כשהגיע לידו, אבל בהקנאה אחרת כגון אנב וחליפין לא לפי שהקטן אינו יודע דרכי הקנאות כלל וכו'. ולפיכך מי שמתחייב לקטן בין בשטר בין בקנין, כיון שאין אותו הדבר תחת ידו אינו זוכה אא"כ זכהו ע"י אחר, והיינו דאמרינן בפ' מי שמת דזכין לקטן משום דאיהו גופיה לאו בר זכיה בדרכי הקנאות עכ"ל: והנה הרי דחזינון ממה דקמדייק ואמר בדבריו דלפיכך מי שמתחייב לקטן בין בקנין בין בשטר כיון שאין הדבר תחת ידו אינו זוכה אלא אם כן זכהו על ידי אחר דס"ל להר"נ דאם אפילו הוה מוכהו זה האחר על ידי חצרו של קטן כיון דסוף סוף גילה בדעתו שאינו רוצה לזכהו ולהקנותו רק על ידי חצרו והוא מאחר שאינו יודע בדרכי הקנאות לכן אינו זוכה עד שיגיע לידו. ואם כן הרי זהו ממש דברי הרמב"ם וז"ל שהרי גם הוא מדייק ואומר לפי שאינו זוכה בדרכים שזוכין בהם הגדולים, שכוונתו הוא בודאי לפי שאינו יודע בדרכי הקנאות, וע"ז הוא אם כן שפיר מביא ראיה לדבריו מחצר ומד' אמות שלא זיכתה ליה התורה שאין זה אלא משום שאינו יודע בטיב ענייני קנינים.

והנה מהשתא הרי נבונים הם מאד דברי הרמב"ם וז"ל שפסק לפי שיטתו בקטן שקנה מטלטלים ושכר את מקומם דהקרקע אמנם ששכרה על ידי כסף דמשום שקרקע ניקנית בכסף ולא צריך קנין אחר הרי היא כאלו כבר באה לידו ממש מידו של המשכיר. אבל המטלטלים שבתוכה שיש עליו לקנות עדיין על ידי חצרו וקנין חצרו הרי אינו מועיל ליה משום שאינו יודע בדרכי הקנאות. וכן ה"ה נמי במתנה דפ' ג' מהלכות זכיה דס"ל שאינו קונה משום האי טעמא גופא הוא, דאע"ג דדעת אחרת מקנה ליה וזכות הוא לו אבל

שחטה לשם מת כשירה, ולא עלתה לבעלים שאין עכ"ל הרי גם פה פסק דכשר, ואינו עולה כפרה למתים עכ"ל. הרי גם פה כשר החטאת אע"פ שאינו עולה לבעלים וכיון דלא מרצה למה כשר הרי חטאת א"א לו לבוא בתור קרבן, כיון שאינו בא אלא לכפר, וכיון דלא מכפר למה בא.

ונראה לי לחדש ולאמר דגם בחטאת ישנם שני דינים, "בהריצוי" ראשית יש חיוב על הבעלים להביא קרבן חטאת, ושנית שיש להם להתכפר על ידי החטאת. והנה דאם הקריב שלא לשמה, כיון דאפילו לפטור את החיוב של הבאת החטאת גם כן נחוצה לשמה, כמו מי שמחוייב עולה שלא מרצה שלא לשמה, כיון דדבר שצריך לרצות נחוצה לשמה. ושמה כשר אפילו שלא לשמה בתור עצם הקרבן, ופה אצל חטאת לא שייך בתור עצם הקרבן כיון דלא מצינו דין לקרבן נדבה בחטאת בשביל זה פסול לנמרי שלא לשמה. אבל לשם חולין שאמרנו דלא מחריב בה, וכשר בכל הקרבנות, יען שזה לא נחשב שלא לשמה, וכשר. דהיינו דמרצה בכל הקרבנות, דאם אחד היה מחוייב להביא קרבן, והכהן הקריבו לשם חולין דנפטר זה מחיובו. ה"ה אצל חטאת, החיוב שיש על הבעלים להביא חטאת נפטר מהחיוב הזה, כיון דלשם חולין כשר בכל הקרבנות, שנפטרו מחיובם. אבל לאמר שהקרבן חטאת הזה שהקריבו לשם חולין שיכפר גם כן על החטא, זה לא אמרינו, כיון דלכפר נחוצה לשמה שלם, בפירוש או סתמא, אבל לא לשם חולין, כיון דלכפר כתוב, "וכיפר", בת"כ, לשמה בחיוב בעינו, וכיון דאם הקריב הכהן לשם חולין או הקרבן כשר דהיינו דמרצה את חיוב הבאת קרבנו, שזה גם כן ריצוי כמו חיובי עולה ושלמים שזהו כל עיקר חיובם, ובשביל זה כשר וכן נקרא ג"כ מרצה, אבל לא לכפר, כיון דלכפר נחוצה לשמה בפועל ממש שזה חלק מהכפרה. ובשביל זה חטאת לשם חולין כשר. ואינו מכפר, כיון דלכפרה נחוצה לשמה בלי שום מחשבה אחרת כל שהיא. וכן בשינוי בעלים דבעינו במחוייב כפרה כמותו. ואם הקריב לשם מי שמחוייב עולה, הרי זו כשירה, ולא עלתה

והתוס' והר"ן ז"ל בזה: ולומר שלא יזכה לו חצרו כשיש דעת אחרת מסנה בשביל שאינו יודע בדרכי הקנאות. וסבירא ליה בזה כאידך תירוצא של התוס' והר"ן דמתרצי דהתם מיירי בפחות מכאן.

יעקב גראדצקי, לבית הלוי
סמ. לואיס, מיוזרי

סימן צ"ו

גדרי לשמה בקרבנות

(המשך מהפרדס שנה ט"ז חוברת ט' סימן ע')

וקשה לכאורה מנמרא זכחים דף מ"ו: אמר רב יהודה אמר רב חטאת ששחטה לשם עולה פסולה לשם חולין כשרה, אמר ר' אילעי מ"ט דרב ולא יחללו את קרשי בני ישראל, קרשים מחללין קרשים, ואין חולין מחללין קרשים. מתיב רבה אמר ר' יוסי שמעתי שאף מי שלא היה בלבו לשם אחד מכל אלו כשר שהוא תנאי ב"ד טעמא שלא היה בלבו כלל. הא היה בלבו לשם חולין פסול. א"ל אביי דלמא לא היה כלל כשר ומרצה, הא היה בלבו לשם חולין כשר ואינו מרצה. ע"כ.

הרי מצינו אצל חטאת לשם חולין כשר הקרבן בתור קרבן אעפ"י שלא מכפר. וזהו נגד הכלל שאמרנו. וכן פסק הרמב"ם ז"ל בפרק ט"ז מפסולי המוקדשין הלכה ד' וז"ל שם. חטאת ששחטה לשם זבח אחר כגון ששחטה לשם עולה, או לשם אשם וכו' פסולה כמו שבארנו אבל אם שחטה לשם חולין הרי זו כשירה, ולא עלתה לבעלים, עכ"ל. וזהו סתירה למה שבארנו.

וכן מצינו בנמרא אמר רבא חטאת ששחטה על מי שמחוייב חטאת פסולה, על מי שמחוייב עולה כשרה. והרמב"ם ז"ל אומר שם בפ' ט"ו אבל אם שחטה לשם אחד שהוא מחוייב עולה הרי זו כשרה, ולא עלתה לבעלים, וכפר עליו. ולא על חבירו שהוא מחוייב חטאת כמותו. עכ"ל הרי גם פה פסק דכשר, ואינו עולה לבעלים. וכן פסק הרמב"ם ז"ל שם בהלכה ט'.

לבעלים. וכן דאם שחטה לשם מת כשירה ולא עלתה לבעלים אף על פי שאם חשב מחשבות הנזכרות אינו פוסל, דהיינו דלא נחשב כאלו הקריב שלא לשמה. אבל גם כן לא נחשב כאלו הקריב את המאה אחוזים לשמה. ובחטאת כדי לכפר נחוי לשמו שלם ובשביל זה לא מכפר, אבל פסול גם כן, כיון דקצת ריצוי כן שייך אצלו. כמו הריצוי השלם של עולה, כן יש לו. ובשביל זה הקרבן כשר. ונראה לי להביא ראיה מפורשת לזה ששייך ריצוי בתור חיובו חיוב הכאה, אף על פי שלא מכפר. ובתים מביא דהנה בעל החפץ חיים זצ"ל בזבח תורה ובתים מביא שמה וז"ל אלא ש"מ כשרין, ואע"ג דהשתא סכרין דאינה באה לכפרה, מכל מקום מסתברא דבלא תשובה אין מרצה על עשה שלו וצריך להביא אחר לדורון על העשה שלו אחר ששב עליה. ועוד פשוט דאפילו בלא תשובה מכל מקום העולה כשירה ועולה לשם חובה. דהיינו שיוצא בזה החיוב שהיה עליו שאמר הרי עלי, או הרי זו, אלא שעל זה לא נאמר ונרצה לו לכפר עליו, וצריך שיביא אחר על העשה שלו שעבר, וכמ"ש, עכ"ל.

ועיין שם עוד, הרי אומר בפירוש שיש שהקרבן כשר דהיינו שעולה לבעלים בתור חיובם, אבל לא מרצה. אבל חיובם שהיה עליהם נפטר בהקרבה כזו, כן נמי אצל חטאת, אף על פי שהקרבן אינו מכפר משום דלכפר נחוי שיהי' לשמו בפירוש, ובלי שום מחשבה אחרת. אבל בכל זאת כיון דלשם חולין לא הוי שלא לשמה כשר. דהיינו שמרצה את חיובו שכיון שעבר העבירה על כריתות בשגגה מקרי מחוייב אף על פי שלא הפריש עדיין או שנדר להביא חטאת. וזה שהקריב את הקרבן חטאת שלא לשם חולין, או על מי שמחוייב עולה או על מת שמחוייב חטאת כזה, אמת הוא דלא מכפר. אבל כיון דלא הוי שלא לשמו כשר בתור חיובי. שמחוייב להביא החטאת, ולזה כן מרצה. וזה נקרא רצוי. ובשביל זה כשר הקרבן. אבל לכפר נחוי לשמה שלם משום „וכפר“, ובשביל זה אם הקריב באופן הנ"ל לא מכפר. ואחר העיון מצאתי בקרן אורה על ובתים שם. וז"ל ונראה לאמר דבחטאת בעינן

(המשך יבוא)

שמעון מורדוכוביץ,

רב דבהכ"נ אנשי אמת בראנקס נ. י.

סימן צ"ז

עבודת יוה"כ

התוספות יו"ט בריש יומא מביא שם שיטת בעל המאור דכל עבודת יוה"כ דתמידין ומוספין אינן כשרות אלא בכהן גדול בלבד והרמב"ן חולק בדבר דדוקא עבודת היום המיוחד לאותו היום בלבד הוא דאינן כשרות אלא בכהן גדול בלבד אבל דתמידין ומוספין כשרות בכהן הדיוט. והקשתי לפי מה שהעלה השעה"מ בפרק ו' מהלכות בית מקדש דאף דשחיטה בזר כשרה מ"מ אם שחט זר בשבת בקרבן צבור חייב משום שבת (עיין בבית יצחק או"ח) והפרי מגדים או"ח סימן תרכ"א אות ד' פוסק שם אם לאחר ששחט רובן בא אחר וגמר השחיטה חייב משום נטילת נשמה עיי"ש ולפי"ו לשיטת בעל המאור הא דתנן במתניתין בשחיטת התמיד ומירק אחר שחיטה על ידו האידך היה רשאי לכהן אחר לגמור השחיטה הרי הוא כזר וחייב משום יוה"כ והוא הערה נכונה.

בדין יבום

התוספות ביבמות דף כ' בד"ה ואחות אשתו, וגבי קטן לקמן בפרק כ"ש דקאמר רבה בלאה"נ לא מצית אמרת מי איכא מידי דהשתא אסורה ליה ובתר הכי שריא ליה והאמר רב וכו' התם נמי אין זה דרכי נועם אם צריכה להמתין עד שיגדיל אבל מה שממתנת מחמת שהוא קטן ואינו ראוי לביאה הוי שפיר דרכי נועם דאינו מחמת איסורא והוי כאילו

ול"נ כי כוונה מסותרת יש לאונקלס כאן ולמספיה קטמיה מלשון סוף הוא. ואע"פ שתרומת הרשן דיה במלא קומצו, כמו תרומת קומץ של מנחה, כמו שמבואר בת"כ, אבל אם רצה להוסיף מוסיף כרצונו עד מלא המחתה מן המאובלות הפנימיות ויורד, ומניחו במזרחו של כבש, שמצותה בכל יום.

אבל כשנצבר הרשן בתפוח ואין מקום למערכה או מוציא את הרשן אל מקום טהור מחוץ למחנה ואין זו חובה בכל יום, אלא כשנצבר בכמות רב, וזהו שתרנם אונקלס ועשית סירותיו לרשנו למספיה קטמיה שהוא מלשון סוף וכליון כמו אסוף אסף כל מעל פני האדמה (צפניה א') הראשון פעל מלשון אסיפה. והשני מן נע"ו ושרשו סוף והוא הפעיל (עי' במלכ"ים) וכן עד תם כל הדור העושה הרע בעיני ד' ת"א עד דסף כל דרא דעביד בישא (במדבר ל"ב) ושעורו ועשית סירותיו לרשנו למספיה קטמיה להסיר ולהוציא את כל הרשן שנצבר בתפוח מחוץ למחנה ויפה תרנם למספיה שהוא מלשון סוף וכליון שהוא פעל מבגין הכבד. ותרנומו מווסק שבעתים, ויפה נתכוון. וחז"ל אמרו ביומא שתרומת הרשן היה נבלע בקרקע וצ"ע (עיון שם).

מדור לדרוש

לתמיכת עזרת תורה

מאת הרב ר' יוסף אלי' הענקין

(מוכיר המוסר עזרת תורה)

חנא, כיון שנפל פור בחדש אדר שמת שמחה גדולה, אמר נפל לי גורל בירח שמת בו משה לא ידע שבו' באדר מת וכו' באדר נולד.

(מגילת י"ג.)

משרע"ה לא נלחם שום מלחמת תנופה, ואפילו כשהיו בני ישראל סובלים מחסר לחם ומחסר מים הוזהרו בני ישראל על השכנים שלא לצורם ולא לתגר בם, ולקחת מהם רק אבל

הלך יבם למדינת הים, וסיום דברי התוספות הללו הם מחוסר הכנה ואמרתי בזה דהנה התוספות היה קשה לו על הא דמסקינן התם לקמן בגמרא דפריך ואימא הכי נמי ומשני אמר קרא כי ישבו אחים יחדיו אפילו בן יום אחד עיי"ש והנה בן יום אחד עד שיהא בן תשע אכתי אינו ראוי לביאה ואפי"ה זוסק לייבם וקשה אכתי לימא כל יבמה שאין אני קורא בה בשעת נפילה יבמה יבא עליה וכו' דאין זה דרכי נועם כמושית הגמרא גבי יבם בן תשע ועל זה מחלק התוספות בין בן תשע שראוי לייבם, ובין בן יום אחד שאינו ראוי לביאה כלל דבזה הוי דרכי נועם והוי כאילו הלך יבם למדינת הים ודו"ק.

יוחנן דייטש, ניו יארק

באור במקרא

מאת הרב אברהם שולמאן
(מורה בבית המדרש לתורה בשיקגו)

ועשית סירותיו לרשנו

(תרומה כ"ז ג')

רש"י לרשנו, להסיר רשנו לתוכן והוא שת"א למספיה קטמיה, לספות הרשן לתוכם שיש מלות שמשמשות. דבר והפוכן (בלע"ז ענטא-שען).

מפרשים רבים לא עמדו על סוף דעתו של אונקלס שתרנם למספיה קטמיה. והרב בעל נתינה לגר אמר כי אפשר מלשון ספו ליה כתורא הוא (ב"ב כ"א) או ספו לי מאליה (פסחים ג') ואע"פ שנמצא גם בכתובות (דף נ') בתוספות ולא למספיה ליה, אבל המליצה צולעת כאן לפרש למספיה מלשון ספו ליה כתורא וזר למשפט הלשון העברי.

ולולי הדגש בשין היה אפשר לפרש כי לרשנו הוא שם כמו למלכו לחסדו, והיה מבואר ועשית סירותיו לרשנו בשביל רשנו. אבל הדגש מורה שהוא פעל מבנין הכבד ומתורגם להסיר את הרשן כמו שפירש רבינו שלמה (ובלע"ז ענטאששען). ומלת למספיה קטמיה קשה ודחוק קצת.

ויכיון שידע שישראל „ישנו מן המצוות“ והשתתחו לצלם ונהנו מסעודת אחשורוש, היה ברור לו שלא ינצחו במלחמה שלא כדרך הטבע אבל לא ידע „שבו' באדר מת ובז' באדר נולד“ שמרע"ה לא מת אלא עומד ומשמש, והלכה לדורות נתקבלה דרכו בקדושה של משה, „ונשמרתם מאד. ואל תתגרו בם“ ויהושע בן נון עשה על פי ה'. ובשעתה, היתה קדושה בכבוש ולא לעתיד לבוא. ובדרכיו של משה הצליחו בני ישראל להפוך היגון לשמחה.

ובזה נבוא לעורר את רבותנו וחברנו הרבנים וכל ישראל עמהם ע"ד „עזרת תורה“ שהיא הצדקה המעולה, צדקה לתלמידיו של משרע"ה, נטורי קרתא ונטורי עמא, המזהירים אותו מסכנה, ומדריכיו לטוב, אבל מכאובינו הם סובלים, והצלחתם חובתנו וזכותנו, וידוע שאין שרדי"ם לעזרת תורה ומתקיים הוא על ידי התנדבות הרבנים ואנשי החסד. והעונה העקרית של עזרת תורה היא מנבית ז' אדר. ומקרימים מפרשת שקלים לעשות מנבית בכל בתי הכנסת, וגם למנות ועדים לדפוק על דלתי הנדיבים הטובעים ברכה לעצמם. יותר מששים אלפים דולר, נתחלק עזר מעזרת תורה בכל מקום שהיד שולטת להניע לפליטים ת"ח, במשך אשתקד. והנחיצות רבה והולכת כי היוקר ימריא שם באופן בלתי מתואר, ודורשי העזר הם בעו"ה חסרי כל, ללא דירה, ללא בגד וללא מזון הי"ד.

הפעילו כמרץ בעד עזרת תורה בשבת שקלים בכל בתי הכנסת והחברת בשנה זו ביתר שאת על הקורמות. ובזכות הצדקה, שחיא מעין העמר שבימי מרדכי, גפל יפול האויב שהחל לנפול, ויתרומם קרן ישראל כבימי מור והדס. וה' ישמור את אחינו ובנינו מכל פנעי המלחמה, וישכו בנים לגבולם ויכתיר בור נצחון את מדינתנו וחברותיה בקרוב.

האדרעם החדשה של עזרת תורה ואגודת הרבנים, 132 נאסאו סט. ניו יארק.

ומים בכסף. ואח"כ כשבאה הפקודה לכבוש את ארץ ישראל, היתה בתנאי בעבור ישמרו חקיו ותורותיו ינצורו. וע"ד חו"ל במדרש על הפסוק ויתן לך האלהים במדת הדין אם יהיו ראויים לכך. „וכיון שחטאו גלו“. ובדרך זה הדריכם ירמיהו הנביא, ובדרך זה שבו לארץ ישראל וקדשו קדושה שניה, קדושת עזרה ונחמיה גם לעתיד לבוא, ולא בקדושה ראשונה. קדושת הכבוש. שקדושה רק לשעתה. ובדרך זה הדריך ריב"ז וריב"ח וכל חכמי ישראל עמהם, והשביעום שלא יסורו מדרך זה ולא יביאו בסכנה את כלל ישראל. וכן צערו צעדיהם בכל המשך הגלות וכן היה בחורבן בית שני, שהבריונים לא יכלו למשול ברוחם, ונפלו ברעה והעם עמם.

וכנראה היתה כן גם כונת המן שבקש מאחשורוש רשות „לאבדם“ ע"ד „ארמי אוכד“ שפירשוהו סובל יסורים, וכן „צדיק אוכד“ וכן „ואבדתם בגוים“ אפי' שיסבלו יסורים (והוא משתוה מעט בזה עם עובד בעיי"ן). ואמנם מחשבת המן היתה לכלותם, על ידי תואנה (פראוואקאציי) שעל ידי היסורין והאיבוד ימרדו ואז יהרגו בהם, ואם יתאחדו במרד כלם אז ישמידם בלה ר"ל. וזהו להשמיד להרג ולאבד. שעיקר מחשבתו היתה להשמיד, ואמנם אם לא יתפשט המרד בכלל האומה אז „להרוג“ ואם ימשלו ביצרם ולא יהי שום מרד אז „לאבד“ היינו להעכידם במסים וביסורים. והנה העיר שושן בכלל כשנודעה מהגזירות נבוכה ולא ידעה באיזה דרך לנהוג במלחמה או בצעקה לשמים ובהשתדלות, אבל מרדכי הורם איך להתנהג לבש שק ואפר ואח"כ שק ואפר יוצע לרבים. ושלת שליח אל המלך לבטל הגזירה — ונהפך החדש מאבל ליום טוב.

ואפשר להמליץ בזה במאמר המובא למעלה, כי המן הפיל גורל לרעת איך ינהגו בני ישראל אחר הגזירה. אם ילחמו עמו אז בטח לבו להפיק זממו להשמידם. אבל אם יכופו ראשם בשעת הגל, אז אפשר שהגלגל יסוב לאחור וישמד הוא וזרעו. וכיון שנפל הפור באדר שמת בו משה שמח. כי בטח לבו שיגהנו במלחמה.

מ ק ז

מאת הרב שמואל אהרן רובין

(מנחל אגודת אנשי מעמד ובית ועד לחכמים
בניו יארק)

ואמר אל תחרטומים ואין מגיד לי.

חלומות, ברובם הם ילידי הרעיון והמחשבה. האדם בונה עולמות ברוחו, יוצר עתידות בלבו ונושא בחבו שלל מחשבות לתקן את עולמו הפרטי; ואותן המחשבות הנבובות והרוחות הערטילאיות שאין להם אחיזה בעולם המציאות ביום, הולכות ומתגשמות בצורה ריאליית בחלום הלילה. החלומות הם לפיכך בתשעים ותשעה אחוזיהם רק צלם ובבואתם של מחשבות האדם הקודמות בזמן, פרי רוחם של ערבי החלומות.

ואולם ישנם גם חלומות ממין אחר לגמרי. הם אינם ילידי העבר כי אם בבחינת צל נבואה לעתיד; אינם משמשים פירוש אל הטקסט אלא הם הטקסט עצמו, ואת פירושו צריכים למצוא לא בערב החלום שקדם לו אלא במוצאו. החלום הבא אחריו. פתרון החלום, הוא הפירוש הנכון והאמתי שלו.

ולא קשה כלל לעמוד על טיבם של החלומות כדי לדעת את זהותם ואת הקלסיפיקציה שלהם. וזה לך האות: חלום מסוג ראשון הוא זה שהכוון שלו אינו יוצא מגדר הטבע והמציאות, נמנע הוא הדבר שבן אדם בלבו מחשבות כאלו שאין להם אחיזה בחיים הריאליים והמציאותיים. "השאיפה היא אבי הרעיון", אבל אין שואפים לדברים העומדים מחוץ לדרך הטבע.

ואם יקרה שהחלום הוא מדברים שהם כנגד הטבע והמציאות, סימן שחלום זה אין יסודו בעבר ואינו תולדה מאב כי אם להפך אב לתולדה. הוא לא חלום סתם כי אם רוח נבואתי, המוסר לבעליו לא את מה שהיה כבר אלא את מה שעתיד להיות... הנחה זו מפיצה אור על ענין החלומות של פרעה שכפרשת היום, החלומות האלה,

כראשון כאחרון, אי אפשר היה ליחסם אל סוג החלומות ממין ראשון באשר הם הציגו עמדם דברים שהם נגד הטבע והמציאות. אין הטבע מחייב שהפרות הרעות והרעות תבלענה את הטובות והבריאות, והשכלים הצנומות והרקות תתנכרנה על השכלים המלאות והטובות, ולפיכך אי אפשר היה לזקוף את חלומות פרעה אלה על חשבון העבר וליחסם לפרי מחשבתו וילידי דוחו.

אין פלא איפוא, שהפתרונים של חרטומי פרעה לא מצאו הר בלבו ולא נתנו ספוק לנפשו. הפתרונים שלהם על לידת הכנות וקבורתו, על בניגוי הערים וחורבנו, לא הקבילו כלל אל חלומותיו. לידה וקבורה, בנין וחורבן הם מן הדברים שיש להם מקום בחיים המציאותיים, בשעה שחלום הפרות והשכלים, יוצאים, כאמור לגמרי מגדר הטבע והמציאות באופן שהחלום והפתרון אינם מסוג אחד ואינם הולכים בכוון אחד.

יוסף הגיב על הדבר כהוגן, ומיד ענהו: "את אשר האלקים עושה הנני לפרעה", לומר: אין חלומותיך אלה ממין הרגיל. חלומותיך הם מן המין השני שיש בהם מן הנבואה האלקית ושייכים הם אל העתיד ולא אל העבר. יוסף הרגיש כאן באופן אינסטינקטיבי שיש איוה קשר בין חלום האלומות שלו ובין חלום השכלים של פרעה ושניהם הם מסוג אחד, סוג הנבואה. פתרון זה כבר קלע אל המטרה וגרר אחריו גם את התחלת גרולתו של יוסף שבה ראה פרעה גם את התחלת התגשמותם של החלומות ואת התחלת פתרונם.

ב.

אכל אשמים אנחנו אשר ראינו צרה
נפשו בחתחננו אלינו ולא שמענו.

והשאלה מתעוררת מאלה: במה יסודה של חרטה זו, מפי חז"ל אנו למדים שמכירת האחים נעשתה לפי דעתם כדין וכדת. הם מצאו את יוסף למתחייב בנפשו, ואם כן, מה קרה בינתיים שישמש גורם לחרטתם, ובמקום שבראשונה מצאו את יוסף לנאשם, ימצאו עכשו את עצמם לנאשמים?

ויש לשער כי את התשובה לשאלה זו יכולים למצוא בשתי מלים בודדות אשר בפסוק זה: „ב ה ת ח נ נ ו א ל י נ ו ”. כאן הוא היסוד לחרטתם. לא שורת הדין מלאה כאן איזה תפקיד אלא ה„לפנים משורת הדין”. האחים באו עבשו לירי הכרה בו בתור יוצאי חלציו של אברהם, סמל החסד והרחמים לא היו צריכים להתנהג עם יוסף בכל חומר הדין, אלא לכלכל את דבריהם בכוון זה של מדת החסד והרחמים שהיא ירושה להם מוקדם אברהם.

„רחמנות” היתה איפוא כאן היסוד של שנוי דעתם וחרטת לבם, וזה מוצא לו את בטויו גם בדברי ראובן בפסוק שאחריו: „הלא אמרתי לכם אל תחטאו ב י ל ד ” לאמר: היה לנו ענין עם ילד ובכנון זה הרחמנות היתה צריכה להיות לנו לקו ולמשקל במעשינו. י ל ד ו ר ח מ נ ו ת הם כמו שמות נרדפים וזווגם עולה יפה.

ולא לחנם מכאן רש"י את סופו של פסוק זה: „וגם דמו הנה נדרש” שפירושו דם ה ז ק ן ; ואין זה סותר כלל את הפשט הפשוט המכוון לדמו של יוסף, כי היינו הך. כזה שהביאו לפני יעקב את הכתנת הטבולה בדם שעל ידי כך יתקבל הרושם שהוא דמו של יוסף, כזה הלא הראו גם את מרת איירחמנות לגבי אביהם שלא חסו גם על דמו הוא ולא השתמשו במדת הרחמנות אפילו ביחס אליו. ראובן רצה איפוא להרגיש בזה כי התמא שלהם, שיסודו בזה שלא השתמשו במדת החסד והרחמים, הוא כפול, כי לא רק נגד יוסף חטאו כזה אך גם כנגד אביהם ה ז ק ן . י ל ד מחד גיסא ו ז ק ן מאידך גיסא ובשניהם ה ר ח מ נ ו ת היתה צריכה לתפוס את המקום בראש . . .

* *

* *

לאור רעיון זה אנו רואים גם כן את ההזדוונות ההרמונית שבין הפרשה וההפטרות. כי אמנם לא רק עולים שני אלה בד בבד מצד הקבלתם ה ח צ ו נ י ת שהודי-מלכות פרוש על שניהם. כאן „ויקץ פרעה והנה חלום” ושם „ויקץ

שלמה והנה חלום”, אך גם בתוכנם ה פ נ י מ י תאומים הם וקו אופיני אחד לשניהם, אותה מדת ה ר ח מ נ ו ת ששמשה לקו ולמשקל בענין זה של יוסף שמשוה גם כן לקו ולמשקל בענין זה של שלמה.

הפטורת היום מוסרת לנו באופן דרמתי את משפט שלמה אשר בגללו „ראו כי חכמת אלפים בקרבו לעשות משפט”.

ואמנם יש מקום לבעל דין לשאול:

(א) איזו חכמה יתירה מצאו במשפט זה של „נזורו”? נדמה הדבר שאף מי שאיננו „כחכם מכל אדם” היה יכול להמציא תחבולה שכזו כדי לעמוד על ידה על האמת ולברר את האירנתפי-קציה של האם האמתית.

(ב) המלים „גם לי גם לך לא יהיה” נראות כמיותרות כיון שאומרת „נזורו” הרי מובן מאליו שהילד לא יהיה לשתייהן?

(ג) לכאורה משמע שהאם הכוזבת הסכימה בהחלט לפסק דינו של המלך כאשר גם היא אמרה „נזורו”, אך כאשר אנו מדיקים במלים המלוות את המלה הזאת, אנו רואים את השנוי שבין דברי המלך ודברי האם הכוזבת, ובשעה שוו האחרונה הוסיפה „גם לי גם לך לא יהיה” הוסיף המלך „ותנו את החצי לאחת ואת החצי לאחת” כאילו גם לאחר הפסק דין של נזורו עדיין יש מקום ל„יחלוקו” וכל אחת תזכה לפחות בחצי הילד; והדבר מתמיה: חלוקה בילד מת, הא כיצד?

ואף על פי שחלילה לנו לנטות מן הפשט הפשוט, אך היות שע' פנים לתורה, היינו מרשים לעצמנו לבאר את כל הענין הזה גם מנקודת סימבולית, שלפיה יתכן לשער שהמלה „נזורו” נאמרה רק בצורה מליצתית. כונת המלך היתה, לא ל ה מ י ת את הילד אלא למסור אותו ל„אם” שלישית שהיא תגדלוה ותאמנהו, וגם זה הוא בבחינת נזורו כיון שהילד נגזר מאמו ונמסר לרשות אחרת.

זהו מדוע שהוסיף לומר: „ותנו את החצי לאחת ואת החצי לאחת” כי אף על פי ש ל מ ע ל ה לא ימצא הילד ברשות שתיהן אבל כיון שישאר בחיים, אז מצד היורדי עדיין שייך להוציא כאן את דין החלוקה, ואם לא

בל"ז שהוא חוס, וחשני .בל"נ שמציין אשר תוכנו תורה ומוסר, אשר עלינו החוב חשות ורפיון. לעומת הטובה של הצלת ישראל.

ועד"ו יתבאר יפה דרשת חז"ל במכלתא על פסוק ימינך הנ"ל, אמרו שם: כשישראל עושין רצונו של מקום הן עושין שמאל ימין. וכשאינן עושין רצש"מ, הן עושין ימין שמאל.

כונתם בזה, כשעושין רצונו ש"מ משנה גם הטבע כשבילם, שהיא הטבע בכחינת שמאל, ומתנלה רצונו גם בדרך הנסיי שהוא בכחינת ימין, וכשאינן עושין רצש"מ, כשבא לתשועתן של ישראל בשעת דחקן, בא בהסתר פנים — ובדרך הטבע.

נראה שיסוד דרשתם הוא מפני ימינך שבא בפ' אחד פעם בל"ז ופעם בל"נ, לכן חלקוהו, ראשון בעושין רצש"מ, וסופו באין עושין כאשר הערנו.

ישראל יצחק עברי,

מח"ס "ילקוט עברי".

בעולם החדות והרבנות

ועידה השנתי של תלמידי סלבודקה

כמו בכל שנה ושנה כן בשנה הזאת התקיימה ועידה השנתית של תלמידי סלבודקה בניו-יארק, למאות חברים השתתפו, ובתוכם ראשי ישיבות, רכנים חשובים ובע"ב חשובים מעירות שונות. בעת הדעה הזאת נראה הצער על כל האספה מצרות ישראל, ונשמע אמירת תהלים, אשר כל חברי הנאספים בכו בדמעות.

האספה נפתחה מהרב ר' משה דן שיינקאפ רב בספרינגפיעלד מאסס. והציג לפני הנאספים את הרב הגאון המפורסם מוה"ר מרדכי שולמן שליט"א ר"מ בישיבת סלבודקה, הרב ר"ס שולמן אומר מאמר פלפולי חשוב, בנאומו מתאר כי למרות החורבן הגדול מיהודי ליטה הצליח חותנו הרב הגאון המפורסם מוה"ר יצחק אייזיק שעהר שליט"א ראש ישיבת סלר בודקה לבוא לשערי ירושלים עם חלק חשוב מתלמידי סלבודקה, ושם נתיסדה ישיבה, ומופיע מחודש לחודש מחברת "כנסת ישראל"

אשר תוכנו תורה ומוסר, אשר עלינו החוב לעזרם ולתמכם.

כו ביום הוא היאצ"ט של הרב הגה"צ רנ"צ פינקל זצ"ל נאמרו מאמרי מוסר, אשר השתתפו הרב ר"מ לעסין מכוסטון, והרב ר' חיים אליעזרי מברונקס, נ. י.

אח"כ נאם מר גדלי' בובליס נאום מלא תוכן ביראה וחכמה, אחריו נאם הרב ר' זאב גולד נאום מלא רגש.

השתתפו בנאומים הרב ר"י קאנוויץ, הרב רא"נ לעוויטאן, הרב ר"י הוטנר, הרב ר"א פעלקאוויץ, הרב רא"י שוכאטאוויץ, הרב רא"צ גוטנרמן, הרב ר"ש מורדוכוביץ, הרב ר"ז רייכ-מן, הרב ר' בצלאל כהן, הרב רי"צ ארנסון, הרב ר"נ וואקסמאן, הרב רש"ז קרעווסקי, הרב ר"מ זילברמן, הרב ר"י ברנשטיין, הרב ר"י דיוויס, הרב ר"א גרוס, הרב ר"י שפינעל, הרב ר"נ ר"נ וואקסמן, הרב רש"ז קרעווסקי, הרב ר"מ זשמיר, הרב קערלענשטיין, הרב ר"י פערצא-וויץ, ר' יעקב לעוויס ממאנטריעל, קנדה, ד"ר ד. שפירא.

בנעילת הועידה הכריזו מנבית לעזרת תלמידי סלבודקה אשר נצולו מליטה והמה נעים ונדים במרחקי סיביר, וגם על הישיבה דירושלים, ונאספו סכום חשוב. הועידה גסתיימה בתפלה על ישועת ישראל במהרה.

למרנן ורבנן

הלא „רעו כי נעשתה נבלה גדולה בישראל מהקהלה חברה תורה אנשי דיראשקאוויץ, עמבאי סט., ברוקלין, בחלול כבוד התורה לנאון גדול בתורה מגדולי הרור בומננו, הנאון האב"ד דהקהלה הנ"ל. הננו מחויבים להנן על כבוד התורה ולכן אנו מזהירים את כבוד הרבנים לבל יהיו שום רב להיות לו מנע ומשא עם הקהלה הנ"ל, ולא ילכו שם להבחן ולקבל את הרבנות ח"ו. אגודת הרבנים דארצות הברית וקנדה.

בעיר בלטימורי

בימים אלה מתקיים בכלטימורי מנבית של „מתיבתא משיבת ר' חיים ברלין" מברוקלין

בראווער ז"ל נפל בצבא ביום המר, יום ה' כ"ב שבט, בעת אשר עף באוירן בפסודת שר צבא לשליחות הממשלה. אהה! היה תלמיד חשוב מלומדי למד בישיבת "תורת משה" דקנזס סי-טי, וכישיבה תורה ודעת בברוקלין, נ. י.

הוא בנו של הרב הגאון המפורסם מוה"ר יהודה בראווער שליט"א הרב דקנזס סיטי.

ו"חיים" זכה לידע מסכתות ב"ס, ב"מ ורוב מסכת ב"ב, ובעת שנלקח לעבודת הצבא, היה לומד אצל אביו בישיבה הסוניה ד"א, אותיות נקנות במסירה" וקודם נסיעתו לצבא ברכו אביו ואמר לו כי תדע ותזכור כי אותיות התורה שלמדת, "ניקנת במסירה" מה שמסר הקב"ה למשה בסיני, ומסרה ליהושע וכו'. יהיו הם חרותים על לבך. ולקח עמו לצבא איזו מסכתות וקיצור שו"ע ותמיד כשהי' לו פנאי חזר על למודו, והיה זהיר שם בכשרות, וכעת נהרג על קדוש השם בעד עמנו, קדושת ד' והאומה.

כעת אביו הרב שליט"א מבכה אותו.

"אתה בני "חיים" היקר נגדע פתאום בדמי חייך הקצרים, "מי מביא לי תמורתו" חשבתי שיהי' לי נחת ממנו, היה מושלם ת"ח וירא ד' ובעל מדות תרומיות, אהוב למקום וחביב לבריות, עכשיו הנני שכור ורצוצ, ומי יכול לנחם אותי אין אני ח"ו מהרהר אחר מעשי הקב"ה, רק בעונותי הענישני ד'."

ד' ינחם אותו ואת רעיתו הרבנית תחי' וכל משפחתו, יזכו לראות ביחד עם כל ישראל מפלת שונאינו, ובישועת ד' במהרה, בנחמת ציון וירושלים.

חברי הועד של הגהלת ישיבת רבנו יצחק אלחנן, וכל פקידיו נדהמים מהאסון הנורא שקרה לחברנו הנכבד ההרב מאיר פריד, בהלפת מאתו בדמי חייה, בתו האהובה, נחמה בארצאנו, ע"ה, אשת ירדנו היקר ר' שמואל באראנאוו, באופן כה מתריד ומזוע.

אנו תפלה שהי"ת יחזק ויאמץ אותו ואת כל המשפחה בכדי שיוכלו להבליג על מכתם האנושה.

ביום שבת קודש פ' תרומה, ח' אדר ראשון נפטר בדמי ימיו הנכבד מופלג בתורה ירא

ניו יארק. לכבוד המנבית זכתה העיר בלטימורי לאורחים גדולים וחשובים, ובראשם הרב הגאון הגדול איש האשכולות מו"ה יצחק הוטנר שליט"א ראש המתיבתא, והרבנים הגאונים המפורסמים שליט"א הרב ר' ליפמן לעווין והרב ר' חיים קרונער, שבאו לעזרת המנבית, יהודי בלטימורי עשו עבורם קבלת פנים חשובה ונהדרה, באולם הגדול של ישיבת "חפץ חיים" דבלטימורי.

ישיבת ר' חיים ברלין, כבר נתפרסמה לישיבה גדולה וחשובה, אשר למאות תלמידים באים מכל רחבי אמריקה ללמוד שם, התלמידים שומעים שיעור גדול וחשוב מראש המתיבתא הגאון ר' יצחק הוטנר שליט"א.

בתקוה אשר יהודי בלטימורי ידעו להוקיר ערכה הגדול של ישיבה זו ויתנו נדבתם הגדולה ביד רחבה, ויתברכו בברכת התורה, "ברוך אשר יקים את התורה".

אברות גדולות

ביום ד' ה' אדר ראשון נסתלק מאתנו בניד יארק אחד מחשובי הרבנים, הרב הגאון המפורסם מוה"ר שמואל אלישעווסקי זצ"ל, אשר זה כעשרים וחמש שנים היה אחד מגדולי מרביצי תורה בישיבת רבנו יצחק אלחנן, וזכה להעמיד כמעט דור שלם של ת"ח וגדולי תורה.

המנוח הרה"ג ז"ל נולד בעיר מאלץ פולין, היה תלמיד מובהק לגאונים הדור שרי התורה זצ"ל, הרב ר' חיים מבריסק, הרב ר' אלי' פרוזי-נער, והרב ר' זלמן סענדער מסריניק, ושמואל בקוראי, ר' שמואל המתמיד. מלפנים היה רב בבהכ"נ "תומכי תורה" בפארעסט עווע. ניו יארק.

הלוייה היתה מישיבת רבנו יצחק אלחנן, הספידוהו ראשי הישיבות ומנהלי אגודה"ר. השאיר אחריו אשתו הרבנית תחי' ובנו יחידו ד"ר לוי אלישעווסקי.

ד' ינחם משפחתו, ובציון תנוחמו.

ת נ צ ב " ח !

בני ציון היקרים! איך נפלו במלחמה? בן יקיר! מופלג בתורה ויראה מו"ה חיים

ושלם מוה"ר ברוך רייא ו"ל, בשיקאנא.

קראתי עליו בהספידא „ברוך" אתה בכואך ו„ברוך" אתה בצאתך מן העולם. כי המנוח ו"ל לא שנה דרכי חייו מיום בואו לאמריקה, חנך בניו בדרכי תורה ויהדות.

ת ג צ ב " ה !

חג הסמיכה

ביום א' כ"א אדר שני יתקיים חג הסמיכה של תלמידי ישיבת רבנו יצחק אלחנן בשעה השלישית אחרי צהרים באולם הישיבה, הכנות גדולות נעשה בישיבה לכבוד חג הסמיכה, יותר מששים תלמידים יקבלו סמיכות, חג הסמיכה יומשך כל השבוע.

מצות לדרום אמריקה

הגאון ר"א סילבר שליט"א נשיא אנו"י באמריקה הצליח להשיג רשיון לשלוח מצות לערי דרום אמריקה, וכבר, נשלח ע"י אוירון מצות בעד חמש מאות דולר לסאן דאמינגא ולרואמייקא להפליטים שם, גם נשלח מגילה וספרי שו"ע באוירון וגם ע"י אנית ים.

בית הרב בסינסינטי

ועד של חג היוכל של שנות הששים מהגאון ר"א סילבר שליט"א בסינסינטי משנה עברה הוחלטה ליסח בית הרב בעד המרא דאתרא, וכ"ה באלו הימים נגמר הענין. וכבר העתיק הרב ר"א סילבר שליט"א אהלו לביתו החדש, תהי לו למול ולהצלחה. הכתובת החדשה:

Rabbi E. Silver, 686 Glenwood Ave.
Cincinnati, Ohio

יין של מאנישעווייטץ בית היין של מאנארד קא.

כמו בשנים האחרונות כן בשנת הזאת נעשה יין כשר לפסח ולכל השנה עבור חברת מ. מאנישעווייץ, בבית היין של מאנארד קא. היין נקרא על שם יין מאנישעווייטץ. היין נעשה בהשגחה מעולה ומהודרה, על ידי יהודים כשרים שומרי שבת.

היין הזה עומד בהכשר רבנים גאונים גדולים

ומפורסמים שליט"א. הרב ר' יוסף קאנוויץ, האב"ד בנוארק נד"ו ונשיא נכבד לאגוה"ר, הרב ר' יצחק הלוי סינעל רב בדווירוי סיטי נד"ו, נשיא נכבד לאגודת הרבנים והרב ר' מנחם מענדיל הויכשטיין, רב בכרוקלין. הכל נעשה על ידם מהחל עד כלה. בשמירה ובאזהרה יתירה, וכל יהודי ירא וחרד יוכל לסמוך לשתות יין זה לפסח ולכל השנה.

גם היין הנמכר על שם מאנארד וויין קא. נעשה תחת השגחת הרב הגאון מוה"ר ליבער קאהן שליט"א, והשגחתו נעשה בהדור הכשרות היותר נעלה.

הכתובת ימצא בחלק המודעות.

בית היין של מנן דוד, שיקאנא

בית מסחר היין ויין שרף של „מנן דוד" בשיקאנא כבר מפורסם למדי על טיב המשקאות, ועל הכשרות של היין וי"ש לפסח ולכל השנה. בשנה הזאת היין נעשה בבית חרושת שלהם בשיקאנא, בהדור הכשרות ע"י יהודים נאמנים וכשרים, ועומד בהכשר הרב הגאון הנעלה מו"ה יהודה דוד גאלדסמאן, ועמו הרבנים הגדולים בתורה הרב נ. בודזינסקי והרב ר"מ פליקסאפף, וגם מילוי הבקבוקים נעשה בהשגחה מעולה ומהודרה בהשגחת הרבנים הנ"ל, וזהו משובע רצון לכל אלו המהדרים בכשרות היין לפסח ולכל השנה.

כמו בשנה העברה הסוכן שלהם מר מנחם מענדיל זעווין משיקאנא, המפורסם לכל רבני המדינה וליהודים חרדים, איש מומחה במסעות זן, ויודע על טיב היין וי"ש וכשרותו. הכתובת תמצא בחלק המודעות.

בית היין של פרעדאניא

בית היין של פרעדאניא כבר נתפרסם על כשרותו וטיב היין, הכל נעשה בהשגחה מעולה ומהודרה, על ידי יהודים כשרים שומרי שבת, בית היין של פרעדאניא עומד בהכשרו של הרב הגאון הנעלה ר' ליבער קאהן, אשר הוא מעיד כי היין הזה כשר לפסח ולכל חשנה, הכתובת תמצא בחלק המודעות.

החתונה הגדולה בדעטרויט

ביום ג' בערב, פ' פקודי, ג' אדר שני (תש"ג) התקיים בדעטרויט חג נשואין של החתן החשוב הרב הנאון המצוין בחריפותו ובקיאותו, העילוי המפורסם, פאר המעלות והמדות מוה"ר משה רוטנברג שליט"א ר"ט ד, ישיבת חכמי לובלין בדעטרויט, עב"ג הכלה החשובה, המצוינת צפורה בערנמאן תחי' מסינסינטי אהיו.

בפרשת השבוע: ויביאו את המשכן אל משה, תה"ד צאינה וראינה בנות ציון וגו' ביום חתונתו וביום שמחת לבו, ביום חתונתו במשכן, וביום שמחת לבו בבית המקדש. (שמו"ר פנ"ב).

המשכן לא היה בנין של אבנים וזהב בלבד, לכותיהם של ישראל הקימו את הבנין, כל בית יהודי אמתי הרי הוא בית מקדש מעט, וכמו שאמרו חז"ל מה טבו אהליך יעקב, אלו בתי כנסיות, משכנותיך ישראל אלו בתי מדרשות, וכבר אמרו חז"ל (ברכות י') כל המשמח חתן וכלה כאלו בנה חורבה אחת מחורבת ירושלים, כל בית ישראל הגשמה חרשה לבית המקדש.

כמה חכמים היו שם ולא יכלו להקימו המשכן והביאו המשכן אל משה והקימו, (שמו"ר פנ"ב) ישנם חכמים גדולים אשר רצונם להקים את המשכן, בתי ישראל, אבל בלי חכמת התורה לא יתכוננו קרשי בתי ישראל סבא על ידם, רק משה יכול לכוון ולהקים את המשכן, אלה החדורים ברוחו של משה, ברוח התורה והמסורה, רק הם יכוננו לנו את קרשי ישראל ההרוסים, ויביאו את המשכן אל "משה".

החתן הרב ר' משה רוטנברג, הקים את המשכן, משכן התורה בדעטרויט, ישיבת חכמי לובלין, מתחלה הקים בית המקדש, בית של תורה, להשפיע על בתי ישראל שיחוננו לתורה ולתעודה, וכעת ביתו הפרטי, בית מקדשו, ביום חתונתו במשכן, וביום שמחת לבו, בביהמ"ק, משכן הצכור ומשכן היחיד התאחדו יחד.

החתן הרב ר' משה רוטנברג כבר מפורסם בנאון תורתו ויראתו אשר הראה גודל עבודתו ומסירת נפשו עבור, ישיבת "חכמי לובלין" שזכה ליסוד ישיבה בדעטרויט סניף להישיבה. הרב ר"מ רוטנברג בנו של הנכבד ת"ח גדול

בתורה מוה"ר יעקב יוסף שליט"א מורשה חומר מגזע גאונים וצדיקים זי"ע, נכדו של הנאה"ק מוהרפ"א רוטנברג זצ"ל, מפילץ, ממשפחת הנאה"ק תחי' הרי"ם זצ"ל.

הכלה צפורה אשת משה, בתו של הנכבד החשוב מיקירי ציון מופלג בתו"י מו"ה יעקב ליב ברנמן נ"י מסינסינטי, גיסו של הרב הגדול בתורה וביראה מוה"ר משה בלאו שליט"א נשיא אגודת ישראל בארץ ישראל.

הנאון ר"א סילבר שליט"א מסינסינטי אשר השתתף בשמחה זו, הוא אשר ממש לו לאב ופטרונו הוא עוזרו והצילו לבוא מוילנה ליאפא, ומיאפא לכאן, והשתתף בצערו זכה להשתתף בשמחתו.

השתתפו בשמחה רבנים גאונים וגדולים שליט"א, אדמו"רים שליט"א, הרב ר' אלעזר סילבר מסינסינטי, הרב רחב"צ נטולוביץ, האדמו"ר מנאוואמינסק הרב רי"ל פערלאו, האדמו"ר משיקאגא הרב ר"א אייכנשטיין, הרב רש"א הלוי פרדס, כל הרבנים מדעטרויט, האדמו"ר ר' יוסף ב"צ ראבינאוויץ שליט"א מדעטרויט, הרב ר' יעקב בלומנקרנץ מווינר זאר, הרב ר' אהרן חיים צימרמן העילוי מקאד מעניץ ור"מ בבהמ"ד לתורה בשיקאגא, הרב ר' משה חיים מארזעל, מאיר רוטנברג ורעיתו, דודו ודודתו של החתן, מר יהודא רוטנברג, אחיו של החתן.

הרב ר"א סילבר הי' מסדר הקידושין, ושאר הרבנים השתתפו בקריאת הכתובה וסדר ז' ברכות.

נאומים לפני החופה היו, האדמו"ר מנאווא מינסק והרב רחב"צ נטולוביץ.

הרב ר"א סילבר הדגיש בנאומו שהוא המחזק משני הצדדים, ומכרך בשם אגודת הרבנים, ואגודת ישראל, שהמסד של ישיבת חכמי לובלין הנאון ר' מאיר שפירא זצ"ל, הוא היה הרוח החיה של אגודת ישראל, ומכרך בשם כל חוכבי התורה דארצות הברית ובשם ועד החצלה, והדגיש מהתפעלות שלו בעד הישיבה שבזמן קצר כ"כ נתגדלה, והתלמידים עלו הרבה בידיעות ובהבנה, ורואה ממש

ברכות מזל טוב

ברכותינו הלכיביות שלוחות לידידינו הרב הגאון העלוי המפורסם מוה"ר משה ראטענבערג שליט"א ר"מ הראשי ומיסד ישיבת חכמי לוב-לין ע"ש הגאון ר"מ שפירא בדיטרויט, ליום בואו בבית הגשואין עם הכלה המהוללה משלשלת היוחסין מרת צפורה בערגמאן תחי'. יהא רעוא שברכות הגאונים, הצדיקים, והחסידים אשר השתתפו בחג הכללות תחסימנה במלואו, מחשבותיו הטהורות והנעלות להרחבת ושכלול הישיבה יוצאו לפועל בקרוב, וביתו יבנה לשם, לתהלה, ולתפארה.

בשם נשיאות הישיבה,
יעקב סאבערמאן, יושב ראש
ישראל סמאעלסקי, מזכיר
בשם הנהלת ישיבת חכמי לובלין
הרב אליעזר לעווין,
הרב משה סילבר,

תנל נפשנו, בשמחת ידידינו חביבנו הרב הגאון המצוין העילוי הנפלא, ומפורסם בספרו היקר „בכורי אביב“ המלא חריפות ובקיאיות, ממשפחת גדולי ישראל מוה"ר משה רוטנברג שליט"א, ר"מ דיישיבת חכמי לובלין בדעס-רויט, לכלולתו עב"ג הכלה החשובה והמהוללה צפורה תחי'. יזכה לראות רוב עוגג ושמחה בתורה וגדולה, עבודתו לטובת ישיבתנו יתגדל ויתנשא, יכירו כולם ערך יקר גדולתו, מז"ט להחתן והכלה ולכל משפחתו.

אברהם מרדכי הערשבערג,

רב דבהכ"נ „צעירי דת ודעת“

במאנטרעאל, קנדה ורעיתו מינע

פנחס הירשפרונג,

רב דבהכ"נ עדת ישורון

במאנטרעאל, קנדה

מעמקי לבבי הנני מברך ברכת מז"ט לכבוד החתן הרב הגאון המצוין, העילוי הנפלא, איש האשכולות מוה"ר משה רוטנברג שליט"א ר"מ דיישיבת חכמי לובלין בדעטרויט עב"ג הכלה החשובה צפורה תחי', יוגדל שמו לתהלה ולתפארה, יזכו לכנות בית של תורה וגדולה

מעשה נסים הן בגשמיות והן ברוחניות של הישיבה, ומתאר הקמת המשכן היה משה רבנו, וזה החתן אשר שמו „משה“ מלא שליחותו והקים את המשכן כאשר צוה ר'.

הרב ר' אהרן חיים צימרמן דבר בהתפעלות על החתן והדניש בנאומו על ספרו „בכורי אביב“ הגם שבא מדרך רחוקה בכ"ז הבכורים המה מפירות יפים וטובים, ואמר כי כל ההוראות צריכים ליתן להגאון ר"א סילבר שליט"א, הוא הציל אותו והביאו למדינה זו ונתן לו כל הכוחות בברכתו „לך בכה זה“.

הרב ר' יוסף תאומים מברך בשם ועד הרבנים בדעטרויט. נאמו הרב ר"י אייזנמן, הרב ריב"צ רבינביץ, הרב ר"מ סילבר.

השתתפו בנאומי ברכה הרב ר' אברהם אי-כנשטין משיקאנא, הרב גרשום פרענקל גיסו של החתן, אבי הכלה רי"ל ברנמן מסינסניטי, אחי החתן ר"י רוטנברג שו"ב בסינסניטי, דודו של החתן ר"מ רוטנברג מלכנון פא. ר' שלמה ברייטשטיין שו"ב בדעטרויט, ר' יעקב סא-בערמאן יו"ר הנשיאות של הישיבה, ר' יהודא לאבער חבר הנשיאות, תלמיד הישיבה הבחור צימלינסקי, מרת סילברשטיין יו"ר של הליידים אויקולרי.

כולם דברו בשבחו של החתן וכשכחה של הישיבה שב"ה בזמן קצרה נתגדלה כ"כ, ומרגישים על מצב הישיבה בחומרות, ותקותם בטוחה אשר יהודי דעטרויט ידעו להעריך הישיבה.

טלגרמות של ברכה בידידות ואהבה נתקבלה מהגאונים הרב ר' ישראל הלוי רוזנברג והרב רי"ל ולצער מאגודת הרבנים, הרב רד"א לעווין-טאהל, וראשי הישיבות, ואגודת ישראל.

כל שבעת ימי המשתה בכל יום געשה סעודה גדולה בהישיבה ואורחים גדולי תורה מהעיר ומהסביבה יחד עם כל התלמידים השתתפו בנאומים ובברכות.

במשך ימים אלו התקיימה אספה גדולה מיהודי דיטרויט ביום א' ויקרא לכבוד החתונה ולכבוד הישיבה.

שיעלה רום מעלה, יכירו ערכו הגדול במדינה.
יוכה לגדל תלמידים המצוינים בהלכה, וכלנו
נרוה נחת בעזה"י ערי נעלה ציון ברנח.
ידידו, אליעזר זילבר,
הרב לאנוה"ק בסניסינטי אהיו

חג אירוסין

ברכת מז"ט לכ"ק הרה"צ הגדול בתורה
חז"ל מו"ה אברהם יהושע העשיל שליט"א
המפורסם בשם קאפושניצער רבי, לאירוסין בתו
החשובה המשכלת ומלומדת מירל תחי' עב"ג
החתן הרב הגדול בתורה ובחכמה מו"ה אהרן
ליב גארטענהויז שליט"א בנו עול הרב הגאון
מוה"ר אליעזר ליפא גארטענהויז שליט"א. יוכו
מהרה לשמוע קול חופתם ביחד עם קול ששון
וקול שמחה מערי יהודה ומחוצות ירושלים.

ברכת מז"ט לכ"ק הרב הגאון חצדיק בוצ"ק
מוה"ר שאול ידידי טאוב שליט"א האדמו"ר
ממאדוויץ, לאירוסין בנו החשוב הרב המופלג
בתו"י מוה"ר יהושע יחזקאל שליט"א עב"ג
הכלה החשובה המלומדת חי' רחל תחי' בתו
של הרב הגאון הנעלה מוה"ר אברהם ניבער-
מן שליט"א משיקאגא.

הרב ר' אברהם ניבערמן היה רב חשוב בעיר
קעלן, אשכנז, וזכה להנצל משם ולבוא לאמרי-
קה, תורה למשפחתו, אחיו וניסיו משיקאגא,
שהמה עזרו לו לבוא לכאן, ועשה קביעות מקומו
בשיקאגא, ורבני שיקאגא הכירו ערך גדולתו,
תורתו ויראתו ומכבדים אותו.

חגי נשואין

מול טוב ליד"ג בן עירי הרב הגדול בתורה
ובחכמה מו"ה פנחס ראבד נ"י מטורונטו
קנדה ורעייתו היסרה תחי' לנשואי בתם
החשובה מרים תחי' עב"ג החתן החשוב מר
חיים ליב וויטענבערג יחי' בנו של השו"ב ר'
מאיר וויטענבערג נ"י מוויניפגע.
תהי דרכם צלחה בחיים, ויזכו לבנות ביתם
בעושר ואושר על דרך התורה והיהדות לפי
ששלת משפחתם.

ביום א' פ' תרומה בערב, ג' אדר א' התקיים
חג נשואין של החתן החשוב הרב הגדול המצוי.

יחד, בית אשר ממנו תצא תורה ואורה
לישראל, ותהי דרכם בחיים צלחה.
אהרן חיים צימרמן,
מח"ס „בנין הלכה" ור"מ בישיבת
בהמ"ד לתורה בישקאגא,

מעוטקי דליבא אני מקבך את ידידי הרב הגאון
הגדול ר"מ הראשי של הישיבה ר' משה ראמער-
בערג ליום כלולתו, השו"ת ומלא משאלות לבו
לחרמת קרן התורה של כל הישיבות בכלל וישיבת
חכמי לובלין בפרט.

אברתם יוסף פסח, ר"מ דית"ל בדטרויט

אלפי ברכות מאלופות לידידי צנא מלא ספרי
הגאון ר' משה ראמערבערג שליט"א ראש ישיבת
חכמי לובלין ליום אפריונו ושמחת לבו עם
בחירתו הכלה המצוינה מרת צפורה ברגמן תחי'
מפאר משפחת היחס מעיה"ק ירושלים.

ענבי הגפן בענבי הגפן, תהא דרכם סוגה בשושנים
ויבנו בית ד' אשר תורה וגדולת ותאחדו במקום
אחד.

אלעזר פינקעל, ר"מ דית"ל, בדטרויט

אנחנו תלמידי הישיבה חכמי לובלין בדטרויט
שולחים ברכותינו ברכת מול טוב למורינו ורבינו
הרב הגאון פאר הדור מהור"ר משה ראמערבערג
שליט"א, ולהכלה המחוללה מרת צפורה בערגמאן
תחי' לרגלי בואם בבית הנשואין.

שמענו כל דברי הגאונים שנאמרו על החתונה
שמכלם נכנסו ללבנו ביותר דברי החתן רבינו
האהוב. ואנחנו מבטיחים שנהיה מדריגה נעשה
ונשמע. וזאת תהיה תשורתנו ביום כלולתו ושמחת
לבו.

תלמידי הישיבה חכמי לובלין בדטרויט

ברכת מז"ט

ברכתי ברכת מז"ט לידידי חביבי כבן וכאח
העילוי הנפלא סוע"ה הרב הגאון עורך הירחון
התורני המתיבתא, המוכתר במדות יסרות, אציל
הרות, הנודע בשערים מוה"ר שמחה הכהן
שעפם שליט"א לרגלי אירוסיו עם ב"ג הכלה
חי' שרה תחי' בת ידידו חברנו הרב הגאון
החז"ל מוהרב"ד ווייצמאן שליט"א, מול טוב
לו ולבית המחנות ולכל חבריו תלמידי ישיבת
מיר ולכל ראשי מתיבתא ומנהלי ישיבת
מתיבא, כלם מול טוב, תקוה וברכתי לידידי

רות לאשה, יתן ד' האשה הבאה אל ביתך כרחל וכלאה אשר בנו שתיהן בית ישראל".
מו"ט להחתן והכלה, והוריהם, תהי דרככם בחיים צלחה.

בואכם לשלום

בברכת התורה לכבוד הרב הגאון המצוין, העילוי הנפלא, מחרז ומסדר, אוצר התורה מוה"ר יצחק בארנשטיין שליט"א, חתנו של הרב הגאון הגדול מוה"ר ישראל דושאוויץ שליט"א, לרגלי בואו לנו יארק.
ונח מצא חן בתורתו ובהשפעתו להרכיב תורה בישראל, תהי בואו לברכה ולהצלחה, יהנו רבים לאורו, וכולם יכירוהו בגדולתו.

העיר טורונטו, קנדה

בעיר טורונטו התקיים חגיגה גדולה, חג התורה לשיבת הגאון רי"ל גרובארט זצ"ל, לכבוד החגיגה הוזמן הרב הגאון הגדול איש האשכולות מוה"ר שמואל הלוי בראדט שליט"א רב בכמה קהלות בפולין ולאחרונה באנטוורפן, ובעת בניו יארק.

הרב ר"ש בראדט הדניש בנאומו על גחיצות לימוד תורה שבע"פ, וזהו קיום עם ישראל. מר יוסף לעווין היה יו"ר. מר יהודה כ"ץ פותח המנבית, מר יצחק מאיר קאראלניק, הצליח בעבודתו לאסוף חמשה אלף דולר.

ספר ילקוט עברי

כולל פירושים וביאורים חדשים בתורה, נביאים, כתובים, אגדות חז"ל, מדרש רבה, פירושים וביאורים בתפלות השנה,

מאת

ישראל יצחק ב"ר דוד עברי

הספר הזה יחיד במינו, תפוחי זהב במשכיות זהב, נמצאו בו חומר רב, מגלה נסתרות בביאורים חדשים, פסוקים בלתי מובנים, ומפיץ אור על כמה אגדות חז"ל בתלמוד ומדרשים. רבנים ודרשים ומטיפים ימצאו בו חומר רב, דרושים לכל חפציהם.

יחשיגו ע"פ הכתובת:

Mr. Israel Ivry, 1585 East 14th St.
Brooklyn, N. Y.

חו"ב יסר הערך מו"ה אלי' משה שיסנאל שליט"א עב"ג הכלה החשובה פייא תחי' בתו של הרב הגאון הגדול מוה"ר משה פיינשטיין שליט"א, ר"מ בקתיבתא תפארת ירושלים.
החתן הוא בנו של הרב הג' מוה"ר אברהם יצחק שיסנאל שליט"א.

הרב הגאון הגדול מו"ה יעקב קאנטראוויץ שליט"א רב בטרענטאן היה מסדר הקידושין, ושאר הברכות ונאומים השתתפו הגאונים הרב ר"י הלוי רוזנבערג, והרב ר' אליעזר סילבר בסינסינטי, וראשי הישיבות ובראשם הגאון ר' אהרן קאטלער שליט"א, כולם דברו בשבחו של החתן על גדולתו בתורה, מעמיק ומסביר, מחרז ומסדר, מרכיב תורה במתיבתא תורה ודעת, שהוא ר"מ שם.

ביום א' תרומה בערב ג' אדר א' התקיים חג גשואין של החתן הרב הגדול בתורה ובחכמה מו"ה עקיבא פרעדמעסקי שליט"א עב"ג הכלה החשובה בריינע נייגער תחי'.

החתן הוא בנו של הרב הגאון המפורסם איש האשכולות מוה"ר אליעזר פרעדמעסקי שליט"א אחד מסגני הנשיאות של אגודת ר' והוא מתלמידים החשובים המוסמכים משיבת רי"א, ויש לו רבנות בבהכ"נ אגודת שלום בפלעטבוש. הגאון ר' ישראל הלוי רוזנברג שליט"א היה מסדר קידושין, קריאת הכתובה מהרב ר"ש רא-זענבערג, רב בהארטפארד חתנו של הרב פרער-מעסקי, ושאר הברכות ונאומים נשמעו, מהרב ר' מאיר ברלין, הרב ד"ר שמואל בעלפין ראש ישיבת רי"א, הרב ר"י דושאוויץ, הרב ר' שמרי' נור ארי' חתנא של הרבי דליבאוויטש, הרב רא"י פיוועלסאן, הרב רמ"מ חאדארוב, הרב ריווקין, הרב ר"מ בלעך, הרב ר"נ מאנר על, החתן אמר מאמר פלפולי בסעודה.

מו"ט להחתן והכלה ולהוריהם, ביתם תבנה בתורה וגדולה במקום אחר.

ברכת מו"ט ליד"ג הנכבד החשוב המופלג בתורה ויראה מו"ה דוד אהרן ראזען נ"י שו"ב נשיקאנא לנשואי בנו החתן החשוב מר בועז ראזען נ"י עב"ג הכלה החשובה פיינע תחי'.
יקויים בהם הברכה הנאמר לבועז בעת לסח

has become critical in most communities of the United States. There is a threat not only to the food supply of our people, but what is even far more serious, a threat to the very foundation of our Orthodox Jewish religion because, in our religion, the use of Kosher foods is intimately and basically bound up with the practice of the religion.

You know that many Rabbis, many communities, and many people have turned to me for advice and counsel in this matter. Unfortunately, they could hardly believe that such a scarcity could arise. Therefore, there have been costly delays. Costly mistakes were also made.

Now, when we see an entire state being allowed to be without Kosher meat for many weeks, those who doubted and those who were not ready to do the right kind of work, are prepared to act properly today.

Hundreds of Rabbis and community leaders thruout the country want to go to Washington, immediately, to find an answer. However, that would only embarrass the government. We know that our government does not like to see this condition arise. In finding the answer, we must work in such a way as to co-operate with the Administration and so we should have organized effort to work the matter out.

The Union of Orthodox Rabbis should request—

First, the appointment of a small expert committee by the Administration who should give counsel and advice in all matters relating to Kosher foods; men who should be empowered by the government to check into every emergency Kosher food situation within twenty-four hours after it arises, so that there can be no stoppage or too great scarcity of the Kosher food supply.

Second, all Rabbis and all communities should immediately advise the Union of Orthodox Rabbis as to the condition that exists within their community. In other words, the information should be centered in one place

על הדוחק של בשר כשר במדינה

בזמן הקרוב בקרו דלגציה מאגוה"ר בווא-שינגטאן: הרב ר' אליעזר סילבר, הרב רד"א הכהן לעוויןטאהל, הרב ר' יעקב לעוויןטאן, הרב ר"א עפשטיין, משיקאגא, והרב רד"ל סילבר, מהריסבורג, המה בקרו מר פ. בריון, ראש הלשכה, הממונה על תקציב המסח של בשר כשר ושאר מיני מזונות.

המה טענו על סכנת בשר כשר במדינה, אשר כמה בתי מטבחים של בשר כשר נסגרו, ושאר בתי מטבחים פחתו תקציב שחיטה הכשרה למחצה לשליש ולרביע, אשר ההכרח להוסיף התקציב על בשר כשר, והבינו לו הסכנה גדולה למצב הכשרות במדינה, וזהו יסוד בית ישראל. מאז גרגש הסכנה יותר ויותר, בהרבה עיירות איננו נמצא בשר כשר, ואף בעיירות גדולות נרגש הדוחק לבשר כשר, היה עיירות אשר באו לוואשינגטאן וניתן להם רשות לשחיטה לבשר כשר.

רבנים ונשיאי בתי כנסיות צריכים להשמיע לוואשינגטאן בתלגרמות או לבוא לשם ולבקש תקציב שחיטה לכשר יותר ויותר:

בהתאם עם המצב הנוכחי השורר על שדה בשר כשר, הרינו מדפיסים בזה מכתבו של מר יעקב לעווין, העומד בראש בתי החרושת לבשר מעושן "סיני" ו"בשר סטאר" בשיקאגא, וכדאי לשום לב להצעותיו.

March 12, 1943

Rabbi S. A. Pardes,
Editor, Hapardes,
1220 Independence Blvd.,
Chicago, Illinois

Dear Rabbi Pardes:

You remember that within twenty-four hours after our President signed the bill establishing the Office of Price Administration, I asked permission to secure an emergency meeting of the Chicago Rabbinate for the purpose of outlining to them, as the leaders of the community, the outlook for the future in relation to the procurement and distribution of Kosher foods. Since that time, the Kosher food supply

ועד החינוך החרדי לכונו ועידות חינוך בחלקים השונים של הארץ. המעוניינים בכנוס ועידות יפנו למשרד ועד החינוך החרדי, 1133 ברודבי ניו יורק.

חגי נשואין

ברכת מו"ט כפולה לכבוד הרב הנאון הגדול איש האשכולות מוה"ר ראובן כ"ץ שליט"א הרב הראשי לפתח תקוה והסביבה ולרעייתו הרבנית החשובה מרת רייכיל כ"ץ תחי' לנשואי בניהם החשובים, עולים ברום המעלות ד"ר אברהם יצחק כ"ץ יחי' עב"ג הכלה החשובה אסתר וואכטל תחי', ואת מר משה ניסן כ"ץ יחי' עב"ג הכלה החשובה אהובה לנואל תחי'. יזכו לבנות בתיים בתורה וגדולה, ימשיכו לשלש משפחתם מדור דור, והוריהם ירוו נחת מהם.

חג היובל בלואיסוויל

ביום א' פ' תשא התקיימה נשף בלואיסוויל למלאות חמשים שנה להתיסדות בית הכנסת „אנשי ספרד“, נערכה תכנית עשירה ומהודרה שהתעוררה בלב הקהל הגדול אשר מילא את בית הכנסת מפה לפה רוח נשמת חיים של היהדות המסורתית. ראשי המדברים בנשף הזה היו הרב הג' חיים דב שעוועל, רב כביהכ"נ בי"ג שנים האחרונות, שהראה על נידולו של הביהכ"נ ועל ההתמדת השפעתה על מהלך החיים הרוחניים של היהודים בלואיסוויל; הרב משה דוד סולומון, רב דביהכ"נ, תפארת ספרד" בסענועם סימי, מא, שנקרא ביחוד לחגיגה הזאת, שנאם נאום רביהתכן על תעודת ביהכ"נ בימינו אלה ואל הנחיצות לעמוד על המשמר להלחם נגד המתבוללים והכופרים האומרים לחתור תחת יסודות היהדות. הנשיא מר ג. בעיר, וסגן הנשיא מר ז. סעקסטער ביטאו את תודתם להרם האורח החשוב, וגם להרב דבית הכנסת בעד מס"ג לטובת היהדות ביחס לכל אבעיות הזמן.

הנשף הזה מלא רוח אצילות הוכיח בראיות חותכות לפני כל הסהל בלואיסוויל שעוד „יש אם למסורת“, עתיד זהיר לביהכ"נ השומרת אמונים ומורשת התורה והמצוה מדור לדור.

rather than scattered in different channels so that confusion exists.

Third, there should immediately be established an office in Washington with a representative representing all branches of the Kosher food industry, including not only those who process and manufacture Kosher foods, but Rabbis, distributors, Kosher meat markets, Koshermen, etc.

These first steps are essential. I should be glad to advise you or any recognized, organized groups as to what the plan should be for the sake of establishing an honest flow of Kosher foods into the proper channels consistent with the rationing program and all other laws that are passed by the Congress of the United States in this emergency.

Personally, I appreciate your interest in this matter, and I say to you honestly, Rabbi Pardes, that I have told the folks thruout the country where I was invited of your attitude and your devotion to our people in this crisis.

Faithfully yours,

JACOB LEVIN

Pres. Sinai Kosher Star
Sausage Factories

אפרים קפלן בועידת החינוך בבליטימור

לפי יומת „ועד החינוך החרדי“ נקראה ועידה מיוחדת למען החינוך הדתי בבליטימור, ליום א' 21 לפברואר. מר אפרים קפלן, נשיא ועד החינוך החרדי הוזמן להשתתף בועידה כאורח כבוד ונאם על פרובלימות החינוך הדתי בארצות הברית.

הועדה המסדרת את הועידה מרכבה מהשובי הרבנים, בעלי בתים ועסקני חינוך. בראש הועד בבליטימור עומד המלומד הידוע הרב דר. ג. דרייוין. הרב יעקב פרלמוטר, מחבר הספר „מענינא דיומא“ הוא ראש הועד המסדרת את הועידה. יתר חברי הועד הם הרבנים רוזנברג, שפירא, מיכאל, שוהם, שנקר, פלדמאן, סאמ"אן, דר. טאבאק, ורעוו. סמיטשמאן, מר שוגר ומר לאנדאן (ראשי הועדה לארגון ולפרסום). הועידה בבליטימור היא חלק מהתכנית של

להצלת ילדי ישראל

מלגמות באו להגאון ר"א סילבר שליט"א נשיא אגו"י באמריקה מכ"ס אדמו"ר מגור שליט"א, ורבני ירושלים, הרה"ג ר"י כהנמאן, הרה"ג ר"ו סעראצקין והרב רי"מ לעווין ועוד, כי אגודת ישראל שם קבלה עליה תמיכת שלש מאות ילדים פליטי פולין, שבאו לארץ ישראל ע"י מדינת פרס שנמלטו מחרב אויב הצר, ועוד שלש מאות ילדים עתידים לבוא, הוחלט כי אגודת ישראל תכריז תעמולה לשלוח תמיכה מידית להציל ולתמוך הילדים.

יהודי אמריקה! חוסו נא! רחמו נא! על ילדי שארית ישראל, שלחו נדבתכם ע"י לשכת „אגודת ישראל" בניו יארק, על שם הגזבר, או אל נשיא „אגודת ישראל" באמריקה.

Rabbi El. Silver
696 Glenwood
Cincinnati, O.

Mr. H. Manischewitz
c/o AGUDAS ISRAEL
1125 Broadway, New York

קרן התורה והדת

כבר הוכרו המגבית ליהודי אמריקה בעד „קרן התורה והדת" אשר מטרתה לחזק המצטיינים בתורה בשיבות אמריקה וארץ ישראל, ולהחזקת בני עניים לומדי תורה, ויצירת מוסדי תורה בארצות אמריקה ובמושבים החדשים.

בשעת משבר זו אשר אין לנו שיוור רק התורה הזאת לעתידו של ישראל, עלינו כולנו להתאחד לעשות בעד „קרן התורה והדת", עלינו לראונו בעד מרכיבי הישיבות בא"י אשר מצאו מקלט למאות בני ישיבה אשר נמלטו מארצות הדמים, ואלו אלפי התלמידים בסיביר ושאנכאי אשר זאת גחמתם כי יזכו למצוא מנוח בין כותלי הישיבות בא"י.

יהודי אמריקה! הבה תנו יד בעד „קרן התורה והדת" שלחו נדבתכם מיד על שם הגזבר:

Mr. H. Manischewitz
c/o AMERICAN TORAH FOUNDATION

1123 Broadway

New York, N. Y.

מה שכל יהודי חייב לדעת

עצות ניתנות חינם רק ע"י
ראיון קבוע מראש.

הרב שמואל אהרן רובין

כתוב בירי מורה דרך
(וועג-ווייזער)

RABBI SAMUEL A. RUBIN

FREE ADVICE

"THE JEWISH GUIDE"

BY APPOINTMENT
ONLY

הדלקות הנרות בניו יארק, באסטאן, באלטימור,
פיטסבורג, שיקאגו, לאס אנדזשעלעס

באלטימאר תפלת			באסטאן תפלת			ניו יארק תפלת			
שחרית	עש"ק	מצש"ק	שחרית	עש"ק	מצש"ק	שחרית	עש"ק	מצש"ק	
5:50	8:05	6:58	5:27	7:44	6:37	5:44	7:55	6:48	צו
5:39	8:11	7:04	5:15	7:51	6:44	5:32	8:03	6:56	שמיני
5:28	8:18	7:11	6:03	7:59	6:52	5:20	8:01	7:03	תוריע
שיקאגא תפלת			פיטסבורג תפלת			פילאדעלפיע תפלת			
שחרית	עש"ק	מצש"ק	שחרית	עש"ק	מצש"ק	שחרית	עש"ק	מצש"ק	
5:35	7:50	6:43	6:04	8:19	7:12	5:45	8:00	6:53	צו
5:23	7:58	6:51	5:52	8:27	7:20	5:33	8:08	7:01	שמיני
5:12	8:05	6:58	5:41	8:34	7:27	5:22	8:15	7:08	תוריע
לאס אנדזשעלעס תפלת			הדלקת נרות ביתר חלקי העולם 25 דקים לפני שקיעת			חמשה ולא יאוחר מ-18 דקים לפני השקיעה			
שחרית	עש"ק	מצש"ק	שימו לב! בבקשה לבוא למוסדנו הדרוש ולראות בעבודה הקדושה, בתחנו משכורת שבועית לרבנים הנאונים הישישים והנעזבים שליט"א			שחרית	עש"ק	מצש"ק	
5:36	7:51	6:44				5:27	7:56	6:49	צו
5:17	8:02	6:55							שמיני
									תוריע

שאלו בדבר —

1. תערוכה — בואו לראות במוסדנו את התבנית האמתית היחידה של בית המקדש והמשכן, בכל יום א' ויום ג' 3:30 אחר הצהרים.
2. קדיש ומשניות — עם כל התפילות הנחוצות לאחר ס"ב שנה.
3. יאחרצייטען — כלל שנה עד בינ"צ.
4. טבלות ברונזה — למשמרת זכרון לנשמות היסרות במרומים.
5. אין אנו שולחים כל גובה.
6. בית קברות — לשומרי שבת, בעלי תשובה, כלל ישראל.

אגודת אנשי מעמד ובית ועד לחכמים

Agudath Anshei Mamod Ubeis Vaad Lachachomim
Society of Supporters of the House of Sages, Inc.

156 Henry Street, New York City

Telephone, ORchard 4-2215

Polish

I. Rokeach & Sons, Brooklyn

Potato Starch

Stein, Hall Mfg. Co. of Chicago

Rennet Powder And Tablets for Making**Rennet Custards**

"Junket" Rennet Powder

"Junket" Rennet Tablets

"The 'Junket' Folks", Little Falls, N. Y.
Marschall Rennet**Preserves**

I. Rokeach & Sons, Brooklyn

Sausage**Chicago**

Sinai Kosher Sausage

Kosher Star Sausage

Best Kosher Sausage Co., Chicago

Palestine Kosher Sausage

Lazar Kosher Sausage Factory, Chicago

I. Oscherwitz & Sons of Cincinnati

Real Kosher Sausage Co. of New York

Hebrew National Kosher Sausage—N. Y.

Morrison & Schiff of Boston

Feinberg Kosher Sausage Co.,
Minneapolis

Sussman Volk Delicatessen, New York, N.Y.

Barnet Brodie, Brooklyn, N. Y.

Smoked Fish

Chicago Smoked Fish Co., Chicago, Ill.

Soaps & Scouring Powder

I. Rokeach & Sons, Brooklyn

Garber-Eagle Oil Corp., Brooklyn

Soups

I. Rokeach & Sons, Brooklyn

Carmel Kosher Chicken Soups, Chicago

Vegetable Shortening

I. Rokeach & Sons, Brooklyn

Crisco

Spry

Garber-Eagle Oil Corp., Brooklyn

The Humko Co., Memphis Tenn.

Snowdrift

Wines

Palestine Carmel Wine Co.

Monarch Wine Co., Brooklyn

(Manischewitz's Wine)

Fredonia "Star Wine", Fredonia, N. Y.

Mogen David Wine, Chicago

Geffen Industries, Inc., L. I. C.

Ganeles Wine Co., New York

מודעה מבית החסידים**דפולין**

9-11 מאנטגאמער סטריט

ניו יארק, נ. י.

גם בשנה זו אופים אנחנו מצה שמורה משעת
קצירה וטחינה, בלא שום מאשינערי, רק
הכל נעשה בידי אדם, כפי החלטת גאוני
וצדיקי רוסיא ופולין.

הבית מאפה והחנות בשנה זו ברחוב
קלינטאן מספר 173

הכתובת:

אלי קעללער, 287 הענרי סטריט

ניו יארק

MR. L. KELLER

287 Henry St.

New York City

אור חדש על שמי המשנה

יצא לאור ספר „מוסר המשנה" כרך ב' על
סדרי „נשים ונזיקין"

מאת הרב

ר' יהודה ליב גינזבורג, מעיר דענווער

הכרך הראשון על הסדרים הראשונים כבר יצא
לאור זה שנים אחדות ונתפרסם טיבו בין החכמים.
התוכן של הספר הזה הוא לגלות את עניני המוסר
שבחלכות והטעמים השונים שיש בהם, ויש בו
אוצר גדול של חדושים גדולים בתורת המוסר שלנו.
מי שרוצה לדעת מהות הספר וטיבו אפשר לו
לדרוש מהמחבר „קונטרס לדוגמה" ויקבל אותו
בחנם. הספרים המה גדולים בכמות ובאיכות,
המחיר של שני הכרכים ביחד הוא המשה דולרים.
בכרך השני לא נכנסו הביאורים על „פרקי אבות"
מפני רב הכמות שלהם, והמה נמצאים בספר „כתר
השבת" שכבר יצא לאור מקודם ונתפרסם בשם טוב.
מחירו הוא שני דוללים.

עוד נמצאים למכירה אצל המחבר ספרו „ילקוט
יהודה" על התורה, סדרים שלמים ממנו חמח
במספר מצומצם, וכל הקודם בו זכת.

Rabbi L. Ginsburg

1530 Irving St.

Denver, Colo.

KASHRUTH DIRECTORY

All Products Indicated Below Are Kosher For Entire Year

All Heinz 57 Varieties With

The Mark, including

Heinz Vegetarian Baked Beans

With Tomato Sauce

Heinz Vegetarian Vegetable Soup

Heinz Cream of Asparagus Soup

Heinz Cream of Celery Soup

Heinz Cream of Mushroom Soup

Heinz Cream of Green Pea Soup

Heinz Cream of Spinach Soup

Heinz Cream of Tomato Soup

Heinz Corn Chowder

Almond Paste and Kernel Paste

Chicago Almond Product Co., Chicago

Baking Powder

Calumet Baking Powder Co., Chicago

Royal Baking Powder Co., New York

Rumford Baking Powder Co., New York

Bread

Stuhmer's Baking Co., Brooklyn

Manischewitz Breads, New York

Messing Bakeries, Inc., Brooklyn

J. Becker Bakeries, Chicago

Rosenberg Bakeries, Chicago

Hoptman Bakery, Detroit

Sussman Baking Co., New York

Cakes, Cookies and Crackers

Loose-Wiles Biscuit Co.,

Kosher Division, L. I. C.

Tam-Tam, The B. Manischewitz Co.

Clark Brody of New York

Sussman Baking Co. of New York

Stuhmers Chocolate Do-Nuts

Sausage Casing

The Visking Corporation, Chicago

Sylvania Industrial Corp., New York

The Transparent Package Co., Chicago

Caterers

Paramount Caterers, New York

Empire Manor, Brooklyn

Imperial Mansion, Brooklyn

Ben Trotzky, Hotel Sharon, New York

Zweig's Banquet & Ballroom, Chicago

Zion Kosher Restaurant, Chicago

Cereals

Wheatena

Dairy Products

Borden's Sour Cream, New York

Fairmont Creamery Co., New York

Breakstone Butter & Cheese, New York

Raskas Dairy Co. of St. Louis

Zueger Milk Co. of Pittsburgh

Land O' Lakes Butter, Minneapolis

D. Miller Dairy Products, New York City

Edalstein Tuxedo Brand

Farmr Cheese

Home Made Style Pot Cheese

Cottage Cheese

Desserts

Stein-Hall Mfg. Co., (Quick Tapioca),

Chicago

General Foods Corp., (Minute Tapioca),

New York

Ko-Jel, New York.

Carmel Kosher Gel--Dessert, Chicago, Ill.

Dessert Powder

"The 'Junket' Folks", Little Falls, N. Y.

I. Rokeach & Sons, Brooklyn

Eggs (Frozen)

Rottenberg & Schneider, Chicago

Halvah & Marmalade Candy

Gordon, Wolf, Cowen, Co., New York

Hotels & Restaurants

Lou G. Siegel of New York

Zion Kosher Restaurant of Chicago

Loop Kosher Restaurant of Chicago

Ice Cream

Borden's Ice Cream, New York

Horton's Ice Cream, New York

Reid's Ice Cream, New York

Hydrox Ice Cream, L. I. C.

Breyer's Ice Cream, Philadelphia

and New York

Ice Cream Powder

"Junket" Freezing Mix, Little Falls, N. Y.

Kellogg Products

Kellogg's Corn Flakes, Battle Creek, Mich.

Kellogg's Rice Krispies, Battle Creek, Mich.

Kellogg's All-Bran, Battle Creek, Mich.

Kellogg's Pep, Battle Creek, Mich.

Kellogg Products, Battle Creek, Mich.

Matzos

B. Manischewitz Co., Jersey City

Horowitz Bros. & Margaretten, New York

A. Goodman & Sons, New York

A. Streit's Matzos, New York

B. C. Friedman & Sons, Philadelphia

Mayonnaise

Best Foods Co., New York City

Noodles

Horowitz Bros. & Margaretten, New York

A. Goodman & Sons, New York

M. Manischewitz Noodles

Peanut, Olive & Salad Oil

Garber-Eagle Oil Corp., Brooklyn

Wesson Oil Co., Bayonne, N. J.

Palestine Olive Oil